

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ÖR Nagy, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarókpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

A CSENDŐRSÉG NAGY NAPJA.

LELEPLEZTÜK A CSENDŐRHŐSÖK EMLÉKÉT. — CSENDŐRNAP: 1934.

Minden ünnep felemelő, mert kiszakít a hétköznapi szürke hangulatából s eszmék, gondolatok és tisztultabb ideálok magasságába ragadja a lelkeket.

Igazán és bensőségesen ünnepelni csak azok az emberek tudnak, akiknek érzés- és gondolatvilágán nem lett úrrá az anyag s akik át tudják érezni emberi rendeltetésük felemelő tartalmát is s nemcsak névleg, de valóságban is megtestesítői annak a magasabbrendűségnek, amit röviden az Ember fogalma alatt szoktunk összefoglalni.

Az egész emberiség nagy ünnepnapjai mellett vannak, mert kell, hogy legyenek szűkebbkörű, bensőségebb ünnepnek is, amelyek számszerint kevesebb emberi foglalnak ugyan össze testvéri közösségbe, de éppen ezért melegebbek és meghittebbek, lelki kihatásukban pedig mélyebbek és maradandóbbak.

Február tizenegyedikére a mi ünnepünk volt; hivatásunk szépségeinek, egymás megbecsülésének és szeretetének ünnepe: csendőrnapi. Nem országgraszoló ünnep, hiszen bizonyára sokan vannak, akik tudomást sem szereznek róla. De nem kedvesebb-e egy meleg családi ünnep a fényes, de hideg és szerartartásos nyilvános ünnepeknél? Nem kedves-e az a nap, amit legközelebbi szeretteinknek szentelünk, hogy a szeretet kapcsát még szorosabbra fonja közöttünk?

Ilyen bensőséges, meleg és kedves családi ünnepünk nekünk a csendőrnapi.

*

Nincs testület az országban, amely a testületi szellemet, az összetartozás gondolatát és a szűkebb hivatásbeli együttérzést magasabbra értékelné, mint a csendőrség. A legrégebb, legelső parancsoktól kezdve végig a csendőrség minden hivatalos és egyéni életén végigvonul a törekvés: az egyén háttérbeszorítása az összesség mellett s maradéktalan valóraváltása a Szolgálati Szabályzat örökszép szabályának, hogy az egyén a maga dicsőségét ne külön utakon, hanem csak az összesség dicsőségében keresse.

Szabad pályákon, ahol nemcsak az erkölcsi, de az anyagi érvényesülés kérdését is csak a szabad versenyben kifejlesztett vagy kiküzdött elsőbbség biztosíthatja, természetesen, hogy a hivatásbeli közösség érzete csak addig terjedhet, csak addig befolyásolhatja egyesek munkáját vagy működését, amíg az egyén létérdekei megengedik. Az írók, művészek, mérnökök, mesteremberek nem testületileg, hanem egyénenként működnek s ha vannak is közös hivatásbeli érdekeik, amelyek felett örködni, s

amelyeket megoltalmazni mindnyájuknak egyforma érdeke, közösségük leginkább csak érdekképviselő s nem olyan egység is, amelyben az egyénnek el kell tűnnie, hogy helyet adjon a magasabbrendű összességnek, amely személytelenül testesíti meg magát a hivatást és annak közcélúságát.

Olyan hivatásnál, amely — mint a csendőrségnél is — lényegében sok-sok egyén munkájából adódik ugyan, de közhaszna és közértékelése nem apró és elszigetelt kedvező vagy kedvezőtlen jelenségekre, eredményekre, esetleg eredménytelenségekre támaszkodik, hanem mindezeket oszthatatlan és elválaszthatatlan egésznek tekinti, amelyek egymást a matematika szabályai szerint sokszorozzák vagy megsemmisítik: az ilyen hivatásban a közösség fogalma nemcsak erkölcsileg, de gyakorlatilag is sokkal mélyebb értelmet és nagyobb jelentőséget nyer. Ennek az igazságnak elismerését, ennek a gondolatnak ébrentartását és gyakorlati eredményességét szolgálja a testületi szellem.

A testületi szellem tehát nem etikai magasságokban lebegő, reálisan meg nem fogható elvont fogalom, hanem hivatásunk gyakorlati követelménye is; enélkül egyéni tülekedéssé fajult, mozaikszerűen alkotórészeire bomlott helyi jelentőségű tevékenységek sorozatává válnék a közbiztonsági szolgálat.

Helytelenül fogná fel azonban az egyén fölül emelkedett közösség fogalmát és rendeltetését az, aki úgy gondolná, hogy tehát annak keretén belül nincs helye semmiféle egyéni kitűnésnek, mert személytelen közösségbe csak átlagemberek tudnak névtelenül beleilleszkedni. Nem igaz. Éppen az adja meg az egyéni szorgalom, kitűnés és áldozatkészség díszét és fennköltségét, hogy nem fűződik hozzá egyéni haszon; az teszi magas erkölcsi értékűvé, hogy az összességért, annak önzetlen szolgálatában történik s a névtelenség nem értékmérője, csak díszítő szerénysége.

A testületi szellem megvolt, élt, fejlődött a testületben eddig is, de külsőségeit nem igen észlelhettük. Amióta azonban Kormányzó Úr Ö Főméltósága a csendőrséget azzal tüntette ki, hogy a felállításunkról szóló törvény szentesítésének évfordulóját, február 14-ikét „csendőrnappá” tette, elrendelte, hogy az minden évben megünnepelessék, a testületi szellem, a hivatásbeli és bajtársi összetartozás érzése és kötelessége ünnepnapot kapott. Nem kifelé, hanem befelé való ünnepet; nem hivatkozó ünnepeletést, hanem csendes, de annál bensőségebb huszonnégy órát, amit maradéktalanul egymásnak és testületünknek szentelünk, számot adva arról, amit tettünk a testület és

bajtársaink érdekében az elmúlt esztendő alatt s fogadalmat, hogy mit fogunk tenni az elkövetkezőben.

Multévi csendőrnapi pontnak különös jelentőséget adott az, hogy a legelső volt. Az idei csendőrnapi pontnak is volt jelentősége, ami emlékeztetéssé kell, hogy tegye valamennyiünk számára: ezt elsősorban azoknak a bajtársainknak szenteltük, akik háborúban és békében életükkel pecsételték meg csendőri mivoltuk szent fogadalmát. Hősi halottainké volt ez a nap, nem azért, mintha a többi napok is nem köteleznének tiszteletre és emlékezésre irántuk, hanem, mert most adtuk annak látható kifejezést a Hadimúzeumban.

Nincs áldozat, amely az élet feláldozásával felérhetne s nincs köszönet, nincs hála, amely ezt az áldozatot méltóan viszonyozhatná. Az ünneplés, a kegyeletes megemlékezés, a koszorú és a virág mind csak halvány, emberien gyarkó jelképe a leborulásnak az Ő nagyságuk előtt. Erőtlen tömjénfüst, amely megmérhetetlen magasságnak van szánva, de a fejünk fölött már szertefoszlik. Mégis szép, mégis felemelő, mert a lélek, amelyből fakad, szárnyat ad neki s áldozásá teszi mindnyájunk eszményképe: a Hősök oltára előtt.

Minden csendőrt örök hála kell, hogy kötelezzen, hogy Legfelsőbb Hadurunk, Kormányzó Úr Ő Főméltósága kegyes volt a leleplezési ünnepélyünket személyes megjelenésével kiűntetni s hogy maga tette le az első koszorút halott bajtársaink emlékére.

Több ízben volt alkalmunk tapasztalni Kormányzó Úr Ő Főméltóságának testületünkkel szemben tanúsított legmagasabb figyelmét és kitüntetést elismerését. Büszkévé tesz minket a szerencse, hogy a folyó évi csendőrnapi fényét Ő Főméltósága magas megjelenésével még nagyobb ünnepé tette számunkra, mint egyébként is lett volna. Legfelsőbb Hadurunk iránt való mélységes szeretetünket, alázatos hódolatunkat és minden poklokon keresztül való hűséges engedelmisségünket már nem fokozhatjuk. Mégis, engedtessek meg nekünk, hogy katonaszívünk egész melegével hódolateljes köszönetet mondassunk Ő Főméltóságának, a magyar csendőr ilyen magasra értékeléséért és azért, hogy február 14-én nemcsak az Ő magas személyét, de ezt a csendőrnapi is felejthetlenné tette a m. kir. csendőrség számára.

Tizenhét tiszti és ötszázhat altiszti hősi halottja van a háborúban és békében a csendőrségnek. A kommunizmus alatt vértanuhalált halt bajtársaink emlékét szép szobor hirdeti a budapesti csendőrlaktanya udvarán, de hősi halottainknak még nem emelhetünk méltó emléket. Bajtársaink áldozatkészsége, amely a m. kir. csendőrség emlékalapját létrehozta s állandóan gyarapította és gyarapítja, a csendőrség emlékbizottsága számára lehetővé tette, hogy most már e hőseink emlékét is megörökítse. *Berán Lajos*, az ismert hírneves szobrászművész vállalta e szép terv művészi megoldását. Egy darabban két méter hosszú és százhatvan centiméter magas hófehér carrarai márványba faragta ihletett kezekkel a hazáért és a közbiztonságért meghalt csendőr alakját s az élők tiszteletének szimbólumát.

A dombormű tölgyfa alatt fekvő halott csendőrt ábrázol; eltörött puskája, melyet még halálában is kezében szorít, az utolsó lehelletig való hősiesség küzdemet a drágán odaadott életet jelképezi. Mellette térdel áhitatos imába merülve a bajtársa. Szebben és művészebben valóban nem lehetett volna kifejezni a csendőrhálal fenséges magasztosságát. A dombormű márványtábla felirata: „*A háború és béke hősi halottainak — a m. kir. csendőrség.*”

Köszönettel adózik a csendőrség e valóban nagyszerű

és pártját ritkító művészi teljesítményért *Berán Lajos* szobrászművésznek annál inkább is, mert hatalmas tehetségét igazi önzetlenséggel állította a csendőrség szolgálatába. Az ötezer pengő, amivel a csendőrség emlékbizottsága ezt a több, mint egy évig tartott művészi munkát honorálta, csak szűkös ellenérték, hiszen a tábla anyaga és a műszaki kivitel költségei ezt az összeget majdnem egészen felemésztették. A művész azonban így is szívesen vállalta azt, nemcsak a csendőrség iránt érzett szeretetből és nagyrabecsülésből, hanem feladatának erkölcsi értékeléséből is.

Az emlékbizottság úgy határozott, hogy az emléktáblát nem csendőrségi épületben, hanem a Hadimúzeumban fogja felállítani, ahol számos más emléktábla is hirdeti a magyar katona vitézségét. Igaz, hogy hősi halottaink nagy része nem a hartereken, hanem itthon, békeszolgálatban áldozta életét hazájának és hivatásának, a Hadimúzeum pedig elsősorban a magyar hadidicsőség Pantheonja, de a csendőrhálal, a katonahalál értékét nem a hely és az idő, hanem a kötelesség adja meg, amely életet követelt áldozatul. A csendőr elsősorban katona s ha életében büszkén vallja magát annak, halálában is katonabajtársai között van a helye. A Hadimúzeum még nincs ugyan megnyitva, de ha megnyílik a nagyközönség számára, a csendőrségi hősi emléktábla is hozzáférhetőbb lesz a nagyközönség számára, mint egy csendőrlaktanyában s eszébe fogja juttatni mindenkinek, aki majd elhalad előtte, hogy a csendőr sem feledkezett meg soha arról, mivel tartozik a hazájának és annak, aminek halálig való oltalmát esküvel fogadta: a közbiztonságnak.

A Hadimúzeum II. emeleti folyosójának előcsarnokában díszes helyet kapott a csendőrség emléktáblája. Közvetlenül a feljárattól jobbra levő széles falon egymagában áll s mind közvetlen környezete, mind pedig a megvilágítása hatásosan juttatja érvényre művészi szépségeit.

A leleplezési ünnepség előkészülete.

A m. kir. csendőrség felügyelője még január hóban valamennyi csendőrpáncsnoksággal szemben intézkedett, hogy a folyó évi csendőrnapi is, a múlt évihez hasonlóan méltóképpen megünnepeltessék. Természetes, hogy a vidéki ünnepségek csak szerényebb keretek között mozoghattak, ami azonban azok meleg bajtársiasságát a legcsekélyebb mértékben sem befolyásolta.

Budapesten a csendőrnapi, mely a csendőrségi hősi emléktábla leleplezésével is párosult, már természetesen nagyobb keretek között kellett megtartani. A budapesti ünnepségek rendezésével a csendőrség felügyelője a m. kir. csendőrség emlékbizottságát, személy szerint pedig annak elnökét, *rományai lovag Czögler Gusztáv* tábornok urat bízta meg, kinek az előkészületek sokoldalú és fáradtságos munkájában az emlékbizottság előadója, *Pinczés Zoltán* őrnagy állott rendelkezésére.

Házi ünnepségek a budapesti laktanyában.

A budapesti csendőrnapi ünnepségek azzal vették kezdetüket, hogy *kézdicszentléleki Voloncs István* alezredes úr, a budapesti I. csendőrkerület parancsnoka tiszti és altiszti küldöttség kíséretében megkoszorúzta vértanuinknak a budapesti csendőrlaktanya udvarán álló emlékszobrával, valamint a kommunisták által meggyilkolt *Fery Oszkár* altábornagynak, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség volt felügyelőjének, valamint *Borhy Sándor* és *Menkina János* alezredeseknek a

Fery Oszkár-utcai tanítóképző intézet falában elhelyezett emléktábláját. A megkoszorúzás alkalmával *Voloncs* alvezredes úr néhány mélyen átértzett szóval nyilvánította a m. kir. csendőrségnek vértanui iránt érzett kegyeletét.

Vidéki csendőrkielöltöttségek.

A folyó évi csendőrnapi s hősi halottaink emléktáblájának leleplezési ünnepélye természetesen nem maradt csak a Budapesten állomásozó csendőrség ünnepe, hanem azon, legalább a viszonyok által engedett módon a Budapesten kívül állomásozó kerületeknek is képviselve kellett lenniök. Ezért a m. kir. csendőrség felügyelője elrendelte, hogy minden kerületi parancsnokság küldöttséggel képviseltesse magát a budapesti ünnepségeken.

A kerületi küldöttségek a kerületi parancsnok urakból, kerületenkint egy-egy főtisztból és két-két altisztból állottak. A vidéki kerületi küldöttségek már február 13-án megérkeztek a fővárosba s annak altisztai tagjai a budapesti csendőrlaktanyában találtak szíves fogadtatásra. A kerületi küldöttségek tagjai nemcsak magán a leleplezési ünnepélyen, hanem az istentiszteleteken és a bajtársi ebédeken is résztvettek.

Istentiszteletek.

Dél előtt 9 órakor istentiszteletek voltak. A római katolikus istentiszteletet a várbeli helyőrségi templomban *dr. Haász István* róm. kath. tábori püspök celebrálta fényes papi segédlettel. Az istentisztelet fényét a m. kir. folyamőrség zenekarának kísérete emelte.

Külön kell megemlékeznünk az istentisztelet alatt hangzott művészi szólószámokról. *Holly Rezső* Hubay Haendel *Largetto*-ját adta elő hegedűn, *Bánky Margit* operaénekesnő pedig a Magyar Miatyánkot énekelte, mindketten elragadó művészi tökéletességgel. A szólószámokat *Dalibor Ferenc*, a helyőrségi templom karnagya kísérte orgonán.

Mise közben *dr. Haász István* tábori püspök magaszarnyalású, lekesítő beszédet intézett a jelenvolt csendőrhívekhez. Ezeket mondotta:

„Kedves Bajtársak!

Ebben az ünnepélyes pillanatban, amikor dicsőséges csendőrségünk felállításának 53-ik évfordulóját, a csendőrség felállítását elrendelő 1881. évi III. t.-c. szentesítésének az emléknapiját ünnepeljük, mély tisztelettel, főpásztori szeretettel és örömmel üdvözlöm Önöket dicső honvédségünk e püspöki templomában!

Üdvözlöm Önöket, mint annak az Intézményünknek a tagjait, amelyre csak hálával és méltó büszkeséggel tekinthet minden Hazáját szerető igaz magyar ember egyaránt!

Mert az elmúlt 53 év megmutatta, hogy csendőrségünk nemzetünk egyik legértékesebb és leghatalmasabb szerve: a nemzeti élet rendjének, békéjének, fegyelmének a jók és igazak előtt tisztelve-tisztelt, a pusztulás és rombolás szellemei előtt pedig rettegve-rettegett fegyverre!

Az 53 év égboltozata tündöklve ragyog csendőrségünk történelmében, mert tele van a rettenthetetlen bátorságnak, a megingathatatlan kötelességtudásnak és a hősiesség önfeláldozásának ragyogóbbnál-ragyogóbb csillagaival!

Amilyen hősök voltak csendőrségünk tagjai a béke napjaiban, a belső vészek és veszedelmek ellen vívott csatákban: olyan csodálatos hőszok voltak a világháború zivataros napjaiban a külső ellenségek ellen harcolt gigászi csatákban, valamint a vörös rém ellen vívott keserves küzdelmekben!

Berán Lajos szobrászművész, hőseink emléktáblájának alkotója.

Ezért Önök nemcsak hősökkel, hanem vértanúkkal is dicsekedhetnek!

E szent pillanatban, az 53. évfordulónál, főpásztori szeretettel kérem a Bajtársakat:

Adjunk hálát felséges Istenünknek az 53 év dicsőségeért, kérjük mindenható karjának segítségét a jövőre is és tegyünk szent ígéretet arra, hogy dicsőséges őseinket, a kötelességteljesítés hőseit és vértanúit akarjuk követni mi is!

Igy biztosan számíthatunk arra, hogy a nemzetünk sorsát intéző Isten szent felsége szívesen fogadja kérésünket és megsiettetni azt a pillanatot, amelyet mindnyájan várva-várunk és kérve-kérünk áldó Jobbjától:

ezeréves Hazánk feltámadásának az eljövételét és a feltámadott Haza szolgálatában csendőrségünk dicsőségének újabb kivirágzását és felragyogását!"

A protestáns vallású tisztek és csendőrök részére vitéz Páll Dénes tábori alesperes, a budapesti 1. honvéd vegyesdandárparancsnokság lelkésze tartott istentiszteletet. Vitéz Páll alesperes mély hatást gyakorolt beszédében méltatta a csendőrnapi jelentőségét, melynek során a következőket mondotta:

Az, hogy ezen a világon annyi különböző nemzet van, nem a véletlen szeszélyes játéka, nem is erőszakos emberi elkülönítés eredménye, hanem Isten akarata. Im, innen van az, hogy az emberiség nagy háztartásában különböző színű, erejű, értékű kultúrák számai szaladnak össze s hogy ebben a háztartásban mindenik nemzet erényeinek, hibáinak, történelmi multjának és tradícióinak megfelelő külön-külön hivatást tölt be

Minket magyarokat is az Isten alkotott s azért plántált ide a Kárpátok smaragdkoszorújába, hogy legyünk itt az Ő lelkének hű tükré, országának veteményes kertje . . . Azt akarja, hogy éppen ebből a tragikus és piciny magyar életből induljanak el diadalútjukra azok a nagy gondolatok, melyekben ma olyan szegény ez a világ: az igazság, a szeretet, a kölcsönös megbecsülés és jóakarát. Azt akarja, hogy ez a világ, mely ma az önzés állatjegye alatt él, tragédiánk sötét tükrébe nézve, rendezjön meg rettentő elvadulásától s kezdjen egy új, fel-sőbbrendű emberi életet . . . Ha az Isten ránk ilyen fel-séges missziót bízott, akkor nem hagyjuk magunkra; sor-sunkat boldog kifejlések felé maga vezeti, úgy azonban, hogy ebben a munkában nekünk is részt kell vennünk. E tekintetben életprogramunkat megadja a magyar királyi csendőrség hármás jelszava: *Híven, becsülettel, vitézül!* E hármás jelszó pedig azt jelenti, hogy izmaink erejét, hitünk lángját, szeretetünk melegét, gondolataink fényét és gazdagságát, minden testi- és lelki képességein-
ket áldozat gyanánt kell áhitattal letennünk Hazánk oltá-rára . . . 1881 február 14. óta ennek az áldozatnak a fénye ragyogja körül a magyar csendőrt, ékesíti a csend-őrtollat. Azóta ez a fény lelkesíti és vezeti magasztos hi-vatásának betöltésében a magyar csendőrt. Csak ez a fény és az ebből eredő eleven erkölcsi erő, az önzetlen példaadás az, mely itt a romok fölött egy új és kicsősé-
ges magyar életet teremthet . . .

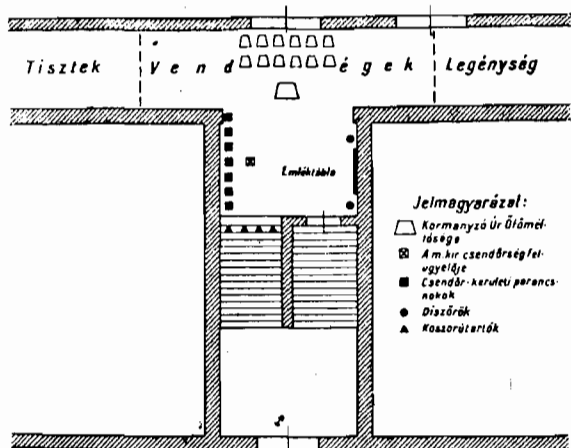
A Hadimúzeumnál.

A leleplezési ünnepélyre a Hadimúzeum ünnepi díszbe öltözött, hogy méltóképpen fogadhasa Ő Főméltóságát. A Hadimúzeum igazgatója, *vitéz Aggházy Kamil* ny. ezre-des úr és segéd tisztje, *Turányi Géza* őrnagy úr az elő-készületi munkálatok folyamán nemcsak minden készség-gel voltak az emlékbizottság segítségére, hanem azokban személyesen is résztvettek, amiért nekik a m. kir. csend-őrség felügyelője külön átiratban szívélyes köszönetet mondott.

A Hadimúzeum főbejárata, lépcsői, valamint az ünne-pély közvetlen színhelye, a II. emeleti előcsarnok nemzeti-színű zászlókkal, drapériákkal, télizölddel és szőnyegekkel volt feldíszítve s a főbejáratától kezdve végig díszruhás csendőrök állottak sorfalat. Az emléktábla mellett jobbról és balról két díszbe öltözött csendőr — gyalog és lovas — állott díszőrséget.

JELMAGYARÁZAT:
 --- Kormányzó Úr Őfőméltósága útja a Hadimúzeumba
 ① Kormányzó Úr Őfőméltósága kiszállása a gépkocsiból
 ② Kormányzó Úr Őfőméltósága felállása a díszmenet fogadásához
 --- A díszmenet irányva
 A leleplezési ünnepély külső színhelye.

A leleplezési ünnepély belső színhelye.

Az ünnepély közvetlen környékének rendjét díszruhás rendőrök tartották fenn, *Dr. Szacsuvay András* rendőrfő-tanácsos, az I. kerületi kapitányság vezetőjének és *Sándor Albert* rendőrfőfelügyelőnek az irányítása mellett.

Pontban féltíz óraker indult el a kispesti és pestszent-erzsébeti járőrvezetői tanfolyamok hallgatóiból alakított csendőrdíszszázad az I. honvéd gyalogezred zenekarával a Bőszörményi-úti csendőrlaktanyából az ünnepély színhelyére. A század elindulása alkalmával a laktanya kapujá-ban felállított díszőrség fegyverbe lépett. Budapest utcáin számos nézője és kísérője akadt a gyönyörű látványt nyújtó, vadonatújba öltözött s a vidám katonaindulók dal-lamára feszesen menetelő csendőrdíszszázadnak, amely még Budapestnek látványosságokhoz szokott közönségénél is nagy tetszést aratott. A közönség sok helyütt lelkesen megéljenzte a csendőröket.

Még mielőtt a díszszázad a Hadimúzeumba felérkezett volna, megkezdődött a leleplezési ünnepség rádióközvetí-tése, amit *Turcsányi István* konferált. Először *vitéz Aggházy Kamil* ny. ezredes urral való beszélgetésben ál-talánosságban ismertette a Hadimúzeum épületét, majd nagy vonásokban magát a múzeumot, azután a csendőrség-ről nyújtott színes és érdekes tájékoztatást, majd a hely-színre érkező díszszázad megérkezését hallhatták a rádió hallgatói.

Közben egymásután érkeztek a meghívott előkelősé-gek, akiket törzstisztek vezettek a számukra kijelölt he-lyekre. Az előkelőségek sorában ott láttuk *dr. Lázár An-dor* igazságügyminiszter, a m. kir. honvédség távollevő főparancsnokának képviselőjében *Vogt Valdemár* gya-logsági tábornok urat, *Röder Vilmos* gyalogsági tábornok urat, a m. kir. honvéd vezérkar főnökét, *vitéz Ná-nássy-Megay Ernő* altábornagy urat, a budapesti honvéd vegyesdandár parancsnokát, *Nack Emil* tábornok urat, a m. kir. honvédelmi minisztérium katonai közigazgatási csoportfőnökét, *Stojakovic Döme* tábornok urat, a honvédelmi minisztérium elnökségének főnökét, *Dr. Haász István* és *Soltész Elemér* táborig püspök, *Dr. Perczel Miklós* belügyminiszteri főtanácsos, *Dr. Sze-merjay-Kovács Dénes* miniszteri tanácsos, *Dr. Fe-renczy Tibor* budapesti és *Dr. Eliássy Sándor* vidéki rendőrfőkapitány, *Dr. Török János* budapesti rend-őrszemélyzeti főparancsnok urat és sok más katonai és polgári előkelőséget. A budapesti honvédehelyőrség, vala-mint a rendőrség küldöttségeivel képviseltették magu-
kat. A csendőrség volt magasrangú előljárói közül megje-lentek *Körpényesi Kontz Sándor*, *Száhlender Béla* ny. al-tábornagy urak, a m. kir. csendőrség volt felügyelői,

A csendőrnapi Budapest: A Hadimúzeumban leleplezett hősi emléktáblánk.

Lórántházi Lóránth Dénes, Bariss Árpád, Szöke Béla, Vráblik Mátyás, Fischer József ny. tábornok urak és igen sokan mások a nyugállományú törzs- és főtisztek közül. Nagyon szép számmal voltak képviselve a Budapesten lakó nyugállományú csendőrök is, akiket a budapesti kerületi parancsnokság az ünnepéyre szintén meghívott.

Megérkezik Ő Főméltósága.

Féltizenegy órakor felharsant a díszjel, amely Kormányzó Úr Ő Főméltósága érkezését jelezte. Ő Főméltósága a királyi Várpalotából az Űri-utcán át érkezett az ünnepély színhelyére. Az első gépkocsiban vitéz Igmándy Hegyessy Géza ezredes úr, a m. kir. testőrség parancsnoka ült segéd tisztjével, vitéz Taby Árpád százados úrral, a másodikban Ő Főméltósága vitéz Békei Koós Miklós alezredes úr, első szárnysegéddel, a harmadikban pedig vitéz Somkuthy József tábornok úr, a katonai iroda főnöke két szárnysegéddel. A szegedi „Hunyadi János” 9. honvéd gyalogezred tulajdonosaként ezredesi egyenruhában érkező Ő Főméltóságát a Hadimúzeum épülete előtt vitéz Szinay Béla tábornok úr fogadta.

A zene rázendített a Himnuszra, a század igen szépen végrehajtott fegyverfogással puskával tisztelgett. Ő Főméltósága fogadta a díszszázad jobbszárnyán álló vitéz Szinay Béla tábornok úrnak és Voloncs István al-

ezredes budapesti kerületi parancsnok uraknak, mint a század előljáróinak jelentkezését, majd a Hadimúzeum főbejárójához ment, ahol vitéz Agházy Kamill ny. ezredes úr, a Hadimúzeum igazgatója jelentkezett.

Ezután Ő Főméltósága kíséretével együtt az ünnepély szűkebb színhelyére, a Hadimúzeum II. emeleti előcsarnokába ment és elfoglalta a Számára kijelölt díszhelyet. Mögötte az előkelelések ültek, előtte pedig, az emléktáblával szemben vitéz Szinay tábornok úr állott fel, mögötte a csendőr kerületi parancsnok urak sorakoztak. Az ünnepség többi résztvevői a Hadimúzeum folyosóján, Ő Főméltóságától jobbra a tisztek, balra pedig az altisztek foglaltak helyet.

A leleplezés.

Vitéz Szinay tábornok úr engedélyt kért Ő Főméltóságától az ünnepély megkezdésére, majd ennek elnyerése után elmondotta emlékbeszédét:

Magyar csendőrök!

Vannak csendőrsírok, melyek domborulnak és egykoron bátor lakóinak emlékét kövevésett sírfelirat őrzi, örökzöldjét pedig a bajtársak ápoló kegyelele öntözgeti.

Ezek a közbiztonsági szolgálatban csendőrhalált haltak ismert sírjai.

Azután vannak csendőrsírok, melyek beomlottak és feledésbe borult lakóinak vitézségét hovatovább egy korhadt fadarab sem jelzi. Itt már csak pislog a multra való emlékezés mécsvilága.

Ezek a világháború elesetteinek ismeretlen sírhelyei.

Az előbbiektől története csendőrrel-csendőrre, csendőrösről-csendőrösrre száll és így emléküket megőrizni s a kegyeletet megtartani könnyű dolog.

Az utóbbiaknál süppedt hantok és jeltelen sírok takarják a csendőrök multját. Lassan fátyol borul emlékükre.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága 1932 december hó 30-án kelt magas elhatározásával elrendelte, hogy a m. kir. csendőrség, felállításának: az 1881. évi III. törvény-cikk szentesítésének a napját, „február 14-ét”, mint csendőrnapot évente megünnepelje.

A mai ünnepnapunkon, a mai második csendőrnapon a közbiztonsági szolgálatban dicső csendőrhaltalt haltak domborodó sírját hozzuk össze, a nagy háborúban elesett vitéz csendőr-harcosok jeltelen hősi sírjaival.

Ő róluk regél ez az emléktábla.

Itt lehullott a lepel az emléktábláról, amelyet a jelenlevők általános tetszés közben, hosszan és megilletődötten szemlélték. Majd így folytatta beszédét vitéz Szinay tábornok úr:

„A háború és béke hősi halottainak!”, csillog a szemembe a márvány aranybetűs felirata.

„Híven, becsülettel, vitézül!”, harsog a fülemben a csendőrség oly sokat kifejező jelmondata.

Igen!

Híven a közbiztonsági szolgálatban.

Vitézül a béke küzdelmeiben és a háború harcaiban.

S becsülettel mindig.

Ezeket a magasztos fogalmakat testesíti meg ez az emléktábla azokkal a kötelesség-hű cselekedetekkel, melyek a benne felsorakozott halhatatlanok nevéhez fűződnek.

Mától kezdve 523 magyar csendőr emléke él ebben a márványtáblában. 17 tiszt és 506 csendőr hősi halálban megdicsőült lelkét egyesítettük ez ódon épület falai között Nagymagyarország minden tájáról s az orosz, szerb, olasz és román harctereikről.

A magyar csendőrség 53 évének véres történetét örökítettük meg. S ennek során, büszkén mondhatjuk, hogy a Kárpátok koszorúzta őshazánknak nincsen olyan területe, melyen ez alatt az idő alatt csendőrvér ne hullott volna.

Minden egyes halál egy-egy megéneklésre méltó hőstörténet. Telve elszántsággal, daccal, virtussal, rettenthetetlenséggel. Ha lelki szemeim előtt elvonultatom a színes kristályüvegekből összerakott csendőrmultat, akkor nem tudom én, melyik tett volt szebb, melyik cselekedet volt nagyobb; ki volt hősebb, ki volt vitézebb:

Az a csendőrtiszt volt-e bátrabb, aki a világháborúban az északi Kárpátok egyik magyar határgerincéért folytatott hősi küzdelemben roham alatt hullatta véré; avagy az a csendőr járásörmester volt elszántabb, akinek karhatalmi osztagát a Keleti Gránic közelében egy politikai népgyűlés okozta villongás alkalmával több ezer főnyi tömeg megtámadta. Szakasza élén halálos lövés érte. Összeszedve minden erejét, tűzparancsot adott, tüzet vezényelt és nyomban rá kilehelte lelkét.

Nem tudom én, ki volt szívósabb: az a csendőr-e, aki a nagy háborúban, a román betöréskor egyik erdélyi határmenti őrszlaktanya elkeseredett védelmében osztozott többi székely véreivel együtt a megdicsőítő katonahalálban; avagy az volt keményebb, aki a kilencszázas években a Déli Végek mentén postafedezeti szolgálatban rablókkal

vívott tartós tűzharcban áldozta fel életét az őrizetére bízott javakért.

Nem tudom én, kik voltak hívebbek, kik vitézebbek: azok-e, akik a nyolcvanas és későbbi években a Nyugati gyepük erdősegeiben orvvadászokkal vívott gyakori harcokban lettek halálukat; avagy az a kötelesség végnélküli útját taposó, többi sok-sok csendőr, akik orvul, vagy nyílt harcokban, puskától-pisztolytól, kaszától-bicskától és más öldöklő szerszámtól szenvedtek csendőrhaltalt, vagy a világháborúban legváltozatosabb feladataik közben estek el.

Közbiztonsági szolgálatban portyázó csendőrfjárók, gyengébberejű csendőrkarhatalmi egységek csatározásai s tábori csendőrök, határmenti csendőrörsök kisebb, nagyobb harci tettei nyomán keletkeztek ezek a vérvirágok, amelyeket most koszorúba fontam. Az ősmagyaroknak magyar rögből sarjadzott ivadékaik szálltak síkra a becsület mezején a sárbatiport törvényekért, a megtépázott magyar becsületért, a magyar haza szent javáért legtöbbnyire önállóan, önmagukra utalva, saját elhatározásukból, sokszor túlerővel szemben.

Szolgálati feladatuk mellett szívósan kitartva, önfeláldozásukkal pecsételték meg a kötelességteljesítés kemény parancsát. Csendőrhaltalt, hősi halált haltak következetesen önmagukhoz és híven azokhoz az ideilokhoz, amelyek szolgálatába állították képességük és férfierejük legjavát. Bátran szálltak szembe a halállal, tudva azt, hogy: a halál is csak az élet feladatainak egyike. És ők ezzel szemben is derekasan megtették, amit a pillanat kívánt.

A közbiztonságért és a hazáért ontott véruk nyomán fakadjon dúis virága az áldozatra kész csendőrhűségnek.

Magyar Csendőrök! Akik itt a közelemben vagytok.

Halló! Magyar Csendőrök! Akik a légi utakon át minden csendőrállomáson és őrszékelyen a rádió körül ülve, hallgatjátok most ünnepségünk lefolyását. Hozzátok szölok! Hozzátok! Akik Hazánk minden zugában hivatva vagytok megőrizni a közbiztonságot és képviselni az államhatalmat.

Figyeljete!

Legfelsőbb Hadurunk, a Főméltóságú Kormányzó Úr és az ország magas vezetői jelenlétében, a Hadimúzeum magyar dicsőséget hirdető szent csarnokában állok hősi halottaink leplezett emléktáblája előtt. Fehér márvány világít. Arany felirata csillog. Különös emléktábla. Nincsen rajta évszám.

Befejezetlen mult nélkül sorakoztunk a többi, évszámmal lezárt történelmi tábla közé.

Ez az emléktábla tehát nemcsak a küzdelmes multunk emlékét őrzi, hanem iránymutató táblája megtépázott jelenünk göröngyös útjának és bizakodást hirdető nyitott könyve jövőnk dicsőségének is.

Évszám nincs rajt! azért, hogy amíg Magyarország áll és magyar él, időtlen időközön át gyülekező helye legyen a m. kir. csendőrség önfeláldozásig jutott hőseinek; azoknak is, akik már megdicsőültek és azoknak is, akikre ezután vár a csendőr magasztos végzete.

A testület folyamatos áldozatának oltára ez az emléktábla.

Magyar Csendőrök!

Magyar milliók bizalmának letéteményesei!

Multunk, jelenünk és jövőnk minden erőtadó dicsősége, maró keserősége és imádságos vágya benne nyugszik ebben az emléktáblában. Ezért kemény szívvel, acélos akarattal és elődeitekhez méltó áldozatos lélekkel álljatok hát őrhelyeiteken a jelenben, hogy átküzdhessük magunkat az igéretes magyar jövőbe.

A csendőrnapi Budapest: Díszőrség a laktanyában.

Az emlékbeszéd után, amelyet megafónok a Hadimúzeum épülete előtt várakozó díszszázadhoz és közönséghez is közvetítettek, az emléktábla megkoszorúzása következett. Elsőnek Koós Miklós alezredes úr, első szárnysegéd helyezte el az emléktáblára Ő Főméltósága hatalmas koszorúját, szalagjának ez volt a felirata: „Magyarország kormányzója.” A második koszorút a m. kir. belügyminiszter úr nevében Dr. Perczel Miklós miniszteri főtanácsos úr helyezte el a következő felirattal: „A háború és béke hősi halott csendőreinek kegyelettel — a belügyminiszter.” Harmadiknak Vogt Valdemár gy. tábornok úr a honvédség főparancsnokának a koszorúját helyezte el, ezzel a felirattal: „A csendőrség hőseinek — a m. kir. honvédség.” Negyediknek Dr. Ferenczy Tibor főkapitány úr helyezte el a koszorúját ezzel a felirattal: „A m. kir. csendőrség vértanúinak kegyelettel — a m. kir. rendőrség.” Végül Rományai lovag Czögler Gusztáv tábornok úr helyezte el a táblára a m. kir. csendőrség hatalmas babékoszorúját, szalagján e felirattal: „A háború és béke hősi halottainak — a m. kir. csendőrség”.

Az emlékmű megkoszorúzása után vitéz Aggházy Kamul ny. ezredes úr, a Hadimúzeum igazgatója lépett elő és a következő beszéddel vette át az emlékművet a Hadimúzeum nevében:

„A bajtársi kegyeletnek e márványba remekelt jelét mélységes tisztelettel köszöntöm a Magyar Királyi Hadimúzeum falai között. Méltóképpen sorakozik ez most már az intézet többi emlékművei mellé, melyek bár hangtalanul, de mégis szívhez szólóan hirdetik a magyar harcosoknak dicsőségét, kik életüket és vérüket áldozták fel a Haza oltárán.

Méltóképpen — mondom —, mert hiszen hallottuk, hogy a béke és háború harcterein, félévszázad alatt félezer hős magyar csendőrünk hanyatlott holtan a vérével megszentelt anyaföldre. S velük az éberség örök jelképének, a kakasnak zölden aranyló tolldíszje is.

De csak itt dermedt fehér mozdulatlanságba, e márványéposz mesterei vonalaiban. Az élő bajtársak fővegén ma is úgy leng, úgy lobog, úgy vágódik fel a magasságos ég felé, mint az eskü szava, vagy a harci riadó.

Ezért több is ez az emlékmű, mint csupán a hű bajtársak bánatosan büszke főhajtása a megdicsőültek félezernyi sírhantja előtt: példaforrás. Mint ilyen áll hát itten, a magyar hadierények pantheonjában, hogy ihletet és erőt meríthessünk belőle!

Ennek fejemelő tudatával veszem át a hősi halált halt magyar királyi csendőrök emlékművét a Magyar Királyi Hadimúzeum örökös őrizetébe!”

Díszmenet.

Az átvétel megtörténte után Kormányzó Úr Ő Főméltósága kíséretével elhagyta az ünnepély színhelyét és a Hadimúzeum előtti térre ment, ahol a díszszázad parancsnoka, vitéz Bátky József őrnagy jelentkezett és Ő Főméltósága további parancsát kérte. A kapott parancs után a díszszázad félrajoszlopba alakult és mintaszerű díszmenetben elvonult Ő Főméltósága előtt.

Ezzel a szép ünnepély végetért.

Az ünnepély után annak résztvevői a Hadimúzeum igazgatóságának engedélyével megtekintették a Hadimúzeumot, azaz csak egy részét, mert hiszen az épület több emeletén levő hatalmas múzeumi anyag alapos megtekintése napokat venne igénybe.

Bajtársi ebéd.

A leleplezési ünnepélyt délután 1 órakor tisztí és altisztí bajtársi ebéd követte. Az előbbi — melyen a nyugállományú tisztek közül is számosan résztvettek — az országos tisztikaszinó dísztermében, az utóbbi pedig a csendőrlaktanyában volt. A bajtársi ebéden *vitéz Szinay Béla* tábornok úr mindenekelőtt Kormányzó Úr Ő Főméltóságát köszöntötte fel:

„Uraim!

Minden kimagasló katonai ünnepnek van történelmi eredője. Így a mi csendőrnapiunknak is. Ez a történelmi nap lassankint patinássá fog válni a hozzáfűződő események hatása alatt.

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága a m. kir. csendőrség iránt szóban már több ízben nyilvánította elismerését és dicséretét. Kegyességének sugarát pedig akkor irányította felénk a legerősebben, amidőn a mai napot ünnepnapként adta nekünk.

Ezzel megpecsételte a csendőrség történelmi múltját.

Legfelsőbb Hadurunknak köszönhetjük, hogy: ma nem kopognak a portyázó járőrök kimértütemű lépései a fagyos utakon, nem fodrozódik kakastoll a végnélküli mezőkőn és nem csillan fel csendőrszurony erdők sűrűjében. Ő neki köszönhetjük, hogy a csendőrszentendő 365-ik napján fegyvernyugvás van. Örömiünk pedig teljessé vált ma, amidőn az ünnepségünkön való magas megjelenésével bennünket kitüntetni méltóztatott.

*Amidőn hálánkat és alattvalói hódolatunkat kifejezzük e magas kegyért, törjön minden igaz csendőr szívéből a magyarok hatalmas Istene felé az a fohász, hogy tartsa meg sokáig és védelmezze a magyarság vigaszára és örömére *vitéz nagybányai Horthy Miklóst, Magyarország Kormányzóját, a mi Legfelsőbb Hadurunkat.**

A Kormányzó Úr Ő Főméltósága éljen!”

A beszédet hatalmas, háromszoros *Éljen!* követte.

Rövid idő múlva újra szólásra emelkedett *vitéz Szinay* tábornok úr, hogy ezúttal a csendőrnapi és a mai ünnepnek a testület szempontjából való jelentőségét méltassa és a bajtársi ebéd vendégeit felköszöntse. Ezúttal a következőket mondotta a tábornok úr:

„*Kegyelmes Uraim! Bajtársak!*

A m. kir. csendőrség történetében jelentőségteljes volt a mai csendőrnapi. Az idők végtelenségéig állítottunk emléket. Ezzel süvegemelő tiszteletet parancsoltunk hősi halottainknak; az élők számára pedig kiköveztük a megdicsőülés útját. Ezen az úton minden csendőr szabadon portyázhat, aki a kötelességteljesítés során nem törődik azzal, hogy:

Fázik-e vagy izzad, virraszt-e vagy kialudta magát, gáncsolják-e vagy dicsérik; veszedelemnek avagy biztos halálnak van-e kitéve.

A ma leleplezett emléktáblával:

523 dicső halált halt csendőr bajtársunk bolyongó lelkét egyesítettük a múltból és hoztuk össze a régi csendőr bajtársi közösségbe.

Valahogy úgy érzem, hogy ennél a nevezetes határkőnél még meg kell állanunk ma egy pillanatra. Helyet kell adnunk azoknak a meghaltaknak, akik az emléktáblán kívül alusszák békés örökalmukat, — és időt kell szentelnünk azoknak az élőknek is, akik életbölcséleti alapon így okoskodnak magukban:

közel az idő, mikor mindent elfeledsz; közel az idő,

mikor téged is minden elfeled, mert mindennek emlékezete hamar sírját leli az örökkévaló időben.

Hogy ez be ne következék, erre való a csendőrnapi.

*Emlékezzünk meg hát az 523-on kívül a m. kir. csendőrség úttörőiről, kiknek száma az íráskor maradó ereje szerint tisztekben és altisztekben megközelíti az ezret. Ők, a csendőr úttaposók voltak a küldöttek, a magvetők. Az ő lelkük és szellemük volt irányítója azoknak a férfias, elszánt és *vitéz* tetteknek, amelyek megörökítése márványt követelt és aminek mi utódok a mai napon oly büszke öntudattal tettünk eleget.*

Önhittség nélkül elmondhatjuk, hogy a csendőrség nemcsak országos, hanem európai viszonylatban is kimagasló intézménnyé fejlődött, amire ma már minden igaz magyar ember megnyugvással és a munkájába vetett bizalommal tekint.

*Az erdélyi csendőrpáncsnokság kereteiből termodott, nőtt nagygyá és terebélyesedett a magyar csendőrség. Lassan behálózta az egész országot. Megtörte a betyárromantikát, növelte a közbiztonságot. A kakastollasok tekintélye hirtelen emelkedett. Mint boldogult *Panajott* kegyelmes úr mondta: a „zsandár” „csendőrré” vált. A kakastoll diadalmasan nyomult előre; a kakastoll tiszteletet vívott ki úgyannyira, hogy hovatovább az ország leghozzáférhetlenebb vidékén is a csendőr képviselte a magyar nemzeti eszmét és a magyar művelődést.*

A magyar talajba ültetett csendőrség nemzeti intézménnyé vált. Dicső emlékezetű úttörőink egyéni kiválósága, katonai fegyelme és csendőri szakképzettsége az alárendeltek a hazafiúi és csendőrerények példaképévé emelte.

Amidőn a régmúltakat a mai csendőrnapiunkon kötelességszerűen emlékünke idézem, nem akarok dicső jelzőkből bokrétát kötni, csak hálánkat rogom le a magyar élet tarlóján folytatott küzdelmes munkájáért azoknak a nagyjainknak, akik átérezve hivatásuk fontosságát, a tiszteletet oly szilárd alapokra fektetve megszervezték.

Adassék kegyelet azoknak az úttörő elődöknek, akik immár elköltöztek az élők sorából. Néma felállással és pár pillanatnyi csenddel áldozunk emléküknak.

Bajtársak!

Most pedig köszöntsük a közelmúltat. Legyünk nagyra-becsüléssel és bajtársi ragaszkodással azon kiváló férfiakkal szemben, akik az intézmény értékét fáradhatatlan munkájukkal emelték, az intézményt a forradalmak alatt ráradkódott piszkótló megtisztították s azután tovább menve: katonai egységességét és fegyelmét helyreállították. Így a csendőrség erejét a közbiztonsági szolgálat számára magas fokba növelték.

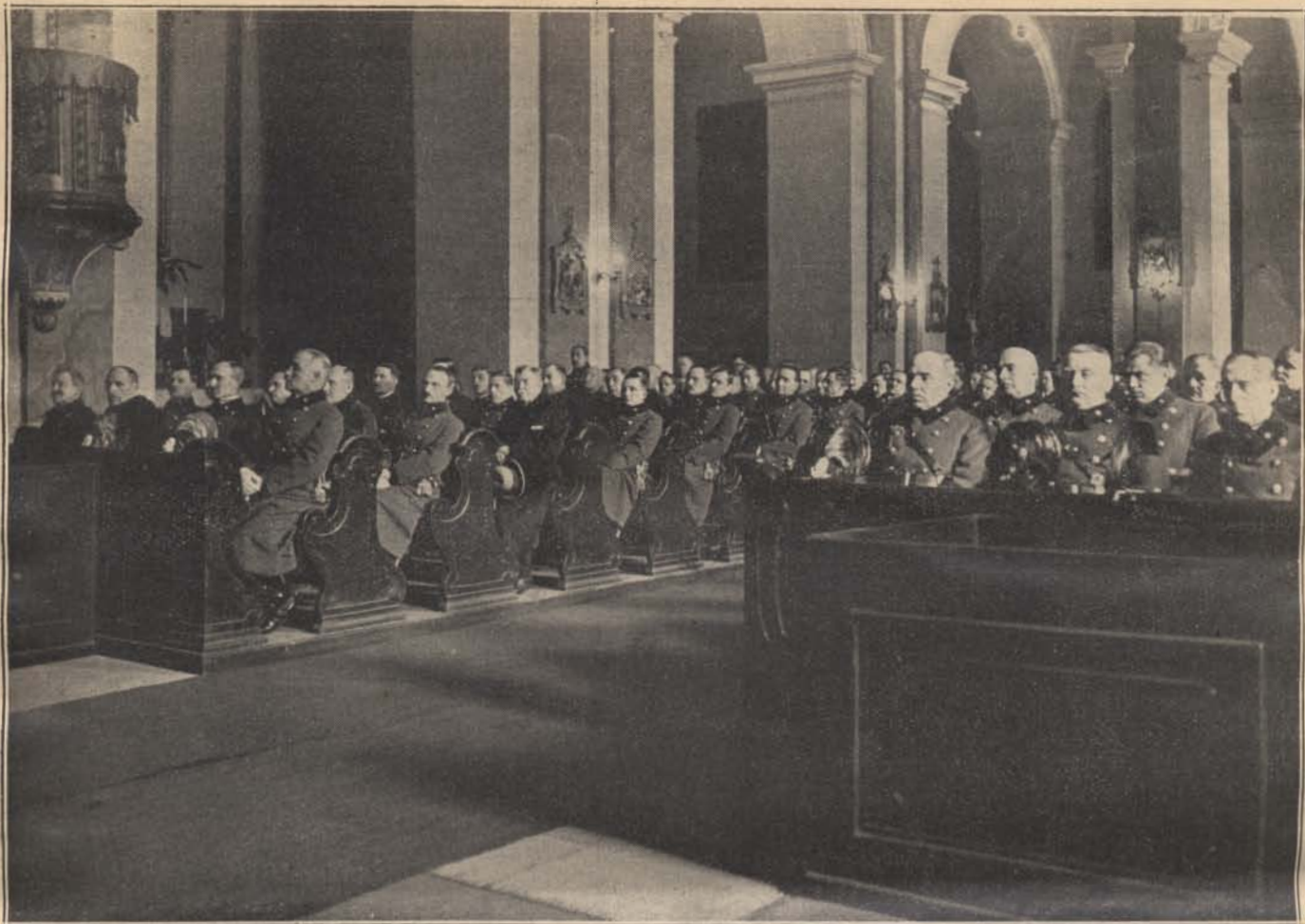
Ezekre a már nyugállományban levő volt alsóbb és felsőbb parancsnokokra, magas előjárókra és vezetőkra, előjárójában pedig ezeknek az ünnepségünkön megjelent képviselőire emeljük poharainkat meleg bajtársi érzésekkel.

Adjon Isten számunkra szebb, erősebb, becsesebb és boldogabb magyar jövődőt.

Éljen!”

A bajtársi ebédekkel a csendőrnapi megünneplésének hivatalos része végetért, felejthetetlen emléket hagyva mindenkiben, aki részese lehetett.

A Magyar Filmiroda az ünnepély egész lefolyásáról a csendőrségi történelmi múzeum számára hangos filmfelvételt készített, melynek egyes részeit a Magyar Híradó keretében a mozgóképszínházakban is elő fogják adni. A Hadimúzeumban lefolyt ünnepséget a rádió mindvégig közvetítette.

A csendőrnapi Budapest: Ünneplés istentisztelet a helyőrségi templomban.

Egyéni emléklapok.

A Hadimúzeumban felállított emléktábla a csendőrség hőseinek emlékét nem egyenként, hanem összességükben örökíti meg. A m. kir. csendőrség emlékbizottsága azonban gondoskodott arról, hogy a testület hőseinek neve egyenként se menjen feledésbe. Minden hősi halottunk számára, aki a testület fennállása óta akár békében, akár pedig háborúban hősi halált halt, úgynevezett egyéni emléklapokat készítettett s azokat kegyeletes megőrzés végett az őrsöknek kiadta. Az egyéni emléklap rajza pontos mása a Hadimúzeumban felállított emléktáblának, alatta pedig a hősi halott neve, rendfokozata és annak rövid felenlítése szerepel, hogy mikor, hol és milyen körülmények között halt hősi halált.

Az egyéni emléklapot elvileg az az őrs kapta, amelynek állományába a hősi halott tartozott. Ha az anyaörs megszállott területen fekszik, akkor arra az őrsre került az emléklap, amelynek körletében a hősi halott született vagy lakott s ha pedig ez a hely is meg van szállva, akkor az emlékbizottság ideiglenesen vagy az illető utóállam mentén fekvő határszéli őrsöknek vagy pedig egyes nagyobb őrsöknek adta ki az emléklapot.

A kiadott rendelkezések értelmében az egyéni emléklapokat a folyó évi csendőrnapi kellett házi ünnepség keretében a helyükre akasztani, ezután pedig minden csendőrnapi meg kell koszorúzni.

Csendőrnapi.

*Fonjunk gyöngykoszorút arany levelekből,
Becsületövezte dicső, szép tettekből,
Mert e nappal, mit az Eszmének szentelünk,
Multat, jelent s jövőt együtt ünnepelünk.*

*Örök márványemlék a ma: „Csendőr napja!”
Drága koszorúkat ez az emlék kapja.
Ez a koszorú él, mert levele, gyöngye,
Honunkat sirató szívünk-lelkünk könnye!*

*Él ez a koszorú, mert a multról regél,
Nagy elődeinkről, nagy tetteket beszél.
Vérrel van bevésve mindegyik levelén,
Hogyan éltek-haltak becsület mezején!*

*Hogy éltek hűséggel a magyar hazába,
Mikor aranykalász hullott a kaszába.
Hogy haltak vitézül, mikor jött a romlás,
Hősi magasságból gyászos porbahullás.*

*Félszázada mult már, hogy élünk és halunk, —
Vérrögös utunkon elszántan haladunk.
A sorskalapács ver, de így lesz az acél! . . .
Keményebbek leszünk s még biztosabb a cél!*

*A sorskalapács ver! De szilárd a hitünk,
Hogy eljön az idő, mikor visszautunk!
Nagymagyarországon derül már az égbolt
S újra úgy lesz, ahogy ezer éven át volt!*

*Hieronymi Lajos
őrnagy.*

KATONAI ISMERETEK.

A puskásszázad 1914-ben és ma.

Írta: HAZAI IMRE százados.

(Befejező közlemény.)

Önműködő fegyverek hiányában a szakasz puskatűzzel támogatta a mozgást. Ahhoz, hogy ez a támogatás hatásos legyen, legalább a szakasz felét vagy harmadát tüzelőállásban kellett tartani. Az így visszatartott tüzlépcső nagy kiterjedésével jól felismerhető célt mutatott s hamarosan az ellenséges tüzéség és géppuskák célzott tüze alá kerülve, feladatát már eleve is csak részben oldhatta meg.

A korszerű kiképzés sürgősen szakított a kiigazított, egyenes vonalak használatával és az ellenséges tűz szétforgácsolására, valamint az eredményesebb terepkihasználás végett megteremtette a szélességi és mélységi tagozást. Ez annyit jelent, hogy egy 40 fős szakasz, ha rajvonalba mozgott, körülbelül 70 m széles és 1 m mély célt mutatott, ezzel szemben a korszerű elvek szerint szélességbe és mélységbe tagozott szakasz olyan kockaalakú területen nyomul elő, melynek szélessége 100—150 méter, mélysége pedig 150—200 méter. Területileg kifejezve a rajvonala 140 m²-es, a mélységbe és szélességbe tagozott szakasz pedig legalább 15.000 m² nagyságú célt mutat. Nem kétséges, hogy az utóbbi mód az ellenséges tűzhatás erőteljes csökkentésére a legcélszerűbb.

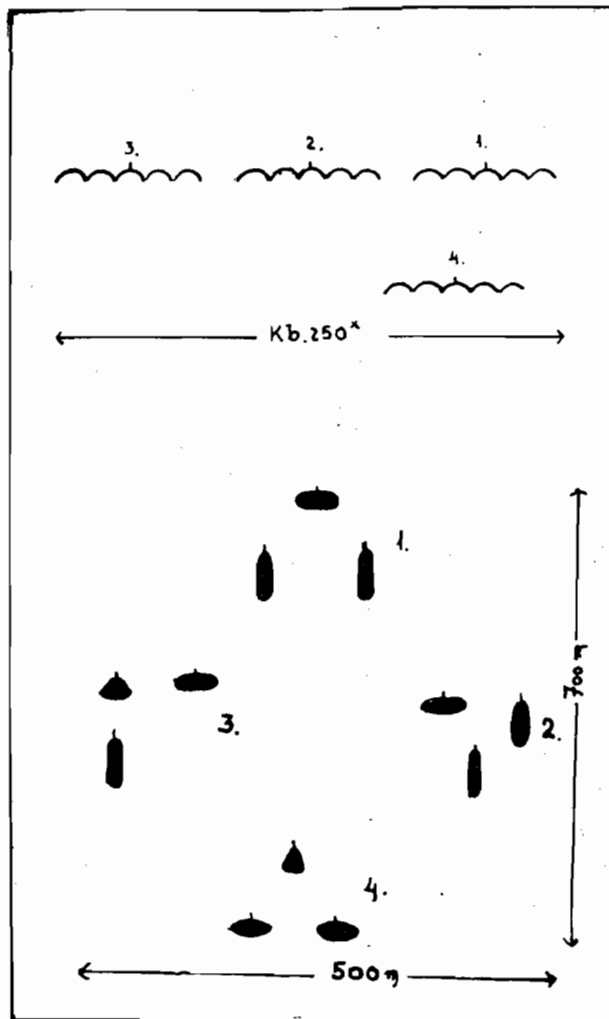
A korszerű elvek szerint a szakasz még tovább tudja csökkenteni az ellenséges tűzhatást és pedig a rajparancsnokok önálló parancsai alapján, kik a rajok alakzatait a terep és a tűzhatás szerint változtatják.

A világháború elején a csapat a legelső puskalövésre rajvonalba ment át s a véget nem érő hosszú vonal árkonbokron átágazolva, kilométereken át nyomult előre, mit sem rejtve el a mozgásából. A korszerű elvek szerint kiképzett csapat támadásából helyes végrehajtás esetén hosszú ideig semmit sem lehet látni. A szakaszokon belül a rajok, ha kedvező rejtőzései vagy fedezési viszonyok vannak, soká együttartva félrajoszlopban vagy oszlop kettesével mozognak előre, mert főelv: veszteség nélkül, ha lehet, még tüzelés nélkül is, kizárólag mesteri terepkihasználással mielőbb elérni a rohamtávolságot.

Hogy a szakaszt láthatatlan előremozgásában az ellenség meg ne lepje, hogy mégis mindenről értesüljön s a legkedvezőbb megközelítést nyújtó tereprészekre jusson, ezt a terepkutatóg munkája hivatott biztosítani.

Század: A gépeket nélküli puskásszázad folyamatos támadása, éppen a rajvonálnak sűrű célt mutató, feltűnő alakzatánál fogva, a legtöbb esetben az ellenségtől már 1—1.5 km-re megakadt.

A század a további térnyerést a tüzfőlény megszerzésével igyekezett biztosítani. Tehát már ilyen nagy távolságon kezdetét vette a tűzharc, mint a támadás lendületének kerékkötője, mert ez a löszerpazarlás, ha némi erkölcsi hatása volt is, az anyagi hatást teljesen nélkülözte.

6. ábra. A jól megfigyelhető és könnyen összpontosított tűz alá vehető rajvonalak már nem bírják ki a mai fegyverek nagy tűzhatását; ez ellen csak szélességben és mélységben, nagy területen elszórt különféle harcalakzatok csoportjaival lehet védekezni.

Az annyira fontos terepkihasználásra nem sok lehetőség maradt a század kis kiterjedése miatt (130—150 lépés).

A korszerű század harcrendjénél a multtal összehasonlítva gyökeres változásokat találunk. Mindenekelőtt: a szakasznál is említett mélységi és szélességi tagozódás itt már nagyarányúvá lesz. A rajvonalba előnyomuló század célterülete körülbelül 300 m² volt; ezzel szemben a korszerű század valamivel több, mint egynegyed km² területen mozog előre.

Tűzhatás tekintetében a rajvonalba előremozgó század biztos megállítására és lefektetésére elegendő volt egy géppuskásszakasz; a szélességbe és mélységbe tagozott századdal szemben hasonló hatás kiváltására kétséges, hogy elég erős lenne-e négy géppuskásszakasz.

A korszerű századot golyószórói és a hozzá beosztott nehéz gyalogsági fegyverek (géppuska, aknavető, gyalogsági ágyú, nehéz géppuska) elég erőssé teszik ahhoz, hogy támadásban utat törjön magának, illetve, hogy védelemben az ellenség előretörését megnehezítse s így puskás harcokai lehetőleg kis veszteséggel jutnak a gyalogsági harc legfontosabb mozzanatához, a közelharcához.

Mint már az előzőekben is említettem, a háború előtti harcéljárással szemben a legfontosabb változás ma a szélességbe és mélységbe való tagozódás. A világháború elején az összefüggő, sűrű, kiigazított rajvonala, — ami-

A csendőrnapi Budapest: A díszszázad elindul a taktanyából.

kor az ellenség tűzhatása az arcvonal 100 méterére számítva percnként kb. 500 lövés erejű volt — még megfelelt. Később az automatikus fegyverek (puska, golyószóró, géppuska) nagymérvű szaporításával (a nyugati hadszíntéren 1918-ban a mozgó hadműveletek idején az arcvonal minden 10 méterére jutott egy önműködő fegyver) a tűzhatás erőssége az említett 500 lövésről hozzávetőlegesen számítva percnként 4000 lövésre, tehát nyolcszorosára emelkedett. Természetes volt tehát, hogy a jól megfigyelhető és könnyen összpontosított tűz alá vehető rajvonalak nem bírták ki ezt a hatalmas tűzhatást és nagy veszteségek előidézői lettek.

A szélességi és mélységi tagozódásra való törekvés hozta azután létre a harcalakzatok korszerű formáját, melynél a vonalak helyett nagy területen szétszórt csoportokat találunk. (6. ábra.)

A kis csoportok képzése az ellenség figyelését megnehezíti, tűzét nagy területre szétforgácsolja és lehetővé teszi, hogy legalább ezeket a kis, de együttartott részeket vezetni lehessen. A nagy területen szétszórt század puskáinak tűzerejére a századparancsnok nem számíthat ugyan, de erre nincs is szüksége, mert előremozgásához a nehéz fegyverek és a tüzérség nyújtanak tűzoltalmat. Ez a támogatás a tüzérség részéről időszakonként, a fontosabb mozzanatokban nyilvánul meg főleg az ellenség ama része ellen, mely a gyalogság előnyomulását észrevehetően akadályozza. Pillanatnyi ellenállások gyors leküzdése az egyszerűbb tűzvezetéssel dolgozó nehéz fegyverek feladata.

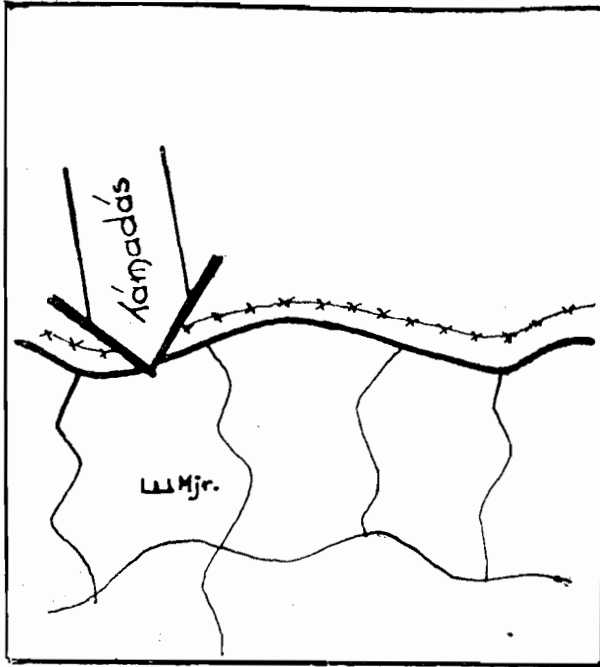
A puskásszázad a tűzoltalmat kihasználva kisebb-nagyobb részekkel hol szökelve, hol pedig rejtett, fedett tereprészekben zárt osztagokban mozog előre. Amikor a támadó első lépcsői az ellenséget 800–1000 m-re megközelítették, az előremozgásban élen lévő golyószórók is megnyitják a tüzet.

Itt látjuk a másik nagy eltérést a háború előtti harceljárással szemben. Akkor a tűzharc az irányzéktáv felső határán kezdődött, ma pedig csak 400 m-nél.

A tűznek és mozgásnak eme, ma olyan fontos kölcsönhatását szemléltetően úgy is magyarázhatjuk, hogy a géppuska pontosan célzott tűzével maga előtt tolja a küzdők élén haladó, kis célt mutató, de tüzerős golyószórós rajokat, ezek viszont maguk után húzzák a kis csoportokban előremozgó, tüzelés nélkül, láthatatlanságra törekedve előnyomuló puskásrajokat.

Az ellenségtől való távolság csökkentésével, amikor a tűz mind hatásosabbá válik, a rajok a szökélest csoportokra oszolva hajtják végre vagy hármassával—egyesével igyekeznek előre. A harcnak ebben a mozzanatában a hátrább fekvő nehéz fegyverek parancsnokai éber figyelemmel kísérik a harc menetét s pillanat alatt kiváltott tűzcsapásokkal sietnek a küzdők segítségére, a támogató fegyverek tűzcsapását pedig a küzdők azonnal kihasználják újabb térnyerésre.

A támadás előrehaladásával a hátsó tüzeszközök is állásváltozásokat hajtanak végre, hogy le ne maradjanak és hogy a most már nehezen fenntartható összeköttetést a küzdőkkel biztosíthassák. Ez most már azért is nagyon

7. ábra. A világháború elején a védelem merev vonalak megvédésére volt felépítve. Erős tüzérségi előkészítés után a számbeli fölényben levő támadó számára a vonal áttörése nem volt nehéz feladat.

fontos, mert a tüzérség támogató tüze — saját csatárainknak az ellenséghez való közelsége miatt — mind² nehezebbé válik.

A gyalogság szinte pillanatonként hirtelen felbukkanó, sértetlenül maradt ellenséges fészekkel találja magát szemben. Ebben a helyzetben már sajátmagának kell gondoskodnia tűzoltalomról. Ekkor a gyalogság már nem nélkülözheti a hozzá beosztott kis űrméretű, mozgékony s őt mindenüvé követő gyalogsági ágyúk támogató tüzét sem.

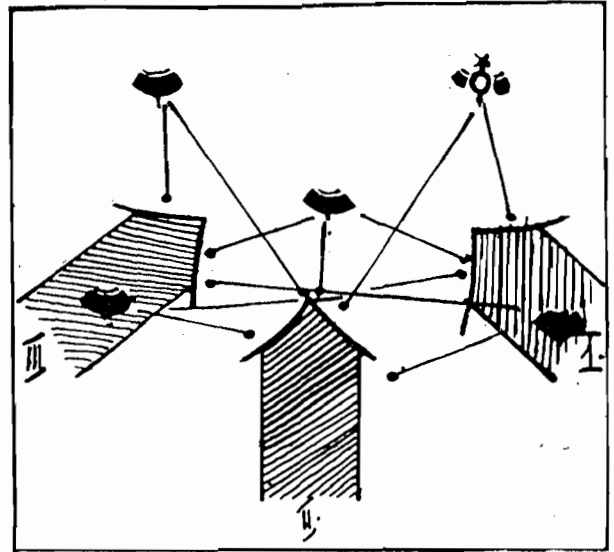
Közvetlenül a roham előtt a támadó mindjobban fokozza tüzét s azt főleg a kisebb ellenállást kifejtő fészekre összpontosítja, leköti a védővív fegyvereit. A meglepetésszerű roham után, mely legázolja a legelől levő fészeket, kezdődik a gyalogság legválságosabb harctevékenysége: az átküzdés a szintén mélységbe tagozott ellenséges védőövön.

A világháború elején egy sikerült roham után a támadó áttörte a védővonalat (mely akkor csak egy összefüggő, de keskeny árok volt) s ezután már csak sebtében ellene dobott tartalékokkal találta magát szembe. Ha ezeket legyűrte, szabad az útja a tüzérségi állások felé. Korábbi harcban a támadásnak ebben a mozzanatában a támadó nem egy vonal által szinte csak jelzett falba ütközik, hanem egy háló rugalmasságával működő védőrendszerrel találja magát szemben, mely rejtett fészekkel, meglepetéseivel és minden irányból fokozódó tűzhatással a támadó összeroppantására törekszik. A lendületesen előretörő részeknek a háló minden egyes szálát (a fészeket) egymásután kell megsemmisíteniük, hogy mielőbb elérjék a főellenállási öv leghátsó fészkeit. Ez a harc a vezetőtől és a csatártól a rettenthetetlen kitartás, az ügyesség, hidegvér és öntevékenység maximumát követeli.

(A harcokocsikkal végrehajtott támadást nem érintem, mert az túlhaladná a megadott kereteket. Erre más alkalommal térek ki.)

Védelem.

A világháború elején a védelem vonalak megvédésére volt felépítve. Az ezredek és hadosztályok a kiutalt terü-

8. ábra. Szélességbe és mélységbe tagozott védő fészekkel szemben már sokkal nehezebb a támadó helyzete. A 7. ábrán a majorra 300 m szélességben támadó ellenség csak a vele szemben állók ellenállásával találta magát szemben; itt a betört támadó az I-gyel jelzett helyzetben 3, a II-vel jelzett helyzetben 5, a III-mal jelzett helyzetben pedig 3 fészek oldalozó kereszttüzebe került, de épségben maradt fészekből háttüzet is kaphat.

leten beásták magukat s ha a harc több napig tartott, a lövésztekőből és lövészgödörből a közöttük levő párméteres földdarab átszakításával árok képződött, mely a csatárnak tüzelőállása, pihenőhelye volt. A közlekedés megkönnyítésére később futóárkok épültek hátrafelé s teljes biztonságban éreztük magunkat, ha az állás előtt néhány sor tuskésdrót húzódott. Ez a minden mélységi tagozást nélkülöző védőállás zsúfoltsága és feltűnő volta miatt a tüzérségnek kiváló célt nyújtott. Merevsége lehetetlenné tette az erők észszerű felhasználását s így erős tüzérségi előkészítés után a számbeli fölényben levő támadó részére a vonal áttörése nem volt nehéz feladat. A fenti elvek szerint készült állás sematikus rajzát a 7. ábra mutatja.

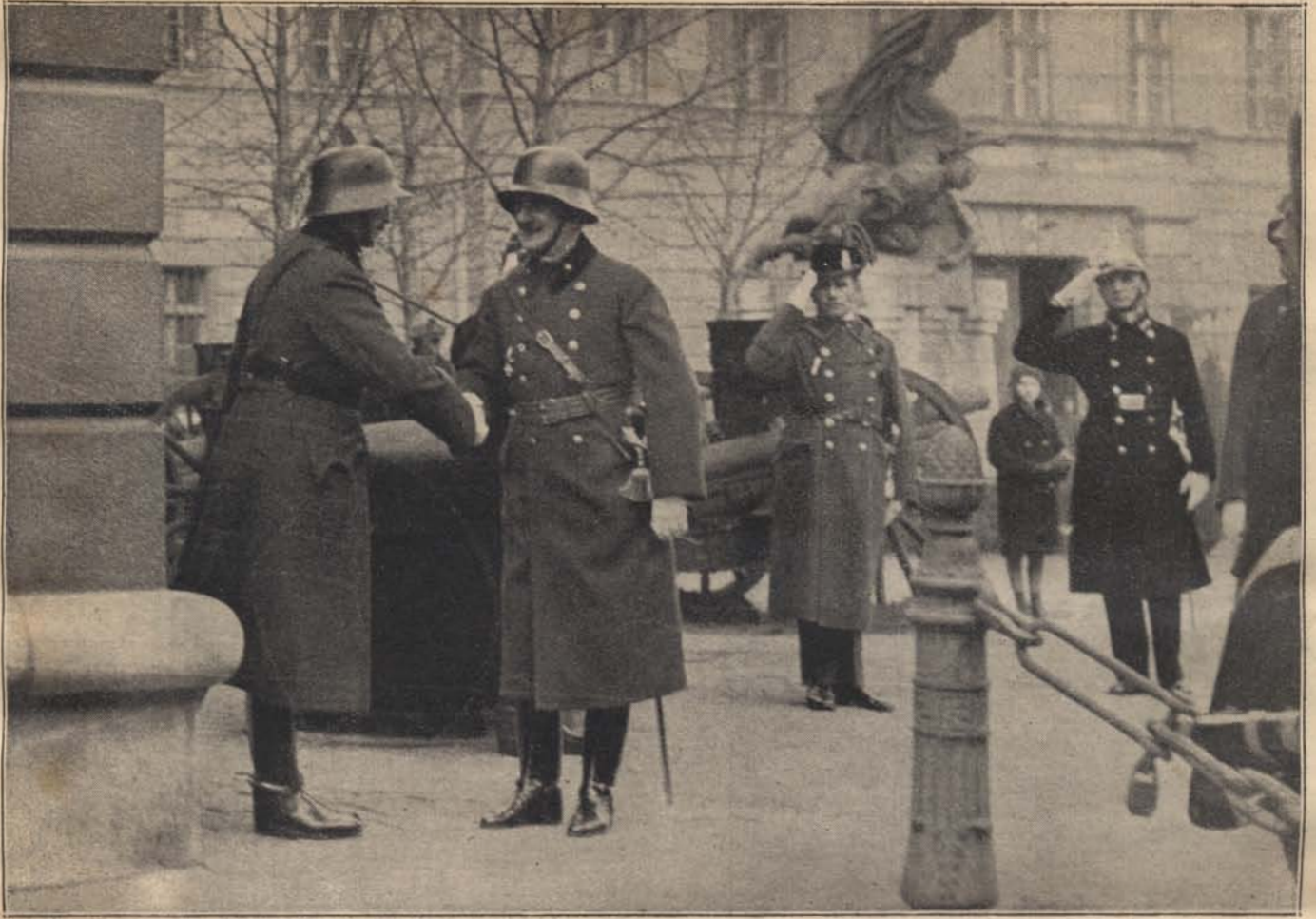
A vonalas védelemnél szerzett tapasztalatok alapján fejlődött ki lassan a védőrendszer mai formája, melynél már teljesen érvényesül a szélességi és mélységi tagozódás.

Az igazodás hiányzik. Kis csoportok (fészek) sakk-táblaszerűen szállják meg a terepet, közöttük hézagokkal, melyeken keresztüllőnek a hátul vagy oldalt levő géppuskák és golyószórók. Ennek a rendszernek óriási előnye rejlik abban, hogy az egyes fészek egymást támogatni tudják és, hogy az előteret, valamint a fészek közötti területet oldalozó és kereszttüz alá vehetik.

Hogy a védelem itt mit nyert, jól láthatjuk, ha a 7. és 8. ábrát összehasonlítjuk. A majorra (7. ábra.) 300 m szélességben támadó ellenség csak a vele szemben állók ellenállásával találja magát szemben, a védő távolabbi részei csak szemlélői a harcnak, abba nem avatkozhatnak be, mert a védőállás jellegénél fogva tüzüket nem tudják abba az irányba érvényesíteni.

Szélességbe és mélységbe tagozott védő fészekkel szemben sokkal nehezebb a támadó helyzete. (8. ábra.) A betört támadó I-gyel jelzett helyzetben 3, a II-vel jelzett helyzetben 5 és a III-mal jelzett helyzetben 3 fészek oldalozó kereszttüzebe került, sőt sok esetben az épségben maradt fészekből háttüzet is kap.

A számos könnyű és nehéz fegyver lehetővé teszi a védő számára, hogy a védőövben (a támadásnál említett hálóban) aránylag kevés erővel beérje s így nagyobb erőt vonhat hátra tartalékba.

A csendőrnapi Budapesten: Kormányzó úr Ö Főméltósága a Hadimúzeumhoz érkezése alkalmával vitéz Szinay Béla tábornok úrnak, a csendőrség felügyelőjének jelentkezését fogadja.

Lényeges eltérést találunk a régi és a korszerű felfogás között a védő-tűzhatás kifejtése tekintetében is. A vonalas védelem korában a tüzet már a legnagyobb távolságra megnyitottuk s a tüzet több-kevesebb erősséggel mindaddig fenntartottuk, míg közelharcra nem került a sor. A korszerű védelem szerint a támadó szétszórása első-sorban a tüzéség feladata. Amíg az ellenség körülbelül 2 km-re nem közeledik, a főellenállási öv fészkei mozdulatlanul, rejtve várják a tüzmegezdés pillanatát. Sorrendben elsők a géppuskák, majd a golyószórók nyitják meg a tüzet. A fészkek legénysége ez alatt az óvóhelyeken pihen, csupán a figyelők vannak kinn.

Ha a tüzéségi tűz nem zúzta szét az ellenséget, annak megállítására a zárótűz hivatott. A zárótűz átlépő ellenséget a fészkek oldalozó tűz alá veszik, majd kis csoportok ellenlökésével kidobni igyekeznek. Ha ez a kísérlet eredménytelen maradna, a gyalogsági nehéz fegyverek feladata az ellenség térnyerését összpontosított tömegtüzzel megállítani.

Az ilyen rendszabályok ellenére is szívósan kitartó és arban erősen lekötött ellenség végső megrendítésére az ellentámadás lesz hivatva, melyet rövid tüzelőkészítés után lehetőleg az ellenség oldala ellen intézünk.

Általában azt látjuk, hogy a védelem végrehajtásánál nagy fejlődés történt s ma már tényleg módot nyújt ahhoz, hogy a gyengébb fél tetemes túlerővel szemben is sikeresen vehesse fel a küzdelmet.

A terep megválasztását, a kiépítési módot, a műszaki

munkák részleteit és az erőelosztást a 9. ábra mutatja, példaképpen egy kötelékben levő század védőkörletét ábrázolva.

Kiképzési követelmények.

A harckészség és tudás megalapozása a békebeli kiképzés feladata. Hogy ez a kiképzés az újonccal és az oktatóval szemben milyen követelményeket támasztott régen és mit ma, azt már az itt ismerteteit összehasonlítások alapján is láthatjuk.

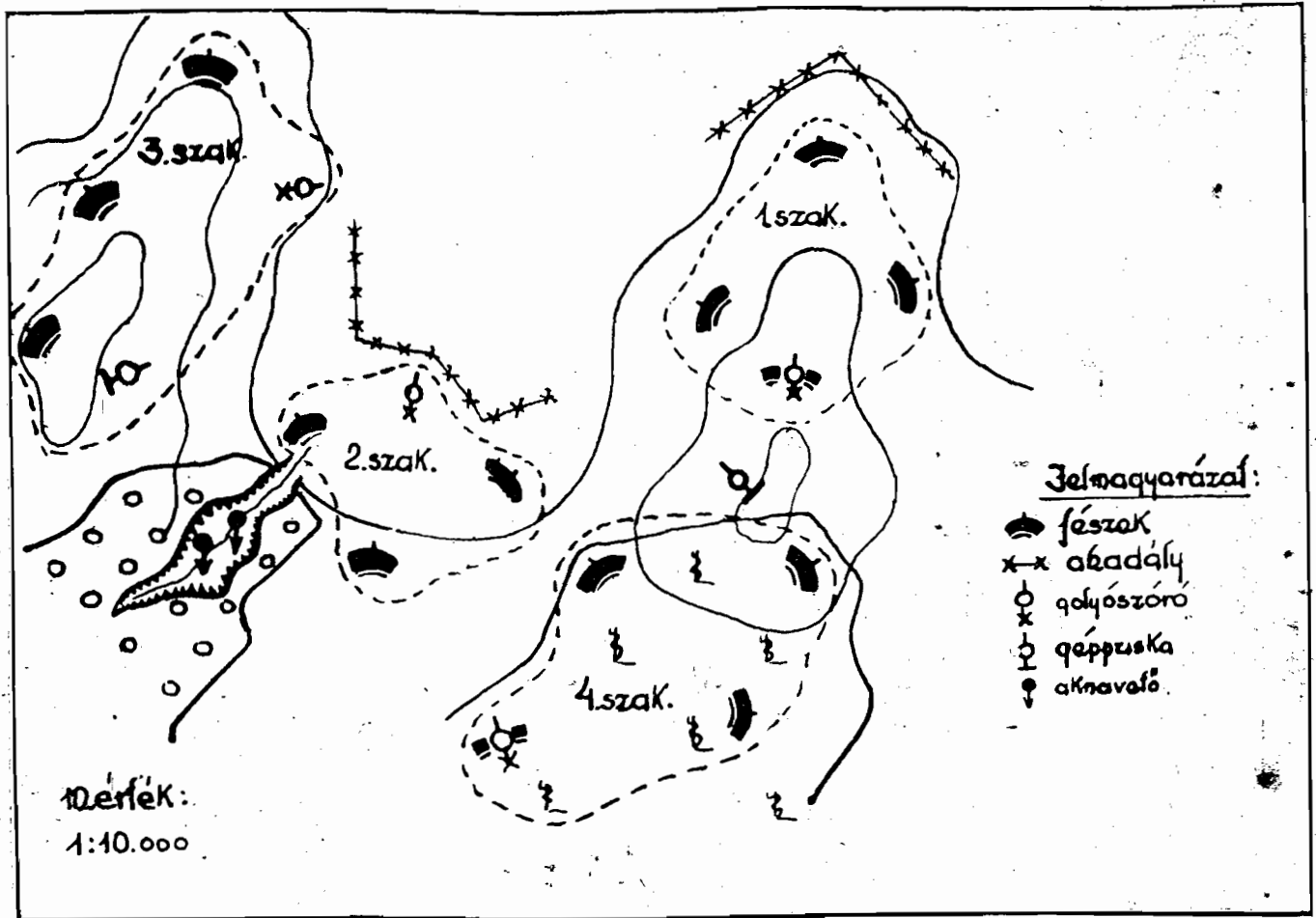
A korszerű gyalogos katonai nevelése is szakított a mult felfogásával. Hatalmas jelentőséget nyertek az erkölcsi erők, mert a világháború megmutatta, hogy mit sem ér a tökéletes felszerelés és kiképzés, ha a csapat erkölcsi ereje nincs megalapozva.

Az eddig elhanyagolt testnevelés a kiképzés sarkalatos részét képezi s ezzel biztosítjuk az összesség teljesítő-képességének a fokozását is.

A gyalogosnak számtalan fegyverrel kell megismerkednie. Azok kezelését, gondozását, alkalmazását oly mértékben kell elsajátítania, hogy minden helyzetben gépiesen a legnagyobb hatást fejthesse ki.

Értenie és alkalmazni kell tudnia a korszerű harc eleveit, hogy a harc forgatagában mindig feltalálja magát s ne süllyedjen az ágyútöltelék értéktelen színvonalára. Ismernie kell a gázharc és gázvédelem számtalan szabályát és előírását, mert a gáz ma a leghatásosabb harceszköz.

Tisztában kell lennie a páncélos járóművek harcmodo-

9. ábra. Kötelékben lévő korszerű század védőkörlete. Igyekezünk benne megállapítani a terep megválasztását, a kiépítési módot, a műszaki munkák részleteit és az erőelosztást.

rával és a repülők szerepével, hogy magatartását helyesen választhassa meg.

Felsorolhatnám még a kiképzés számtalan apró részletét, melyek mind azt mutatják, hogy a korszerű harc mind fokozottabb követelményeket támaszt a harccsal szemben, de általános és főleg összehasonlító áttekintésül — amit nyújtani akartam — az elmondottak is elegendők.

Csendőrnapi gondolatok.

Írta: NÉMETH PÁL I. tiszthelyettes (Pápa).

Valami jubileumi ünnepélyen vettem részt egyszer egy vidéki gimnáziumban. A műsor gazdag volt és mindent kimerített, ami a jubileummal összefüggött. Legszébb és reám nézve leghatásosabb száma azonban az volt, amikor a közönség sorából egy idősebb úriember lépett a pódiumra és mint a gimnázium volt növendéke, mint „öreg diák” a kis diákokhoz szólt. Beszélt az intézetben annak idején eltöltött szép időkről, kitartásra és szorgalomra buzdította kis diáktestvéreit. Olyan melegséggel beszélt az öreg diák, hogy nem egy fiatal diák szemébe könnyet csalt s bizonyára úgy, mint én, mindenki a legszébb emlékekkel távozott el az ünnepélyről.

A közeledő csendőrnapi alkalmából eszembe jutott a gimnáziumi ünnepély s elgondoltam, hogy nálunk is jó ilyenkor régi emlékeket felújítani, emlékezetül az idősebb és buzdításul a fiatalabb hajtársaknak.

Az emlékezés a múlt hagyományaira, a kiváló teljesít-

mények felemlítése kiválóan alkalmas a testületi szellem ápolására. Emlékezzünk meg hát mi is az elmúlt 50 esztendő folyamán közbiztonsági szolgálatban elesett, a világháborúban hősi halált halt s a kommunizmus alatt vértanúságot szenvedett vitéz bajtársainkról. E bajtársak bátorsága és vitézsége mint óriási fáklya világítja meg a csendőrség rögös útjait, példát mutatva és kitartásra buzdítva. A hősi halált halt bajtársak példája és a közbiztonsági szolgálat terén elért kiváló teljesítmények eredményezték, hogy a m. kir. csendőrséget Európa egyik legfegyelmeltebb és legjobb közbiztonsági intézményének tartják.

A csendőrségnél három évtizedet meghaladott szolgálatom alatt sok jóban és rosszban volt részem. Átéltém a világháborút, a forradalmat, a kommunizmust. Voltak kellemetlenségeim és csalódásaim is, de azért a testület rajongásig szeretem. A testületbe és előljáróimba vetett hitem soha egy pillanatra sem ingott meg.

Csendőrségi szolgálatomat 1900. évben kezdtem meg. Ő Nagyméltósága szentgyörgyi Jablanczy Sándor altábornagy, a magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője, Szelestey Károly ezredes, székesfehérvári VI. számú csendőrkerületi parancsnok, Buday Unger Gyula százados, győri szárnyparancsnok, Szij Géza hadnagy, veszprémi szakasparancsnok úr és Fentős Károly őrsvezető parancsnoksága alatt a lovászpatonai őrsön. Belépésemkor a csendőrség még a gyermekkorát élte, hisz akkor még mindössze 15 esztendőes intézmény volt. De büszkén merem állítani, hogy már akkor is kiváló intéz-

A csendőrnapi Budapesten: Kormányzó úr Ő Főméltósága ellép a díszszázad előtt.

mény tagja lettem. Pedig akkor még nem volt az intézmény felszerelve a technika minden vívmányával, mint ma. Azokat a kitartó szorgalom, a becsületos szolgálatteljesítés és a csendőrrel veleszületett leleményesség pótolták. A személy- és vagyonbiztonság abban az időben is olyan szilárd alapokon állott, hogy azelőtt egy évtizeddel olyanról még álmodni sem mertek volna az állampolgárok.

Igaz, hogy az állampolgárok nem is voltak hálátlanok a csendőrség iránt. Szerették a csendőrt, megbecsülték és a magukénak tekintették azt. Megszavaztak neki jó fizetést, szép ruhát és úri elhelyezést.

Én még megértem azt a mai generáció előtt ismeretlen dolgot, hogy minden hónapban kétszer kaptam zsoldot, elsején és tizenötödikén. Naponta 2 korona 6 fillért vágtam zsebre. Megértem azt is, hogy aranyban kaptam a fizetésem, 10 és 20 koronás aranyban, amit zacskókban küldtek ki a szárny székhelyéről.

Ruházatunk szín és minőség tekintetében elsőrendű volt. Ha a csendőr tollas kalapjában, acélzöld zubbonyban, fehér kesztyűben, tükörfényes fegyverzetében és szíjazatával egy községben szolgálatilag megjelent, nem egy leány felejtette rajta a szemét, de tekintélyt parancsolt az egész lakosságnak is. Igaz, hogy akkor ritkábban érintettük a községeket, mert az örskörletek nagyok voltak, a létszám pedig kevés. Ha valamelyik községbe beléptünk, volt ott sürgés-forgás, söprés és takarítás. Mert, ahol rendtelenséget, piszokosságot találtunk, ott bizony rendet teremtettünk.

Egy ruhadarabról külön meg kell emlékezni, mert nem hiszem, hogy azt minden bajtárs ismeri. Ezt a ruhadarabot az akkori öltözeti és felszerelési szabályzatban úgy hívták, hogy „korcos zubbony.” Ez a zubbony egy újjakkal ellátott nagy darab posztóból állott, melynek derék részére 5 cm széles clottbélés volt varrva olyképen, hogy az alatt fekete szalag volt áthúzható. A szalagnál fogva a zubbonyt a viselője összehúzhatta, vagy kiereszthette aszerint, amint a testalkata kívánta. Annyi bizonyos, hogy ezzel a ruhadarabbal cseppet sem remekelt a szabóipar. Hanem egy tekintetben célszerű volt: jó volt mindenkinek, kicsinek, nagyoknak, véznának és potrohosnak, mert szabályozható volt, ahogy viselőjének a testalkata megkívánta.

Hallottam a közelmúltban fiatalabb bajtársaimtól, hogy a járőrtáskában manapság annyi mindent csomagolnak, hogy abban élelmet nem lehet vinni. Vigasztalóddjanak, én — és abban az időben valamennyi bajtársam — több holmit cipeltünk a járőrtáskában, mint manapság. Volt abban törlőrongy és vazelin, bádogyertyatartó gyertyával, pecsétnyomó és pecsétviasz, községeknek, folyóknak, hegyeknek és egyéb tereprészeknek, a lakosság jó- és rosszindulatú egyéneinek kimerítő leírásával, jóval nagyobb és terjedelmesebb alakban és súlyban, mint a mai községek betétlapjai. Hordtam a vásári tolvajok névjegyzékét, pedig az hatalmas könyv volt ám; vittem a nyomozott állatok és tárgyak névjegyzékének kivonatát, szóval a „tudományok” egész tárházát vittük magunkkal

szolgálatba. Ennek tetejére még a köpenyt is vinni kellett a legnagyobb nyári hőségben is, koszorúba hajtva.

Még egy kenyeres pajtásunkról, a Kropacsek-puskáról kell megemlékezni. Jó puska volt ez, mert nem minden ember értett a kezeléséhez. Már a megtöltése is ügyességet kívánt; hét töltenyt fogadott be, melyeket egymásután kellett beletölteni. Egy nyomás, egy kettyes és a töltény eltűnt az agy hosszában fekvő, rúgóval ellátott készülékben. A töltényeket azután úgy kellett onnan kicsalogatni egy nyomással felállított recézett fejű készülék segítségével; ha ezt a csendőr lefektette, avatatlan egyén nem tudott a töltényürbe töltényt feladni, akár mennyire rángatta is a závarzatot, mert a puska nem ismételt.

Emlékezzünk a multra és bízzunk a jövőben, hogy becsültes szolgálatteljesítéssel és kitartó szorgalommal visszaszerezzük Nagymagyarországot, amely nem volt, hanem lesz.

Ehhez az elhatározáshoz kérem a Gondviselés segítségét és a csendőrnapi alkalmával az összes bajtársakat szívem egész melegével üdvözlöm.

Egy kis emberismeret.

Írta: DEMÉNYI ANTAL.

„Az embernek csak az arcát lehet ismerni s az az arca nem ő. Ő az arca mögött van. Láthatatlan” — írja nemzetünk nagy tanítója, Gárdonyi Géza, „Láthatatlan ember” című híres művében.

Az emberismeret tudományának nincsen tanszéke az egyetemeken és az iskolákban sem tanítják. De az élet, ez a kegyetlen tanító, szigorúan megköveteli az emberismeretet és azokat, kik e tárgyból nem tudják a leckét, sok-sok csalódással, keserűséggel, erkölcsi és anyagi károkkal bünteti, a sikertelenségek egész sorával sujtja s végül is egészen berekeszti előttük a boldogulás útját.

Mert aki az embereket lelki sajátságai alapján nem ismeri, az nem tudhat velük egyetértésben, megértésben, összhangban élni és dolgozni s így örök csalódás és bosszúság az élete s végül is embergyűlölővé válik.

Ahány ember, annyiféle arc s ahány arc, annyiféle lélek, annyiféle jellem. Az arcot az arc vonásai teszik széppé vagy rúttá. A lelkiarcot, a belül rejtőző ember arcát pedig az apróbb-nagyobb egyéni tulajdonságok, jellemvonások — melyek a viselkedésben és tettekben nyilvánulnak — teszik ugyancsak széppé vagy rúttá, értékké vagy értéktelenné.

Saját lelkiarcunk vonásaiból, saját egyéni tulajdonságainkból csak a szépeket, a jókat, a dicséreteseket; a másokéiból ellenben inkább a csunyákat, a kifogásolhatókat, a rosszakat szoktuk megjegyezni, ismerni és számontartani. Ez emberi gyarlóságaink egyike. Pedig bennünk is lehetnek nem szép és káros és másokban is bizonyosan vannak szép és jó jellemtulajdonságok.

Vannak sok oly örökölt vagy szerzett lelkitulajdonságok, melyek kisebb-nagyobb mértékben a legtöbb ember jellemében megtalálhatók. Ilyenek például: a hiúság, az önzés, a pénzvágy, a szereplési és feltűnési vágy, a siker, a hír, a dicsőség, a vagyon, a jólét, a boldogulás, a boldogság utáni törekvés: az irigység, a fősvénység, a szép szeretete, a jó akarása, az igazság utáni vágyakozás, a kényelem és a szórakozás szeretete, a félelem, a bátorság stb., stb.

Hogy azután az élet és a fejlődés során kiben melyik tulajdonság és hajlam fejlődik erőssé, nagygyá, vagy melyik marad fejletlenül, vagy vész ki teljesen, az az általános életviszonyoktól, az életkörülményektől, a neveléstől, a nevelés hiányától vagy hiányosságától és nem kismértékben az állandó környezettől függ.

Életviszonyainknál és társadalmi berendezkedésünknel fogva nem élhetünk egyedül. Embertársainkra rá vagyunk utalva. Kényszerülve vagyunk velük érintkezni, együtt szórakozni, együtt dolgozni, együtt küzdeni, együtt szenvedni, egyszóval kénytelenek vagyunk velük együtt élni s így életünk nagyobb részét embertársaink társaságában kell töltenünk.

Ez az egymásrautaltság megköveteli tőlünk az emberismeretet. Megköveteli, hogy minél alaposabban ismerjük meg egymás lelkületét, gondolkodását, eszjárását, jó és rossz tulajdonságait, szokásait, gyengéit és képességeit, hibáit és erényeit, érzésvilágát és törekvéseit, egyszóval ismerjük egymás lelki enjét, a benső embert, hogy aztán egymást ismerve, egymást megérteni, egymáshoz alkalmazkodni, egymásnak kölcsönösen segítségére lenni és egyetértve összhangban a közös célért, a közjóért és egymás érdekeiért összefogva, képesek legyünk együtt dolgozni és boldogulni.

Sok embernek valóságos szenvedélye a másoknak ártaniakarás, akárcsak a dohányzás. Nem tud arról leszokni, mert élvezetet talál benne... Ez olyan emberi gyarlóság, mely az illetőre magára káros leginkább. Ezt azonban nem elég elítélni, hanem ezzel számolni kell.

Az emberi jó és rossz tulajdonságok egyik embernél mint kiforrott, állandósult jellemvonások, a másikon viszont csupán mint időnkénti, alkalmi szokások nyilvánulnak meg.

Az igazi jellemtulajdonságok a tettekben, a cselekvésekben nyilvánulnak. A valóban jellemes ember nem szokott jó tulajdonságairól, képességeiről beszélni, hanem tettekben mutatja ki azokat és hallgat róluk.

A gyakorlati élet két jellem típust termelt ki; a valóságos és látszatjellem típusát. Az egyik értékes cselekvésekben, a másik üres szavakban és színjátásban nyilvánul meg. A valóságos és látszatjellem úgy viszonylik egymáshoz, mint az arany a műaranyhoz, mint az igazgyöngy a hamishoz. A futólagos szemlélő és a rossz emberismerő azonban könnyen összetéveszti a kettőt.

Vannak emberek, kik a nemes jellem aranysúlyát nem bírják el a gyakorlati életben, nem is akarják azt viselni, túlságosan nehéz nekik és szándékosan el is távolítják maguktól, azonban a tiszta jellem látszatáért késhegyre mennek.

A szép és nemes jellemtulajdonságok sok embernél nem eyebek, mint a kereskedő boltjában a tetszetős külsejű dobozok, melyekre szépen rá van írva a féltve őrzött, drága, márkás tartalom: Tisztesség, becsület, barátság, lelkiismeret, őszinteség, jóakarát, emberszeretet, tapintat, jó modor, illem, figyelmesség, önfegyelem, hazafiság, hűség, jellem stb.

S tulajdonosaik mint drága kincsüket őrzik e — dobozokat. A büntetőbíróságok a megmondhatóit, hogy hányszor és hányan őrzik üresen, — gondolván: fő a látszat, a külső s erre elég a felírás, vagyis a mutatása, az elhitetése annak, ami — nincs.

De hány ember jár közöttünk, kiknek sikerül a megtevéstésig hűen eljátszani a valódi jellemeset, a tisztességest, a becsületest? Ezekkel szemben csak az emberismeret villámhárítójával védekezhetünk.

Sokan vannak olyanok is, kiknek azokban a bizo-

A csendőrnapi Budapest: Kormányzó úr Ö Főméltósága koszorúját vitéz Koós Miklós alezredes, első szárnysegéd a csendőrhősök emléktáblájára helyezi.

nyos dobozaikban, a drága tartalom, a felírásnak megfelelően, valóban benne van, de mivel amilyen szép, olyan nehéz a jellem parancsai szerint élni, — elhanyagolják, el is felejtik azt s végül is inkább csak sejtik, mint tudják, hogy mi a tartalom lényege, valódi értelme, igazi értelme és célja. És semmit sem tesznek oly célból, hogy jellemkincsük ne csupán mint drága családi örökség, mint holt érték heverjen birtokukban, hanem mint közhasznú forgótőke, napi ténykedésük során, egyéni képességeikkel egyetemben, naponta kifejezésre, érvényre jusson.

Az erkölcsi érték, a szép jellemtulajdonságok sohasem képezhetnek kizárólagos tulajdont, hanem egy kis jussa mindig van azokhoz a közérdeknek is. Mert az elrejtett erkölcsi és jellemértékekből tulajdonosuknak magának sincs haszna, míg a közéletbe, a gyakorlat terére kivitt, állandó működésben lévő nemes erkölcsi és jellemértékek, a jó példa erejével jó hatást gyakorolnak a közerkölcsre és gyakran találnak követőkre is, tehát a közjavát is szolgálgják.

Amíg egyrészt a szép és jó tulajdonságokat azok is magukénak vallják, akiknek azok valóban nincsenek birtokukban; a hátrányos, a kifogásolható egyéni tulajdonságokat, mint például: a hiúság, jellemszegénység, bajtársiatlanság, tapintatlanság, neveltlenség, rosszakarát, hálátlanság, alattomoság, kétszínűség, ravaszság, modortalanság, önfegyelmhiány, felületesség, pontatlanság, irigység, törtetés, gőg, beképzelttség, kicsinyesség,

nagyravágyás, nagyképűség stb. — senki sem vállalja magáénak...

Pedig ez utóbbiak szintén létező emberi tulajdonságok, melyekkel — sajnos — sokkal gyakrabban találkozunk a mindennapi élet küzdőterén, mint a mindenki által kisajátított szép és jó tulajdonságokkal. Ezeknek a tulajdonságoknak a dobozai is ott vannak igen sok ember egyéni tulajdonságainak raktárában, azonban ezekre a dobozokra vagy nincs ráírva a tartalom, vagy hamis felírás van rajtuk...

Az embert tulajdonságaiból és ezekből eredő tetteiből, magatartásából lehet megismerni. Először tehát — a maga mivoltában többek által kevésbé ismert vagy félremagyarázott — néhány előnyös egyéni tulajdonságot vegyünk szemügyre. Tisztázzunk néhány fogalmat. Bontsunk fel néhányat azokból a bizonyos dobozokból és nézzük meg tartalmukat, tisztázzuk: melyik felírás, melyik név alatt, mit kell értenünk, hogy az egyes fogalmakat helyes jelentésük és értelmük szerint értékelhessük.

Ha megismerjük az egyes fogalmak igazi tartalmát, illetve azoknak részben már elmosódott helyes értelmét felfrissítjük, továbbá ha megfigyeljük embereinket: cselekvéseikből, magatartásukból megállapíthatjuk jellemük lényegét.

Legyen az emberismeret állandó kézilámpásunk az emberi lélek rejtélyes folyosóin.

Legyünk óvatosak, vigyázzunk, nehogy hiúságunk befolyásoljon megfigyelésünkben és véleményünk meg-

alkotásában. Véleményünket ne a sokaknak jóleső hízés vagy a kellemes, sima diplomamodor csalóka hatására, hanem mindig a tényekre, a tiszta erkölcs és az egyenes jellem bélyegét magukon viselő cselekvésekre, a tettekre alapítsuk.

Vegyünk szemügyre először néhány olyan egyéni tulajdonságot, melyek a kiváló, a szerencsés emberek kiemelkedő jellemvonásait képezik. Bontsuk szét, tekintsük át, miben állanak és miben nyilvánulnak azok és hogyan, milyen lélektani okok és természeti törvények alapján fejtik ki áldásos hatásukat. Lássuk, melyek azok a legfőbb egyéni tulajdonságok, melyek egyes embereket a többiek fölé emelnek, a többiek élére állítanak, de legalább is biztosítják számukra becsületes munkájuk megérdemelt gyümölcsét: kitűzött céljuk elérését, a sikert.

Takács István törzsőrmester.

A világháború kitörésekor a budapesti csendőrkerület gyömrői őrsén teljesített szolgálatot. Innen a máramaroszi gati szárnyhoz helyezték át és a felsőszinevéri őrsre osztották be. Az őrs feladata a magyar határ felügyelése volt. Az őrs állománya mindössze 9 fő volt. Ez a kilenc ember szakadatlanul szolgálatban állott.

Takács István törzsőrmester többször kérte a harcoló csapatokhoz való beosztását, de kérelmét mindig visszautasították, mert csendőrré nemcsak a harctéren, hanem a határokon és az ország belsejében is nagy szükség volt.

De azért mégis a harctérre került Takács törzsőrmester. Igaz, hogy nem így képzelte el, de ha már a sors így rendelte, igyekezett a harcból kivenni részét s mindenütt megállani a helyét.

1914 szeptember 28-án az orosz csapatok a toronyai szoroson keresztül betörték Magyarországra és Ökörmezőig hatoltak előre. A felsőszinevéri kilenc csendőr azonban nem vonult vissza, hanem az orosz áradat közepén, a helyén maradt. Bár a hátrább fekvő őrsök nagyrésze elhagyta helyét és Huszt felé vonult vissza, a felsőszinevéri határszéli őrs csendőrei elhatározták, hogy hazájukért az utolsó csepp vérükig küzdeni fognak és helyüket élve elhagyni nem fogják. Takács István törzsőrmester társaival elfoglalta parancsnoka által a szorosban kijelölt helyét s újját állandóan puskája ravaszán tartva, mereven kémlelte a vidéket. És ha oroszokat vett észre, hagyta őket közel jönni és csak akkor lepte meg őket erős tüzellel, amikor biztos volt abban, hogy érzékeny veszteséget okozhat az ellenségnek. Így tartott ez hetenken át minden segítség nélkül. Sok oroszot fogott el és értékes hadianyagot zsákmányolt.

Amikor megérkeztek a magyar csapatok, jelentette eddigi tevékenységének eredményét s átadta az ellenségtől zsákmányolt hadianyagot. Csak ekkor jutottak meglehetősen közel és ekkor térhettek föld alá, meggémberedett tag-

A 35. gyalogezred 1702-ben Luzzaranál minden tisztjét és idősebb altisztjét elvesztette, úgy hogy az ezred parancsnokságát egy tizedes vette át és ezredével hősiességgel megállotta a helyét.

jaikat melengetni, mert magyar katonák váltották fel őket.

Takács István törzsőrmestert bátor és vitéz magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy rablógylkosság nyomozása.

(Nyomozta: a fehérgyarmati őrs a debreceni nyomozó alosztály támogatásával).

írta: vitéz BATTYÁNI PAKSI-KISS TIBOR őrnagy.

Egy rablógylkosság nyomozását ismertetem a maga fogyatékoságaival, minden szépítgetés nélkül úgy, ahogy lefolyt.

Emberek vagyunk, tévedni emberi dolog. A hibák őszinte feltárása senkit se érintsen kellemetlenül, mert az a célja, hogy tanuljunk belőle s hogy azok feltárása példát nyújtson az aprólékos, mindenre kiterjedő nyomozásra, melynek eredménye, minden csendőr legszebb jutalma, a bűncselekmény kiderítése.

Ez az eset szolgáljon még tanulságul arra is, hogy a jó őrsparancsnok körletének lakosságával állandóan törő-

A csendőrnagy Budapesten: Díszmenet.

dik, az eseményeket figyelemmel kíséri és gyanús jelenségek esetén azokat tisztázza.

A fehérgyarmati őrs 1933 november 22-én arról értesült, hogy Jakab Gyula* kölcsei születésű és illetőségű juhkereskedő 1933 július hó 23-án Mátészalkán Berger Rezső szamoszályi lakostól 170 juhot 1735 pengőért megvásárolt s azokra Bergernek 500 pengő előleget adott a mátészalkai „Hangya” szövetkezetben azzal, hogy a megvásárolt juhokat augusztus 15-ig átveszi és a hátralékos 1235 pengőt akkor kifizeti. Jakabnál ez alkalommal még legalább 2000 pengő maradt. Másnap, július 24-én látták Jakabot a fehérgyarmati vásáron, de azután nyoma veszett. Bergernél sem a juhokért, sem a pénzéért nem jelentkezett, bár Berger levélben is sürgette az általa megadott mátészalkai címen.

Az őrsnek ez annál inkább is gyanús volt, mert Jakabot nem olyan embernek ismerték, aki pénzét veszni hagyja, de eltűnése előtt sok pénz is volt nála.

A nyomozást bevezették és a következőket állapították meg és jelentették 1933 december 18-án a debreceni nyomozó alosztályparancsnokságnak:

Berger Rezső előadta, hogy ő 1933 július hó 23-án Mátészalkán a Hangya szövetkezet vendéglőjében Jakab Gyulának 170 darab juhot 1735 pengőért eladott és ezekre neki Jakab 500 pengő előleget adott azzal, hogy a juhokat, melyek a kisnaményi tanyán voltak, augusztus 15-ig átveszi és akkor a teljes árát kifizeti. Jakab Gyula a juhokért nem ment és a lefizetett 500 pengőt sem kérte vissza. Ő, miután Jakab után több helyen puhatolt és azt nem találta, a 170 juhot kénytelen volt veszteséggel más-

nak eladni. Mikor Jakab neki az 500 pengő előleget kifizette, pénztárcájában 2500—3000 pengőt látott 100 pengős bankjegyekben.

Katona Pál mátészalkai lakos előadta, hogy jelen volt, amikor Jakab a 170 darab juhot megvette és azokra Bergernek 500 pengő előleget adott. Ez alkalommal látta, hogy Jakabnál több pénz volt papírban, de hogy mennyi lehetett, nem tudja.

Bernardin János mátészalkai és Réthy Ferenc kecskeméti lakosok szintén jelen voltak kérdéses alkalommal és bizonyítják, hogy Jakab Gyulánál 100 pengősökben sok pénz volt. Másnap, július 24-én Réthy Ferenc kecskeméti lakos juhkereskedő a fehérgyarmati vásáron találkozott Jakabbal, együtt is ebédeltek a vasúti vendéglőben. Azzal váltak el, hogy július 27-én Mátészalkán találkoznak. Jakab kerékpáron Csegöldre, ő pedig vonaton Balmazújvárosra utazott. Ezen idő óta, bár Jakabot táviratilag, levélben és személyesen is kereste, nem tudta feltalálni.

Koncz Mihály mátészalkai lakos előadta, hogy Jakab Gyulát jól ismerte és az július 22—24-ig két éjjel nála aludt. 24-én reggel Fehérgyarmatra ment juhot nézni azzal, hogy ha estig nem jön vissza, akkor 3 nap múlva okvetlenül visszatér. Jakab azt mondta, hogy 2500 pengő van nála és kérte, ha ruhája érkezik Debrecenből postán, váltsa ki, ha visszajön, kifizeti. Azóta Jakabot nem látta.

Lakatos András mátészalkai lakos előadta, hogy Jakab Gyula többször megfordult a lakásán. Legutóbb július 23-án este volt a lakásán; július 24-én találkozott vele Fehérgyarmaton, ott azzal vált el tőle, hogy Nyír-bátorba megy juhokat vásárolni.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Póti György penyigei (Kormány Lajos tanya) lakos juhász 1933 július 24-én a fehérgyarmati országos vásárról sertéseket hajtott Zsarolyán község felé. Jakab Gyula kerékpáron utolérte. Ő kérdezte, hova megy, mire Jakab leszállt a kerékpárról és kb. 300 métert vele ment gyalog. Beszélgettek és Jakab azt mondta, hogy Kisnaményba megy juhokat venni, majd kerékpárjára ült és Zsarolyán felé elment. Azóta nem látta.

Papp Bálint zsarolyáni lakos előadta, hogy július végefelé — a napra pontosan nem emlékszik — Jakab Gyula az esti órákban lakásán megjelent és azt mondta, hogy a vidéken juhokat vett, most Zámbo Gyula zsarolyáni lakoshoz megy, mert az azt mondta, hogy 90 darab báránya van eladó. Erre ő megjegyezte, hogy tudomása szerint Zámbonak nincsenek bárányai. Jakab azt válaszolta: „Van neki, de nem itt” — hogy hol, azt nem mondta, — „látták is és azt mondják, szépek”. Azóta Jakab Gyulát nem látta.

Papp István tiszabecsi lakos borbélyeség, Papp Bálint testvére a kérdéses alkalommal testvérénél tartózkodott és azt állítja, hogy Jakab július 24. és augusztus 4. közötti időben volt bátyjánál.

László Gyuláné sz. Pankóczy Ilona háztartásbeli zsarolyáni lakos, Zámbo Gyula szomszédja előadta, hogy 1933 július 24. körül — emlékezete szerint keddi napon — (július 24 hétfő volt) délután a Zámbo Gyula lakásán látta Jakab Gyulát. Zámbo nem volt otthon. Jakab Zámbonéval beszélgetett, majd kerékpárjára ült és elment. Zámboné azt mondta neki, hogy ez az ember régen az ő juhászuk volt, most sok juha volt, eladta és a férjét hívja fuvarba. Másnap Zámbot nem látta otthon és Zámbonét megkérdezte, hogy férje elment-e fuvarba. Zámboné azt válaszolta, hogy igen, az éjjel 12 órakor elmentek Jakabbal. Azóta Jakabot nem látta.

Toldi György nagyszekeresi lakos gazdasági cseléd előadta, hogy 1933 nyarán két hónapig Zámbo Gyulánál volt gazdasági munkán. Július végén — a napra pontosan nem emlékszik — Jakab Gyula egy este kerékpárján eljött Zámboékhoz. Zámboék Jakabnak külön szobában ágyat vetettek. Jakab panaszkodott, hogy fáradt és vele húzatta le a csizmáját. Jakab 22 óra tájban lefeküdt. Zámbo Gyula családjával a szomszéd szobában feküdt le, ő az istállóban aludt. Másnap, mikor 3 óra tájban felébredt, a két ló nem volt az istállóban és a szekér sem volt a színben. Reggel a Zámbo feleségét megkérdezte, hogy hol van a férje, mire az azt mondta, hogy Jakabot és három idegen embert az éjjel Mátészalkára vitt. Nem vette észre, amikor Zámbo a lovakat kivezette és elhajtattott és így nem tudja, hogy mikor ment el és kiket vitt. Zámbo aznap este jött haza és azt mondta, hogy Jakab Gyula megfogadta, hogy őt és 3 jászberényi embert vigyen be Mátészalkára.

Jakab József kölcei lakos gazdasági cseléd, Jakab Gyula apja előadta, hogy fiát 4 év óta nem látta és nem tudja, hogy hol tartózkodik.

Bujáki Lajos fehérgyarmati lakos előadta, hogy ő Jakab Gyulát 1933 október 30. körül Kocsord községben látta, amint kerékpáron Fehérgyarmat felé ment.

Barkó János tunyogi határ Kürthy-tanyai lakos előadta, hogy Jakab Gyulát 1933 október utolsó hetében egy vasárnap a matolcsi Szamos-hídon látta. Jakab azt mondta, hogy Erdőhátra megy juhokat venni.

Zámbo Gyula zsarolyáni lakos földműves és borbély előadta, hogy Jakab Gyula neki régebben juhászbojtárja volt és így őt a lakásán többször felkereste. Emlékezete szerint 1933 június 20-ika tájban Jakab a lakásán felkereste és felfogadta, hogy másnap őt és 3 jászberényi

ismerőset vigye el Mátészalkára. Jakab nála aludt, külön szobában. Éjjel a három jászberényi ember a lakására ment, őt felkelítették, Jakab Gyula már ekkor nem volt a lakásán, eltávozott anélkül, hogy ő észrevette volna. A három jászberényi ember 8 pengő fuvarbért fizetett neki és ő Mátészalkára vitte őket. Jakab Gyulával az úton sem találkoztak és azóta nem látta.

Zámbo Gyuláné sz. Ország Mária zsarolyáni lakos előadta, hogy Jakab Gyula a nyáron — a napra nem emlékszik — megjelent lakásukon és az urát fuvarba fogadta, majd a külön szobában lefeküdt. Reggel sem az ura, sem Jakab nem volt ott. Az ura azt mondta neki, hogy három jászberényi embert vitt be Mátészalkára, Jakab nem ült fel a szekérre, hanem kerékpáron előrement.

A Jakab Gyula holttestét eddig nem találták meg és ez kétséges teszi, hogy nevezett elment-e láb alól, vagy valahol életben van. Mivel azonban nevezett július 24-én Berger Rezső szamosásályi-i lakosnak 170 juhra 500 pengő előleget adott és sem a juhokért, sem az 500 pengőért azóta nem jelentkezett, az a gyanu forog fenn, hogy nincs életben, hacsak külföldre nem távozott. A gyanu Zámbo Gyula ellen irányul, mert az utóbbi időben értékeesebb tárgyakat: lószerszámot, asztalt, tűzhelyet és 9 tagból álló családja részére ruházatot vásárolt.

Jakab Gyula eltűnése azért került csak most nyilvánosságra, mert az utóbbi időben nem volt állandó lakóhelye és ha Berger Rezsőnek az általa megvásárolt juhokra 500 pengő előleget nem ad, eltűnése most sem jutott volna köztudomásra.

A nyomozó alosztály úgy találta, hogy az ügyet kellő irányítás mellett az őrs is ki tudja deríteni, ezért az őrsnek az ügy további nyomozására december hó 19-én a következő meghagyást adta:

„Jakab Gyula eltűnése ügyében a nyomozásnál az alábbiakra terjeszkedjék ki:

1. Bujáki Lajos fehérgyarmati és Barkó János tunyogi határ Kürthy-tanyai lakosok alibijét vizsgálja meg, hogy a mondott időben és helyen találkozhattak-e Jakab Gyulával.

2. Vizsgálja meg, hogy Zámbo Gyula ismeretségben van-e Bujákiival és Barkóval? Barkó azt mondta, hogy beszélt Jakabbal. Kérdezze ki, hogy d. e. vagy d. u. és hány óra tájban beszélt vele, milyen ruha volt rajta, milyen irányba kerékpározott és milyen gyorsasággal. Az útvonalat egy járőr járja le és kérdezősködjék, hogy nem látta-e valaki Jakabot.

3. Zámbo Gyulától tudja meg és foglalja kimutatásba, hogy f. év július 24-én mennyi pénze volt és az miből származott, július 24 óta mennyi jövedelme volt és miből. A bementott adatok valóságáról győződjék meg. Külön kimutatásba foglalja, hogy Zámbo folyó év július hó 24-től mit vásárolt, kitől és mennyit fizetett, adósságot törlesztett-e, adót fizetett-e, ha igen, mennyit és mikor?

4. Zámboval az útvonalat, amelyen állítólag Mátészalkára mentek, járja le. Minden közbeeső községben állapítsa meg, hogy abban az időszakban ki volt kinn éjjel és ki ment Mátészalkára, hátha talál olyanokat, akik akkor ugyanazon az útvonalon jártak és úgy Zámbo szekérét, mint Jakabot látniuk kellett volna.

5. Zámbo írja le, hogy milyen volt a három jászberényi ember és milyen ruhájuk volt. Ha éjjel jöttek, hogyan találták meg a lakását; ha előzőleg nem ismerték volna, nem találták volna meg, ha pedig ismerték és tudták, hol a lakása, Zámbonak is ismernie kellett őket, nevezze meg tehát. Éjfélig valahol lennie kellett a három jászberényi embernek, amit útközben megmondhattak neki,

ezt is mondja meg. Felesége látta-e a három embert, ha igen, külön-külön írja le őket. Az asszony a nyomozás folyamán ne tudjon a férjével összebeszélni. Míg Zámbóval nyomoznak, az asszonyt figyeletessék, hogy mit csinál.

6. Állapítsa meg, hogy mennyi a fuvar Zsarolyánból Mátészalkára, mennyi idő kell Mátészalkára és mennyi vissza? Futja-e az időből?

7. Hol etetett Mátészalkán és kivel találkozott?

8. A három jászberényi ember hol szállt le, mit csinált, melyik fizette ki a 8 pengőt?

9. Toldi György mindig az istállóban aludt-e, vagy nem? Az istállóban hol aludt, hol voltak a lovak, hol volt a szekér? Vázlat felterjesztendő.

10. Van-e kutya a háznál, ha igen, ugatnia kellett, mikor a három jászberényi ember jött.

11. Ha 22 órakor feküdtek le, addig mit beszéltek?

12. Jakab melyik szobában feküdt le, hol feküdtek le Zámbóék? Vázlatot terjesszen fel.

13. Állapítsa meg, hogy Jakabnak utóbbi időben ki volt a szeretője és mikor volt utoljára nála?

14. Július 24-én Zámbó a fehérgyarmati vásárbán volt, találkozott-e ott Jakabbal vagy nem? Hol és melyik korcsmában volt? Bujáki Lajos és Barkó János tanukat ki nevezte meg a nyomozó járőrnek, illetve milyen úton jutott a járőr tudomására, hogy azok tudnak Jakabról?

15. Mikor mosta a szekerét Zámbó?

16. Miután még nem bizonyos, hogy Jakab bűncselekmény áldozata lett, a nyomozásnál nem kell Zámbót vádolni; fel se kell hozni, hogy azzal gyanúsítják, hogy Jakabot eltette láb alól. Csak a bevételét, kiadását, a pénz holszerzését kell kérdezni. Mindent, amit mond, mindjárt meg is kell egy másik járőrrel vizsgáltatni, hogy igaz-e?

17. A gyermekeknél is puhatólni kell külön-külön, hátha elszólják magukat.

A nyomozás eredményét ide annakidején jelentse. Ha a nyomozás megakadna, vagy holtpontra jutna, azt is azonnal jelentse".

Az örs erre a meghagyásra a nyomozást újból bevezette és az eredményt a nyomozó alosztálynak 1934 január hó 4-én az alábbiakban jelentette:

„Bujáki Lajos és Barkó János tanuk előző vallomá-

Girardoni, ampezzói órasmester, 1780-ban légpuskát talált fel, mellyel egy perc alatt 40 lövést lehetett tenni. A puská 400 lépésnyire hordott, azonban biztos lövést az első tíz golyóval csak 150, a második tízzel 120—125, a többi hússzal pedig ennél kisebb távolságra lehetett tenni. Kalibere 13 milliméter volt. Két golyócsövet kellett behelyezni (hasonlóan a mai ismétlőpuska tölténytárához), melyek 20—20 golyót tartalmaztak. A lököerőt a vasból készült és lecsavarható puskagyba szorított sűrített levegő szolgáltatta. Ezen puskával felszerelt minden katonánál még két másik, sűrített levegővel telt tartalék puskagy volt, mellyel a már felhasznált tartalék puskagyat lehetett kicserélni. A katona lökészsége így 120 lövésre terjedt. A puskagyak újbóli megtöltésére az osztagnál néhány légszivattyú volt kéznél.

Ezen légpuskával eleinte minden gyalogszázadnál 4 ember volt felszerelve. Az 1788—90. évi török háborúban a harctéren lévő minden zászlóaljnál 1 tisz, 2 káplár és 19—20 emberből álló légpuskás osztagot szerveztek, melyet — a puská füsttelen és hangtalan voltánál fogva — különösen rajtaütésekre szántak. Később a légpuskás katonákat egy csapatostbe egyesítve, további oktatásukat Mack tábornoki százados vezette.

A Girardoni-féle légpuska általános használatban nem volt. Használata fokozatosan gyérült, míg a francia háborúk végével egészen megszűnt, miután a feltaláló halálával elegendő jártasságú puskaművesek nem maradtak, kik a kényes szerkezetű fegyvert javítani tudták volna. A puskák az olmtüzi fegyvertárba kerültek, honnét a hedseregnek ezen legelső ismétlőpuskájából néhány darab 1848—49-ben még egyszer napvilágra és használatba került.

A csendőrnapi Budapest: A megkoszorúzott emléktábla.

sukat fenntartották, azaz, hogy Jakabbal 1933 októberében, illetve szeptemberében találkoztak.

Zámbó Gyulával az útvonalat lejárták, de senkit sem találtak, aki Zámbót a három jászberényi emberrel, vagy Jakabbal látta volna.

Zámbó Gyula az esetet a következőkben adta elő: 1933 június 20-ika körül — a napra pontosan nem emlékszik — 20 óra tájban Jakab Gyula a lakásán megjelent és kérdezte, hogy hajlandó-e másnap kora hajnalban három barátját szekerén Mátészalkára vinni? Ő az mondta, hogy igen. Erre Jakab eltávozott cigarettát venni és egy negyedóra múlva jött vissza. 5—10 perc múlva újból elment Papp Bálint zsarolyáni lakoshoz és csak 21 óra után tért vissza azzal, hogy szeretne pár órát aludni, mert fáradt. Jakab a hátsó szobában lefeküdt, ő a nyílt folyosón feküdt le. Felesége a hat gyermekkel az utcai szobában, Toldi György pedig az istállóban feküdt le. Hajnalban, mikor virradni kezdett, a három jászberényi férfi odajött, ő a kutya ugatására ébredt fel. Kérdezték, hogy ki a gazda és mikor mondta, hogy Zámbó Gyula, mindjárt mondták, hogy maga visz be Mátészalkára. Erre gyorsan befogott, négyen felültek a szekérré és elindultak Mátészalkára.

Fehérgyarmaton a Lakatos-vendéglő előtt megálltak, két ember leszállt és bement a korcsmába pálinkát inni. Azután Tunyog községnek Mátészalka felőli végéig men-

KI TUDTA?

A spektrum (színek) színei piros, narancs-sárga, sárga, zöld, kék, indogókék és ibolya.

tek és ott pár percre megálltak; ezt látta az ott lakó Hajdu Lajosné sz. Balázi Erzsébet. Innen továbbmenve 7.30 óra tájban Mátészalka község szélére érkeztek. Ott a három ember leszállt azzal, hogy innen már gyalog mennek. A fuvar díját már az elindulásnál az egyik ember, egy szakállas, előre kifizette. Ő megfordult és hazahajtott. Jakab Gyula, mikor a három ember jött, nem volt a lakásán, hogy mikor távozott el, nem tudja. A három jászberényi ember személyleírása:

1. Középtermetű, 45 év körüli, erős testalkatú, haja, szemöldöke és pörge bajusza barna, arca kerek, arcszíne piros, orra, szája rendes, szakállá barna, kissé göndör. Ruházata: barna esőköpeny, barna pantalló, barnaszínű ernyős sapka és bakancs.

2. Középtermetű, 40 év körüli, barna, soványarcú, haja, szemöldöke, bajusza barna. Ruházata: sárgás kabát, mellény, pantalló, viseltes barna kalap és bakancs.

3. Alacsonytermetű, erős testalkatú, hosszús, szőkés arcú, haja, szemöldöke és bajusza szőkésbarna, orra, szája rendes. Ruházata: sárgás kalap, barna kabát, pantalló és bakancs.

Juhkereskedők lehetnek.

A Lakatos-féle vendéglő gazdája, Szuchi János előadta, hogy Zámbo Gyula egész nyáron nem állt meg a korcsmája előtt. Reggel mindig ő van a korcsmában és látnia kellett volna. A személyleírásnak megfelelő idegen emberek sem fordultak meg nála.

Hajdu Lajosné sz. Balázi Eszter előadta, hogy ezelőtt kb. három héttel Zámbo Gyula a lakásán megjelent és arra kérte őt, hogy ha valaki kérdezni fogja tőle, kit vitt a nyáron, amikor szekerevel a lakása előtt megállott, mondja azt, hogy három embert vitt a szekéren. Ezután még kérte, hogy azt, hogy ott volt, senkinek se árulja el.

Spiegel Miklós mátészalkai lakos szabómester előadta, hogy Zámbo Gyula nála 1933 május 7-én gyermekruhákat vásárolt, 36 pengő 50 fillér értékben és ebből az összegből még 18 pengővel tartozik.

Zámbo bevétele 1933. év nyár folyamán:

Öt szekér lucernáért és lóheréért	98.— P
Tíz q búzáért	96.— „
Egy q búzáért	10.— „
Négy hízott libáért	24.— „
Tizenöt sovány libáért	37.50 „

Összesen: 265.50 P

Ezzel szemben a kiadása: 352.30 P-t tett ki”.

Egyébként újat az örs nem tudott megállapítani és a súlyos gyanúok dacára a nyomozás holtpontra jutott.

A nyomozó alosztályparancsnokság ekkor az ügy nyomozására 1934 január 8-án Hajdu László tiszthelyettes és Márton Árpád törzsőrmester nyomozókat rendelte ki.

A nyomozó járőr a fehérgyarmati örsre ment, a szakasparancsnoknál jelentkezett, tájékozódott és azután a nyomozást Toldi György napszámos, Zámbo akkori mezőgazdasági munkása kikérdezésével kezdte meg.

Toldi Györgyöt Zámbo anyagi viszonyaira, valamint Jakab Gyulának 1933 július 24-én este Zámbonál való tartózkodására vonatkozólag kérdezték ki és megállapították, hogy Zámbonak összesen 9 szekér szénája termett és ebből csak egy szekérral adott el Mátészalkán 18 pengőért, búzáját pedig csak szeptember hónapban csépelte el. Zámbo ebben az időben igen nagy szegénységben élt.

Jakab Gyula 1933 július hó 24-én 19.30 óra tájban ment Zámbo lakására; kétízben elment és másodízben 21.30 órakor tért vissza. 22 órakor lefeküdt egyedül az

első szobában. Panaszkodott, hogy nagyon el van fáradva és csizmáját Toldival húzatta le. Zámbo Toldinak nem szólt, hogy valahova megy, ezért hajnalban, amikor felkelt, csodálkozott, hogy a lovakat és a szekeret nem találja. Zámbonak azt mondta, hogy az ura fuvarba ment Mátészalkára, három zsidót vitt és Jakab Gyulát. 1933 szeptember végén tengerihántás közben a nagyszekeresi református pap lakásán Zámbo mondta Toldinak: „Hallottad-e, hogy Jakab Gyula Jékey László géberjéni földbirtokos szakácsnéjától 1000 pengőt kicsalt, megszökött és a csendőrség keresi?”

Ezek a megállapítások a Zámbo elleni gyanút megerősítették.

A nyomozók abból az elgondolásból indultak ki, hogy Jakab Gyulát Zámbonak vagy a szekere, vagy a lakásán kellett akkor éjjel meggyilkolnia.

Az, hogy a lakásán gyilkolta volna meg, megdőlt azon, hogy a helyzet nem volt rá alkalmas: felesége, gyermekei és Toldi György ott voltak. Ha Jakab zajt üt, ezek és a közvetlen szomszédok meghallhatták volna. A nyomok eltüntetése nehéz lett volna. Így csak az a feltevés maradt, hogy mikor a szekere, akkor végzett vele. A Zámbo csikói — megállapítás szerint — tüzesek és így a gyilkossághoz — ha azt útközben hajtotta végre — még egy ember volt szükséges, mert egy embernek a lovakat kellett tartani, míg a másik Jakabot leüti, nehogy a lovak a vérszagra elragadjanak. Mivel Jakab Gyula juhászember volt és úgy neki, mint Zámbonak főleg a juhászok között volt ismeretsége, a Zámbo társát is juhászok között keresték.

Lejárták Kisszekeres, Darnó, Majtis, Nagyszekeres, Zsarolyán, Jánk, Tunyog, Györtelek, Kocsord, Mátészalka, Nyirmegyes, Gebe, Hodász és Jármí községeket és puhatolták, hogy nincs-e olyan juhász, aki Zámbot is és Jakabot is ismeri és akinél Jakabnak juhái voltak. Kisszekeres községben Varga István földművestől megtudták, hogy Jakab Gyulának 1933 június havában 130 juha volt, ezek között 20—25 darab fejős. A fejőseket állítólag tejjelhaszonra kiadta a Nyírségbe. A juhászok, akik elhajtották, ketten voltak, az egyik 50 év körüli 170—175 cm. magas, barna arcú, fekete magyar bajuszú, pásztorkalapot viselt. Fekete kabátja, nadrágja és csizmája volt, a hátán szőrtarisznya, kezében kampós bot. A másik 25 éves, 165 cm. magas, szőke, vékony termetű, pásztorkalapot, sűrű kabátot, nadrágot és fekete csizmát viselt. Jakab azt mondta, hogy ez a fiatal az öregnek a bojtárja.

Az előbb felsorolt helyeken a két juhász után a puhatolást megejtették, de sem őket, sem a juhokat nem sikerült megtalálni.

Visszamentek Mátészalkára. Itt elmentek az összes kereskedésekbe és szabókhöz, puhatolva, hogy Zámbo Gyulát hol ismerik és hol vásárolt. Megállapították, hogy Zámbo Mátészalkán egy Kovács Imre nevű gazdálkodónál szokott megszállni. Kovács azt mondta, hogy látta, hogy Zámbo ruhát vásárolt és sertést is vitt az udvarába, azt mondva, hogy juhokat adott el, abból van pénze és a sertés felesben volt tartásra Vásárosnaményben. Spiegel Miklós szabómesternél megállapították, hogy Zámbo ott vásárolt ruhaneműt. A mértékkönyvbe az volt beírva, hogy Zámbo 1933 május 9-én vásárolt ott 48 pengő értékű ruhaneműt, abból 30 pengőt részletekben kifizetett s még 18 pengő adóssága van.

A járőrnek ez gyanús volt, mert az örs járőrének Spiegel mást mondott és mert Zámbonak májusban nem volt pénze, hogy bármit is vásároljon. Elkérték a mér-

tékkönyvet és feltűnés nélkül kiírták azok neveit, akik a könyvbe közvetlenül Zámbo előtt és utána voltak beírva. A járőr ezeket kikérdezve megállapította, hogy valamenynyien nem májusban, hanem december hó elején vásároltak. A járőr visszament Spiegelhez s elébe tárta a megállapítását, mire az megijedt és bevallotta, hogy 1933 december elején korán reggel bezörgetett hozzá Zámbo Gyula és kérte, hogy a mértékkönyvbe írja be azt, hogy ő 1933 május 9-én 48 pengő ára árut vásárolt s abból három részletben 30 pengőt kifizetett úgy, hogy még 18 pengővel tartozik. Kérését azzal indokolta, hogy egy szomszédjával összeveszett és az bajt akar neki csinálni, azért szükséges ez a bejegyzés. Még azt is kérte, hogy egy bőrkabátot is írjon be, de ezt megtagadta, mert bőrkabátot nem árul.

Ezután még előadta, hogy Zámbo nála 1933 augusztus és szeptember folyamán 138 pengő értékű ruhaneműt vásárolt. Szeptemberben egy juhászkalapos, 50 év körüli, tömött öszes bajszú, vállas emberrel volt, akire azt mondta, hogy az ő juhásza. Ez az ember egy kávébarna, szőrme-galléros posztókabátot vett 17 pengőért.

Zámbo minden alkalommal készpénzzel fizetett.

A járőr Zámbonak más kereskedőknél még különböző vásárlásait állapította meg, melyeknek összege 731 pengő 80 fillért tett ki.

A járőr ezután Fehérgyarmatra ment, hogy az ismeretlen juhász után érdeklődjék, mert abban a feltevésben volt, hogy ez lesz a keresett ember, mivel erre mondta Zámbo, hogy a juhásza. Mikor Jakabot juhokat venni hívta, — mint azt Papp Bálintnak Jakab mondta —, ezt az egyént mint juhászt a juhok kiválogatására feltűnés nélkül magával vihette.

Sikerült megállapítani, hogy van egy Fejes István nevű volt juhász Fehérgyarmaton, aki a személyleírásnak megfelel. A járőr Fejes lakására ment, de nem találta otthon. A házkutatás is eredménytelen volt. A járőr megtudta, hogy Fejes a malomban fát vág, érte ment. A kávébarna kabát volt rajta. Felhívták az örsre, ott kikérdezték és megállapították, hogy 1933. év augusztus 8-án 145 pengőért 5 darab 5 hónapos malacot vásárolt. A pénz holszerzését feleségével eltérően adták elő. Végül is a csendőrök minden állításukat megcáfolták és bizonyítást nyert, hogy igaz úton szerzett pénzük nem volt. A járőr ekkor Fejes Istvánt őrizetbe vette. Tőle másnap reggelig egyáltalán semmit sem kérdezett, úgy, hogy ő maga sem tudta, hogy mit tudhat róla a járőr. A bizonytalanság az idegeit annyira felőrölte, hogy másnap reggel, alig tízperces kikérdezés után beismerte, hogy jelen volt, mikor Zámbo Gyula Jakab Gyulát 1933 július hó 25-én hajnalban a Fehérgyarmat—Matoles-i országúton agyonütötte és kirabolta és neki hallgatási díj fejében és mert a holttestet a Szamosba dobni és a nyomokat megsemmisíteni segített, 134 pengőt adott.

Erre a járőr Zámbo Gyula elfogására egy járőrt küldött, maga pedig Fejes Istvánnal a helyszínére ment. Mikor Fejes a helyszínt bemutatta, véletlenül éppen arra hajtott Zámbo, aki mikor a járőrt meglátta, megfordult és gyorsan hazahajtott. A járőr utána ment, de mire odaért, az előzőleg kiküldött járőr már elfogta.

Zámbo Gyula a bűncselekményt azonnal beismerte azzal, hogy Fejes ütötte agyon Jakab Gyulát, ő csak segített a holttest és nyomok eltüntetésében. Külön-külön megmutatták, hol ölték meg Jakab Gyulát, hol dobták a Szamosba, hol dobták be a fejszét és a kerékpárt a Szamosba és hová rejtették el a Jakab kalapját. A kalap rejtékhelyét a járőr Fejes Istvánnal és Zámbo Gyulával külön-külön és tanuk előtt mutatta meg, hogy ezáltal a beismerő vallomá-

suknak később való visszavonását megnehezítse. Az általuk külön-külön megmutatott helyen a járőr a kalapot — szintén a tanuk előtt — meg is találta. Györtelek község mellett a holt Szamos szélén egy nádsombékba rejtették.

1933 július 30-án, azon a helyen, ahol Zámbo és Fejes állítása szerint Zámbo a fejszét a Szamosba dobta, Bánca Sándor fehérgyarmati lakos egy fejszét talált. A fejszét Zámbo felismerte. Megállapítást nyert, hogy a fejsze ifj. Diószegi Károly zsarolyáni lakos tulajdona, aki azt fel is ismerte azzal, hogy azt tőle 1933 július hónapban Bónis Bertalan szomszédja köcsön kérte és aki azt mondta neki, hogy azt tőle valaki ellopta. Bónis Bertalan zsarolyáni lakos előadta, hogy a fejszét 1933 július hó második felében kérte köcsön ifj. Diószegi Károlytól, azt másnap reggelre valaki az udvaráról ellopta.

Fejes Istvánné sz. Tarackközi Borbála előadta, hogy ő a gyilkosságról csak az elkövetés után pár nappal szerzett tudomást. Férje azt mondta, hogy ő csak az első üttétette, de akkor még nem halt meg Jakab, csak leesett a szekérről és azután Zámbo verte agyon. Férje még azt is mondta, hogy 330 pengőt kapott Zámbotól; szidta Zámbot, hogy becsapta, őt pedig megfenyegette, ha elmondja valakinek az esetet, agyonüti.

Mindkét tettes beismerésben van, de mindegyik a másikra hárítja, hogy az verte agyon Jakab Gyulát.

Az összegyűjtött adatok a következő tényálladékokat határozzák meg:

Zámbo Gyula és Fejes István már régebbi ismeretségben vannak Jakab Gyulával. Tudják, hogy mindig csavarg, senkije sincs, a szüleit évekig sem keresi fel, állandó lakóhelye sincs, de sok pénz van nála. Gondolták, ha elteszik láb alól, senki sem keresi s ezért elhatározták, hogy megölik és a pénzen megosztoznak. A holttest és nyomok eltüntetésére ott a Szamos.

Erre alkalom nyílt 1933 július 24-ről 25-re virradóra. 24-én délelőtt a vásárban azt mondta Zámbo Jakab Gyulának, hogy eladó juhái vannak Vásárosnaményban. Fejes István bizonyította, hogy Zámbonak tényleg vannak juhái, szépek. Hívták Jakab Gyulát, hogy éjjel menjenek el székereen Vásárosnaménybe. Fejes is velük megy, hogy segítsen a juhokat kiválasztani. Jakab július 24-én este kiment Zsarolyánba Zámbohoz és ott aludt. Hajnalban felkeltek és Zámboval ketten bejöttek Fehérgyarmatra. A székereen volt a Jakab kerékpárja és a fejsze a széna alá rejtve, melyet Zámbo azért lopott Bónis Bertalantól, hogy gyanu esetén az ő fejszéje ne hiányozzék.

Fehérgyarmaton megálltak Fejeséknél. Zámbo bement Fejesért, Jakab addig a lovakat fogta. Zámbo hátrakerült, Fejesnek elkészítette az ülődeszkát, közben kezébe adta a szénába rejtett fejsze nyelét. Fejes közvetlenül Jakab mögött ült. Mikor a Fehérgyarmat—Matoles-i országúton a 7-es kilométerköhöz érték, a véletlen is segítségükre jött. Az egyik nyaklánc leoldódott és meg kellett állni. Zámbo leszállt, hogy a láncot megigazítsa, Jakab ehhez biciklilámpájával világított. Fejes felállt a szekérben, mintha Zámbot nézné és egy csapást mért a fejsze fokával Jakab fejére. Ez a lámpát leejtve, a szekérről leesett. A lovak a vérszagtól és az eséstől megijedtek és pár lépést előrementek, de Zámbonak sikerült azokat megnyugtatni. Jakab még ekkor nem halt meg, Zámbo visszament és most már a fejsze élével többször fejbe verte, míg meghalt. A kalapon levő folytonossági hiányok is azt mutatják, hogy a gyilkoságnak így kellett történnie. Fejes István felesége is azt mondja, hogy az ura azt mondta neki, hogy csak egyet ütött Jakabra és Zámbo azután verte agyon. A helyzet is így mutatja: Zámbo a földön volt, Fejes a sze-

kéren, az első ütést csak ő mérhette az áldozat fejére. Mikor a lovak pár lépésre megálltak és hallotta, hogy Jakab még hörög, Zámbo a szekéren levő Fejestől átvette a fejszét és azzal Jakabot agyonverte. Ezután a lovakat teljesen megnyugtatták és a löcshöz a gyepelével lekötötték.

Csak most kerülhetett sor az áldozat kifosztására. Elvették a nagypénztárcáját (ezt Zámbo vette magához), a kispénztárcáját (ezt Fejes vette magához). Majd a hullát és a nyomok eltüntetéséhez láttak. A hullát a szekérre feltették, a vértócsát porral és szalmával behintették. Az országúton a régi matolcsi révhez hajtottak és ott a matolcsi Szamoshídtól körülbelül 80—100 lépésre először a hullát, majd a kerékpárt és a gyilkossághoz használt fejszét a Szamosba dobták.

Ezután megfordultak, visszamentek a helyszínre, az ott maradt ostort és a Jakab kalapját megkeresték. Először hazafelé hajtottak, de nem mertek hazamenni, megfordultak s elmentek Győrtelek alá a holt Szamoshoz. Közben Fejes a biciklilámpát a Szamos hidjáról a folyóba dobta. A holt Szamosban megmosdottak, a szekeret megmosták, azután besározták, a kalapot egy nádzsombékban eldugták. Azután bementek Kocserd községbe Jakab Sándor földműveshez, aki Zámbonak régebbi ismerőse volt, ott megreggeliztek és a közeli kocsmában 3—3 deci bort megittak. A bort Fejes fizette a rabolt pénzből. Ugyanis már előzőleg megosztottak a mosdás után az országúton. Az osztozásnál Zámbo Fejest becsapta, mert azt mondta, hogy a levéltárcában csak 750 pengő volt, pedig abban 2000 pengőnek kellett lennie; a patkótárcában lévő aprópénzzel együtt így összesen 762 pengő 13 filléren osztottak meg és két 10 filléres bélyegen. Zámbo szerint ő Fejesnek 381 pengő 7 fillért adott, Fejesné szerint az ura neki azt mondta, hogy 330 pengőt kapott, Fejes pedig, hogy csak 134 pengőt kapott. Valószínű a 330 pengő.

A többi pénzt Zámbo eldugta, mert összesen úgy kb. 1500—1600 pengő körül kellett hogy maradjon neki és abból 731 pengőt költött. A pénzt előtalálni nem sikerült.

Kocsordról Győrtelek, Ökörítő és Fülöpös községeken át a cégénydányádi révhez hajtottak, ott egymástól elváltak és mindegyik hazament. A révnel egy csendőrzárórral találkoztak, de az semmi gyanusát sem látott rajtuk, mert már akkor minden nyomot eltüntettek.

Zámbo a pénzt az istállópadlason a szalmatető alá rejtette és csak két hét múlva kezdte meg bevásárlásait. Feleségének azt mondta, hogy széna-, termény- és libaeladásból pénz.

Fejes a pénzt magánál tartotta és feleségének három nap múlva megmondta, hogy Jakabot agyonverték. A pénzén 5 malacot vett és azokat tartották.

A két tettes a bűnjelekkel együtt 1934 január 20-án a nyiregyházai kir. ügyészségnek átadott.

Bujáki Lajost és Barkó Jánost a járőr kikérdezte, hogyan láthatták ők Jakab Gyulát októberben, mikor az már Július 25-én halott volt. Nevezettek a következőket adták elő:

Bujáki Lajos 1933 október hóban — a napra nem emlékszik — Debrecenből szekéren történt hazajövele alkalmával Kocsord község végén a Kraszna-híd közelében találkozott egy egyénnel s midőn meglátta azt, úgy ismerte fel, hogy az Jakab Gyula volt, de mert a Jakabnak vélt egyén kerékpáron ment, vele nem beszélt.

Barkó János előadta, hogy ő 1933 nyarán kb. aratás vagy hordás idején — az időre pontosan nem emlékszik — Matolcs felől Vámososi községbe ment atyját meglátogatni. Jakab Gyulával a matolcsi hídon találkozott, ki kerékpáron Fehérgyarmat felé haladt. Ő kocsin ment,

Jakab Gyulát ismerte és kérdezte tőle, hogy hova utazik, mire Jakab azt válaszolta, hogy az Erdőhátra megy juhot vásárolni. Az előbbi jelentésben tett vallomása téves volt tehát, mert ő azért ment atyjához, hogy megtudja, hogy mint juhász elszegődött-e már, de az atyja még akkor nem szegődött el. A juhászok elszegődése pedig rendszeresen július hóban szokott megtörténni, így ő tévedett azzal, hogy Jakab Gyulával való találkozás idejét október hóra mondotta be. Ő Zámbo Gyulát egyáltalán nem ismeri, Fejes Istvánt csak látásból.

A kerékpár után a nyomozás csak az olvadás beállta után lesz eszközölhető, a még meg nem talált pénz után a nyomozás folyik.

Zámbo Gyula maga ítélte maga felett: a fogházban felakasztotta magát.

Mint látjuk, ebben a minden dícséretet megérdemlő és eredményes nyomozásban is voltak kisebb-nagyobb hibák, de a kitartás, türelem és leleményesség mégis megteremtette a gyümölcsét és a bűnösöket sikerült az igazságszolgáltatás kezére juttatni.

H I R E K .

Halottaink.

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága magas jelenlétében folyó hó 14-én lelepleztük a háborúban és békében hősi halált csendőrök emlékművét. A márványba vésett emlékmű járőrt mutat. A járőr egyik tagja holtan fekszik, bajtársa imára kulcsolt kézzel, szomorúan térdel mellette.

A kép szimbolum.

A járőr halott tagja: Elődeink, a Mult!

A járőr élő tagja: Mi, a Jelen!

Az, hogy az élő lecsüggesztett fővel, megtörtén térdel halott bajtársa mellett, azt jelenti, hogy egy olyan valakit vesztett el, aki az eleste felett érzett bánatot méltán kiérdemelte.

Kérdemelte azzal a hű kötelességteljesítéssel, amelynek már nincs felfelé fokozása. Odaadta az életét.

Ki tudná mind felsorolni azok nevét, akik szolgálateljesítés közben életüket áldozták és mekkora márványkőre lenne szükség, hogy névszerint feltüntessék a hűség, becsület és vitézség mezején hősi halált halt bajtársainkat!

Csak az az igazság, a maradéknélküli igazság, amelyért gondolkodás nélkül életünket áldozzuk.

Ők, elődeink teljesen átértékelték, megértették ezt és odaadták legdrágább kincsüket, ha a háború vagy béke harcában a haza vagy a közrend és béke oltalma így követelte. Egyesek — nagyon sokan — a Kárpátok szorosai-ban, Galiciában, különösen azonban Erdély védelmében lettek halálukat, másokat az orvul leselkedő halál terített le. Olyan időkben, amikor más ember biztonságban élheti életét, a csendőr számára nincs biztonság s ha felveszi tollaskalapját, hogy szolgálatát végezze, mindig közelebb áll a veszélyhez, — a halálhoz, mint általánosságban a többi ember.

Ez az, ami erkölcsileg nagyobb tekintélyt, tiszteletet biztosít a csendőr számára, nem pedig — amit nekünk hinnünk sohasem szabad — a kakastoll és egyenruha.

Amikor halott bajtársaink előtt kegyeletünket lerójuk, éreznünk kell, meg kell fogadnunk, hogy nyomdokaikat követni fogjuk.

— „A holtak tanítják az élőket.”

Az ő hősi elmúlásukból tanuljunk mi is.

Tanuljuk meg, miként kell hivatásunknak megfelelően élni, csak hazánk és embertársaink javát szolgálni.

Tanuljuk meg, hogyan kell a hazát szeretni, hogyan kell érte dolgozni, küzdeni s ha kell meghalni.

Az ő életük és haláluk legyen ragyogó példája az önzetlenségnek és önfeláldozásnak, az elszántságnak és vitézségnek.

Az ő fakesztjeik sugározzák szívünkbe a hazaszereztetést és az ő sírjukból áradjon reánk a hit, mely hisz egy jobb kor eljövételében.

Ha kegyelettel áldozunk emléküknél s példájukon okulva önzetlenül dolgozunk a haza üdvén, méltókká leszünk hozzájuk, kik az esküvel fogadott kötelességük martírjaivá lettek.

Dicsőség nekik!

—:o:—

Fery Oszkár altábornagy, a m. kir. csendőrség néhai felügyelőjének emlékezete. A MAC Régi gárdája februári összejövetelén az Országos Kaszinóban a kommunizmus alatt vértanuhalt halt Fery Oszkár altábornagy, a m. kir. csendőrség volt felügyelője emlékének hódolt. A vacsorán nagy számban jelentek meg a régi gárda tagjai, Fery Oszkár altábornagy klubtársai. A vacsora után Pekár Gyula idézte fel a vörös uralom rémnapjaival kapcsolatosan azokat a szenvedéseket, amelyekkel a csendőrség volt felügyelőjét, Fery Oszkár és társait hajnalig tartó kínzással kivégezték és a Dunába lökték. Utána Tóth Péter ügyész és vívóbajnok emlékezett meg bajnok- és klubtársairól, aki nemzetközi vívóversenyeken és a hadsereg vívóversenyein érdemelte ki sikereivel a bajnoki címet és egyúttal nevelője, oktatója volt az ifjú vívógárdának. Befejezésül vitéz Szinai Szinay Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője szólt fel, majd Fery Oszkár altábornagy fia, Fery Oszkár mondott köszönetet a felszólalóknak.

Dicséreték. A m. kir. belügyminiszter úr dicsérő okirattal látta el: a budapesti I. kerület állományából: Csepki Kálmán alhadnagyot, mert a budapesti 3. lovas tanalostálynál közel négy éven át mint szolgálatvezető és segédoktató, laukadatan szorgalmat fejtett ki és igen hasznos tevékenységet tanúsított. — A m. kir. belügyminiszter úr Herke József alhadnagyot a közbiztonsági szolgálatban elért kiválóan eredményes és hasznos szolgálatairól dicsérő okirattal látta el. — A budapesti I. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Móré István th.-t, mert két és fél éven át, mint a kispisti gyalog tanalostály segédoktatója, az alárendelt legénység katonai kiképzését nagy szorgalommal, odaadással és jó eredménnyel végezte s mint irodavezető, kötelmeit pontosan és jól teljesítette; Szöllős (Szulits) Lajos törm.-t, mert 1929—1933. években, mint járőrvezető, a gödöllői őrson, Bérczes József őrm.-t, mert 1928—1933. években, mint járőrvezető és járőrtárs a kerepesi őrson, Kiss Sándor I. őrm.-t, mert 1929—1933. években, mint járőrvezető és járőrtárs a gödöllői őrson, Pál András őrm.-t, mert 1929—1933. években, mint járőrvezető és járőrtárs a gödöllői őrson, Halász Bernát törm.-t, mert 1927—1933. években, mint járőrvezető és járőrtárs, a gödöllői őrson, Csopák Imre őrm.-t, mert 1929., 1931. és 1933. években, mint járőrtárs, a gödöllői és esömöri őrsonok és Harmath Vendel törm.-t, mert 1931—1933. években, mint járőrvezető és járőrtárs vezényelve a gödöllői és valkói őrse, a Kormányzó Úr Ó Főméltóságának Gödöllőn való tartózkodása alatt a közbiztonsági szolgálatot az átlagon felülemelkedő ügybuzgalommal, kötelességtudással és igen eredményesen teljesítették; a debreceni VI. kerületi parancsnokság állományából: Székely Lajos th.-t, mert 1931., 1932. és 1933. években, mint járőrvezető a gödöllői őrse vezényelve, Létai János th.-t, mert 1928., 1929. és 1933. években, mint járőrvezető és járőrtárs, vezényelve a cinkotai őrse, Gombai (Gnondt) István őrm.-t, mert 1931—1933. években, mint járőrtárs vezényelve a

cinkotai őrse, Tóth Miklós őrm.-t, mert 1931—1933. években, mint járőrtárs, vezényelve a cinkotai őrse, Tokár Lajos őrm.-t, mert 1931—1933. években, mint járőrtárs, vezényelve a cinkotai őrse, a Kormányzó Úr Ó Főméltóságának Gödöllőn való tartózkodása alatt a közbiztonsági szolgálatot az átlagon felülemelkedő ügybuzgalommal, kötelességtudással és igen eredményesen teljesítették. Nyilvánosan megdicsérte: Forgács József őrm.-t és Gulyás István törm.-t, mert 1932—1933. években, mint motorkerékpáros futárok a gödöllői szárnynál, Balogh János őrm.-t, mert mint járőrtárs az 1931—1933. években a gödöllői őrson, Vitéz József őrm.-t, mert mint járőrtárs 1931—1933. években az isaszegi őrson, Kóvári György őrm.-t, mert mint járőrtárs 1931—1933. években a kerepesi őrson, Borí István őrm.-t, mert mint járőrtárs 1932—1933. években vezényelve a kerepesi őrse és Nádas János őrm.-t, mert mint járőrtárs 1930—1933. években vezényelve a cinkotai őrse, a Kormányzó Úr Ó Főméltóságának Gödöllőn való nyaralása alkalmával a különleges szolgálat tartama alatt a közbiztonsági szolgálatot az átlagon felülemelkedő ügybuzgalommal, kötelességtudással és igen eredményesen teljesítették.

Az Országos Tiszti Kaszinó hírei: Az Országos Tiszti Kaszinó elnöksége ezúton is értesíti tagjait, hogy a február hó 24-ére hirdetett hangversenyét (Magyar Opera-est) — a Főméltóságú párra való tekintettel — február 26-án, hétfőn tartja. Közreműködnek: Szabó Lujza, Báthy Anna, Szalay Karola, Pataky Kálmán, Svéd Sándor operaházi tagok, Bisztriczky Tibor hegedűművész és a m. kir. „József Nádor“ 2. honv. gyal. ezred zenekara, Szeghő Sándor zenéigyi aligazgató vezényletével. Öltözet: hölgyeknek délutáni, ténylegeseknek atilla, polgári ruhában; szmoking vagy fekete zakó csikós nadrággal. Helyárak: egy pengő 50 fillér és egy pengő. Előjegyzés telefonon: 837—46. Jegyelővétél: február hó 4-től. Jegyelővétél ajánlatos.

Fegyverhasználatok. A váli őr állományába tartozó Maros György, Varga József V. törzsőrmester Losonczy Károly és Simon Gyula csendőröket január 29-én 20 órakor orrvadászlesre vezényelte ki az őrparancsnok. A lesre elkísérte a járőrt Fónagy István erdőmérnök is. Váli községhez tartozó Egresvölgyi szőlőben háromnegyed 22 órakor 3 orrvadászra bukkantak, kik a járőrt megpillantva, lövöldözni kezdtek a járőr és az erdőmérnök felé. A járőr négy lövést tett az orrvadászok felé, de eredmény nélkül. Több lövés találatjuk Fónagy erdőmérnök is, kinek lövéseitől Nagy Sándor és Székely József váli nőtlen földművesek megsebesültek. Harmadik társukat a járőr elfogta. A két előbbi sérülést súlyos, de nem életveszélyes. A járőr elsősegélyben részesítette majd az orvos véleménye alapján még az éj folyamán beszállíttatta őket a székesfehérvári Szent György kórházba. Csendőregyén nem sérült meg. A kivizsgálás megindult. — F. hó 3-án éjjel 1 órakor Tóth Antal, 21 éves tápiógyörgyei lakos földműves a községben szolgálatot teljesítő két községi soros éjjeliőrbe belekötött, majd zsebkését szűrásra emelve, megtámadta őket. Az egyik éjjeliőr botjával kiütötte a támadó kezéből a zsebkést, míg a másik arculütötte és megrugta Tóth Antalt. Ebben a pillanatban ért a helyszínre Galló Mihály tápióbicskei őrserbi őrmester menyasszonya és ennek anyja társaságában. A támadó Tóth Antal az őrmester láttára az egyik mellékutcába futott. Galló őrmester — miután az éjjeliőröktől meghallotta az eseményt — kardot rántva, a menekülő után futott és azt a fején és jobbkezén két helyen megvágta. Tóth sérülése 8 napon belül gyógyul. Az őrmester nem sérült meg. Az esetről az őrson sem Tóth, sem az éjjeliőrök, sem Galló őrmester jelentést nem tettek. Az őrson az esetet a nagykövati szárnyparancsnokságnak jelentette.

Egy angol ezrednek a világháborúban zsákmányolt dobajlt Németország visszaadta. Január 31-én délben a német birodalmi hadügyminisztérium dísztermében ünnepség volt, melynek keretében Blomberg tábornok hadügyminiszter átnyújtotta a Gordon Higlanders ezred parancsnokának, sir John Hamiltonnak az ezred dobjait. A dobok 1914-ben Ostendében estek német kézbe. Mostani visszaadásukhoz — ami az angolok kívánságára történt — a birodalmi elnök is hozzájárult.

Próbacsendőrök tankönyve. Több oldalról történt érdeklődésre vitéz Baggyay Kamill százados úr ezúton közli, hogy a próbacsendőrök tankönyvének kéziratával elkészült és azt jóváhagyás végett néhány napon belül felterjeszti. A tankönyv esetleges kiadásáról annak idején lapunkban hírt fog adni.

Vlragzik a mandula: vitéz Somogyváry Gyula. (*Singer és Wolfner kiadás.*) Háborús regény. Unottan vesszük kezünkbe. Mi újat hozhat a sok vérparától fojtó srappell és gránátörgésektől nehéz háborús regények után? De az első oldalak után csodálkozva dörzsöljük meg szemünket. Hát így is lehet írni? Nem csak vérről, pusztulásról, halálhörgésről, hanem erről is? Az állattá alacsonyított emberről, aki a vérengzés, gyilkolás közben is ember marad? S míg a sablonos háborús regények embere lehajtott fővel, csüggedten ül a lövészárok sarkában, addig Somogyváry alakjai nem olyan bábszerűek. Hősei egyszer kemény katonák, egyszer szenvedő férfiak; egyik pillanatban gyermekek, a másikban hősök. Vágyaiban, fájdalomában, küzdésében az örök embert állítja elének. Barátaink lesznek ők mind. A létralábú Látrányi, a törhetetlen hitű Rátz, a keménykötésű Tatár tizedes és az arany szívű, hűségesszemű kún bakagyerekek. Gyönyörű jelenetei vannak a regénynek. Az öreg mandulafák tavaszi mámorának virágorgiája felejthetetlen. De éppúgy megkapja az olvasót az a végtelenül emberi, mély hazafias fájdalom is, mely minden puffogó frázistól mentesen hatja át az egész könyvet. Igen, ez a regény más, mint a háború rémségeinek egyoldalú beállítására. Ez több. Ennek minden lapjáról lélek árad felénk s melegen érző szív szól hozzánk. Csak költő tud ilyent írni.

Azt a csendőrtiszt urat, aki 1919 augusztus 15–20-ika között Alescut a József kir. herceg őfensége kastélyához vezényelt csendőrszázadnak, mint százados parancsnoka volt, kéri *id. M. Dobozi Károly* vértessedobozos lakos, szíveskedjék a címét vele fontos magánügyben közölni.

Szökés. A makói 2. gyalog tanalosztálynál elméleti kiképzés alatt álló *Mészáros Lajos* II. kerületbeli próbacsendőrt február 2-án megszökött. A szökevényt február 5-én a román határőrség román területen elfogta.

Az adóügyi Kiskaté 1934. évi kiadása, amely az összes, ma érvényben lévő köztartozásokat, az adófelmondási, adóbevallási, végrehajtási, adóterelési jogszabályokat s az adóeset és jövedéki büntetőjogra vonatkozó rendelkezéseket lexikonzerű feldolgozásban ismerteti, most jelent meg dr. *Szepesy Mihály* és dr. *Kovács Jenő* összeállításában. A lexikon-szerű és a laikusok által is könnyen kezelhető könyvecske ára 1.50 pengő. Megrendelhető az Adózók Lapja kiadóhivatalánál (Budapest, V., Báthory-utca 24. sz.)

Tenisztársaság megalakulása az Országos Tiszti Kaszinóban. Az Országos Tiszti Kaszinó igazgatósága — több oldalról elhangzott kívánságra — kaszinótagok, azok családtagjai és felülbélyegzett mozi meghívóval rendelkező egyéb hozzátartozók és vendégek részére, kellő számú jelentkezés esetén. (72 fő), a MAFC Bertalan-úti sporttelepén, 3 elkülönített tenispályát bérelne. Jelentkezési határidő: február hó 8.

Vidám gyermek-délután az Országos Tiszti Kaszinóban. I. évi március hó 3-án 17 órai kezdettel, Pista bácsi és gyermekművészeinek közreműködésével.

„A norvég sícsapatok” címmel, február hó 22-én, esütőtökön, az Országos Tiszti Kaszinó nagy dísztermében, Ebbe Astrup norvég ezredes vetített képekkel németnyelvű előadást tart. Az Országos Tiszti Kaszinó arcképes igazolványai, avagy felülbélyegzett mozi meghívóval rendelkezőket szívesen látja vendégül az Országos Tiszti Kaszinó elnöksége.

Csendőrségi közlöny 3. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. Adományoztatott: *A Kormányzó Úr Ó Főméltósága*

nevében a „*Hadirokkant jelvény*” a háborús emlékérem szalagjára: *Szalai Károly* I. kerületbeli nyugállományú őrm. nek. — Kinevezettek: *Sellyey Vilmos* őrgy. csendőr nyomozó osztály parancsnokhelyettesé Budapest, *vitéz Joórend Gyula* szds. nyomozó osztály parancsnokhelyettesé Szegeden, *Szerencsy Árpád* szds. nyomozó osztály parancsnokhelyettesé Miskolcon és *Farbaky József* szds. nyomozó osztály parancsnokhelyettesé Pécsen. — Beosztottak: *Camerle Raymond* szds. a csendőr nyomozó osztályhoz Budapest, *vitéz Kudar Lajos* és *Lászlár Pál* szds.-ok a nyomozó osztály törzsosztályhoz Budapest, dr. *Ujlaki László* szds. a 4. nyomozó osztályhoz Pécsre, *Abay Kálmán* szds. a 6. nyomozó osztályhoz Debrecenbe, *Németh Ferenc* szds. az 5. nyomozó osztályhoz Szegedre és *Simonyi és Varsányi Simonyi József* szds. a 7. nyomozó osztályhoz Miskolcra. A végleges nyugállományba helyezettek: *Szücs Imre* IV. és *Serényi István* II. kerületbeli th.-ek. Az ideiglenes nyugállományba helyezettek: *Baranyai György* I. IV. és *Berei Dénes* VI. kerületbeli th.-ek. Várakozási illetményekkel szabadságoltatott: *Barabás István* VII. kerületbeli th. — Örökbefogadás: *Szeszlér István* Lajos fhgy. családi nevét örökbefogadási szerződés alapján „*Szekessy*”-re változtatta át. — Névváltoztatás: *Módlí Gyula* prbes. családi nevét „*Mogyorósi*”-ra változtatta át. — Szabályrendeletek: Légi közlekedés szabályozása. Gyógy- és üdülési költségeknek a m. kir. budapesti honvéd gyógyfürdő-kórházban, valamint a m. kir. egri honvéd üdülőben való szabályozása. Csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. A Szut, helyesbítését elrendelő 46.111—1932. eln. számú rendelet áttekintésének helyesbítése. Felülvizsgált csendőrlégyenségi egyének engedély nélküli nősülésének megakadályozása. Az 1934. év első negyedében a gépjárműveken alkalmazandó adóbélyegek ellenőrzése. Madridban 1932-ben kötött Nemzetközi Távközlés-Egyezmény és az ahhoz tartozó Szolgálati Szabályzatok életbelépésével kapcsolatos változások. Külföldi légi járművek közlekedése. Vámelőjegyzési eljárásban kezelt borshordóknál az irtartalom és tarasúly beföldön való jelzésének mellőzése tárgyában kiadott 103. 233. 1927. XIV. K. M. számú rendelet hatálya alá eső borkereskedelmi vállalatoknak hivatalos jegyzéke. Lakos biztonsági tejkannazár kötelező használata határidejének meghosszabbítása.

Kinevezetett: a budapesti I. kerületben őrsparancsnokká *Miklós Márton* th.; a székesfehérvári II. kerületben különítményparancsnokká *Vida István* I. th.

Előléptek: a budapesti I. kerületben g. tiszthelyettesé: *vitéz Pál József*, *Antal Agoston*, *Csatári Lajos*, *Bodor Ferenc* g. tiszthelyettes-jelölt törzsőrmesterek.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. kerületben: *Hári Lajos* őrm. Péter Teréziával Székesfehérváron; *Bagi József* th. *Prókay Margittal* Békásmegyeren; a székesfehérvári II. kerületben *Halmos Alajos* th. *Németh Saroltával* Győrött; *Petróczi Mihály* th. *Dobos Teréziával* Győrött és *Szalai Lajos* II. tőr. *Kovács Máriával* Magyaróváron; a pécsi IV. kerületben: *Fejes József* I. tőr. *Vas Erzsébettel* Szekszárdon; a szegedi V. kerületben: *Nemesfalvi Antal* g. th. *Sárossy Melánival* Szolnokon; *Szállás András* tőr. *Mészáros Annával* Csongrádon; *Varga István* III. tőr. *Danyi Máriával* Cibakházán és *Málhai József* tőr. *Bukszay Ilonával* Debrecenben.

Eladó: 1 darab *Agfa* gyártmányú 6x9 nagyságú fényképezőgép a hozzávaló felszereléssel együtt 35 pengőért és egy darab keveset használt, összecusukható és kézben hordozható *Remington* Portable frógép 150 pengőért. Tulajdonosuk: *Makra Mihály* tőr. kisgyőri őrs.

Itt vásároljon,

mert pénzéért

megbízható

ellenértéket kap.

44 éve fennálló, szakképzett egyenruhaszabóság és sapkaműhely

Mindennemű egyenruházati és felszerelési cikkek legolcsóbb beszerzési forrása

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZET
csak BAROSS-TÉR 9. Tel.: 32-1-78.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átsziszolésának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros írónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papirnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnymatni. A nyomdai korrek-túrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvellenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy őtjeggyű számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlekszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másától nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú le-gényeségi egyénéi az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt

Csendes Cipőáruház

Budapest, VIII., Baross-utca 77. szám

Megbízható! — Olcsó! — Minőségben elsőrendű! — Külön mértékosztály!
Kedvező fizetési feltételek! — A m. kir. államrendőrség, a M. A. V. és szá-mos köz- és magánintézmény hivatalos szállítója.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

ágynemű és fehérenemű anyagokat, kész fehéreneműt és minden egyéb ruházati cikket kaka- és civitruha-szöveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER I. csendőrségi ruházati üzletében

Budapest, VI., Király-utca 28. szám.

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég be tagja

pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.512. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Helyőrségi altiszti kaszinó, Pécs. Köszönjük a szíves figyelmet.

G. J. es., Nemesvid. Szívesen adtuk, örülünk, ha kedves emléke lesz a jutalmunk.

Dr. Cz. F. Sajnos, későn kaptuk a levelezőlapot, már el-küldtük a rendes címre.

Lénárt. Előfizetését erre a félévre rendezte.

Délsomogy. Igaza van, a törvény nem mondja meg hatá-rozottan, hogy milyen mintájú igényjogosultsági igazolványt

A „Csendőrségi Lapok” t. Olvasóihoz!

Egy 100%-os magyar cég örömmel ragadja meg az alkal-mat, hogy a tavaszi idény közeledtével szolgálataira áll-jon a m. kir. csendőrség tag-jainak.

A magvásárlás bizalom dolga!

A Vörösváry mag

minőségben utólérhetetlen, mert kizárólag uto só évi termés, tehát a legmagasabb csiraképeségű.

Dacára versenyen felüli árának, a csendőrség igazolt tagjai külön 5% árengedményben részesülnek!

Saját érdekében kérje tehát a **Vörösváry magkereskedés** 1934 évi tavaszi képes **árjegyzékét**, melyet a cég az alatt, mint a szerint megírt szöveg beküldésének díjta-lanul és portómentesen megküld.

A Vörösváry Magkereskedésnek BUDAPEST

IV., Kossuth Lajos-u. 3.

Kérem az 1934. évi tavaszi képes árjegyzék portó-mentes és díjtalan megküldését.

Név: _____
Foglalkozás: _____
Lakhely: _____
Közelebbi cím: _____

kap, akinek 12 évi szolgálata van, de nincs négy középiskolája. Mivel azonban a C. és D. igazolvány kifejezetten négy középiskolához van kötve, nyilvánvaló, hogy ilyen képesítés nélkül 12 évi szolgálat után is csak az A. mintájú igazolványt kaphatja meg. A C. és D. mintájú igazolványok már magasabb állások elnyerésére jogosítanak, amelyekhez a négy középiskola feltétlenül szükséges, a hangsúly tehát a középiskolán s nem a szolgálati időn van. Ezért van az, hogy a törvény alapján középiskola nélkül csak A. mintájú igazolványt lehet adni, akármennyi a szolgálati idő.

V. J. törm., Alesut. A belügyminisztériumban megváltoztatott anyakönyvi kivonat éppen olyan hiteles okmány, mintha az anyakönyvi hivataltól újat kérne, a mostani is jó a nősülési kérvényhez.

Remény. Maga a tény nem jelent semmit, a válasz általában szerencsétlen egyéni sors, de egymagában senkire sem megbélyegző. Minden azon mulik, hogy az ara az erkölcsi és anyagi követelményeknek megfelel-e. Ezt pedig a kivizsgálás hivatott megállapítani.

K. A. ny. törm. 1. A nyugállományú csendőregyének községi közmunkaváltás-fizetési kötelezettsége nem országosan, hanem vármegyénként van rendezve. Forduljon az illetékes alispáni hivatalhoz, vagy, ha annak a döntésével nem ért egyet, a vármegye megjelölésével a kereskedelemügyi miniszter úrhoz. 2. Az 1924. évi IV. t.-c. alapján törvényerővel bíró 600—1925. P. M. sz. pénzügyminiszteri rendelet értelmében a nyugállományú alkalmazottak nyugilletményei közadók fejében lefoglalhatók.

Erdély. 1. Kérdése nem világos. Ha arról van szó, hogy az említett szolgálati célból valamelyik őrsre vezénylik s mielőtt magában a szolgálatban résztvenne, az őrsre be is vonul, akkor a Szut. 204. pont 2. bekezdése értelmében hátiböröndöt magával kell vinnie. Ha azonban a vezénylés csak egészen rövid időtartamra szól és egyenesen a levelében említett szolgálat színhelyére kell útbaindulnia, akkor nem visz hátiböröndöt, mert az említett pont utolsó bekezdése szerint járőrszolgálatban hátiböröndöt viselni nem szabad. 2. Ha csak az a hibája, hogy bibliaolvasó szekta követője, attól még a MÁV bizonyára nem bántja. Mivel azonban ezek a szekták sokszor egészen más, törvényellenes célokat lepleznek, követői megfigyelésre szorulnak, különösen, ha állami alkalmazottak.

Várom 13. A határőrség csak a Szut. 64/18. alpontjában meghatározott esetben veheti igénybe továbbkísérés céljaira a csendőrséget, de a tényleírást ilyenkor is a határőrségnek kell megszerkesztenie. Bizonyosan feltűnt az illetékes szárnyparancsnok úrnak, hogy a határőrség más okból és címen elfogottak továbbítására is felhasználja a csendőrségeket és a szükséges lépéseket, felterjesztéseket megtette. A határőrséggel való kapcsolatunk különben általános tárgyalás alatt áll, hozzátartozik az anvaghoz a fentebb felvetett kérdés is. Amíg természetesen felülről intézkedés nem történik, önként nem tehetnek semmit, hanem tovább is kénytelenek a négy

főnyi létszámukkal a határőrség fogolyközvetítő szolgálatát a 12 kilométerre levő hatóságához ellátni.

1893, várakozó. 1. A gazdasági tiszthelyettesi létszám teljes, főleg is van, ebben az évben nem lesz próbaszolgálatra beosztás. 2. A volt II. honvéd gyalogezred irattára elveszett, adatok nincsenek róla. A nemzeti hadseregbeli nyiregyházi gyalogezred irattárát a nyiregyházi „Rákóczi Ferenc” 12. honvéd gyalogezrednél keresse.

Szőke Tisza. 1. Mivel a beszámítható szolgálati ideje 15 évnél több, az úgynevezett szanalási levonástól a nyugilletményei mentesek. 2. Mindegyik nyomozó alosztálynak megvan a helyszínelő alcsoportja s hozzá a felszerelése is, helyszínelő gépkocsija azonban egyelőre csak a budapesti I. nyomozó alosztálynak van. 3. A két papír a Szut. 157. pontjában van előírva, nem kötelezően. De hát a rendes háziasszonynak sincs szabályzatban előírva, hogy a szekrényét csinosítsa tegye, mégis megteszi. 4. kérdésére lepszikönválaszt fog kapni.

Körösmenti űrs. Mi sem értjük a dolgot, mert az előléptetések pontosan napra történtek, ha nem volt mellőzés. Szolgálati úton előadhatja a levelében irtakat azzal a kérelemmel, hogy a nyilván csak irodai hibát kijavítsák.

B. B. előfizető. 1. A címváltozást tudomásul vettük. 2. A budapesti lovas tanalosztály továbbképző tanfolyama február 28-án befejeződik, a következő március 1-én kezdődik. Ezzel a lovas kerületekből összesen 10 főt fognak vezényelni. A jelentkezésre parancs megy.

B. M., Madaras. Ha a románok az útlevelet megadják, a bejvetelnek nem lesz akadálya. Az örökbefogadási eljárással várjanak, amíg a kislány ideát lesz, bejelentik és tartózkodási engedélyt kérnek a részére. Akkor szülői beleegyezést nyilatkozattal és az örökbefogadók, valamint a gyermek anyakönyvi okmányaival menjenek közjegyzőhöz, ahol örökbefogadási szerződést kötnek. Mindez simán fog menni, de az örökbefogadás ténye még nem jelent állampolgárságot, a gyermek részére tehát a honosságot is kérni kell. Ehhez szintén az anyakönyvi okmányokat és az örökbefogadási szerződést kell csatolni. Egyelőre ne törje a fejét formásokon, hanem igyekezzék a gyermeket mielőbb átmenteni, mert a levél adatai azt mutatják, hogy a segítség meglehetősen sürgős, Magyar részről semmiféle engedélyt nem kell kérnie, hogy a gyermek bejöhessen az országba, erre szolgál a román útlevel, az azt viszont csak odaát lehet szerezni.

Gerede. Tisztítószerekről minden csendőr maga gondoskodik, a közzgazdálkodásnak ehhez semmi köze, különösen a nőkre nézve nem.

Rend. A tevékenységi naplóval kapcsolatban a Szut. 147. és a Csüs. 179. pontja ellentétes, ez rendezés alatt áll. Addig is az a nézetünk, hogy a tevékenységi naplónak a helye a Szut. szerint, tehát az irományok és könyvek között van.

Mura. 1. Előfizetése erre a félévre rendben van, az ideai első két számból példányokat küldöttünk. 2. Mindegy, mivel csináltat felvételt, vagy mivel dolgoztatja ki a saját felvételt, az is mindegy, hogy a laktanyában, vagy a természetben történik a felvétel, az a fontos, hogy csendőrségi tárgyú és érdekes, jellemző legyen. Csoportképet nem küldünk. Ha vannak képei, küldje be, nincs szükség semmiféle nyilatkozatra.

Sz. F. A csendőrlégénység illetményeire és egyéb járandóságaira vezethető bírói végrehajtás és lefoglalás módosításait az 1929. évi XIV. t.-c. állapítja meg. Eszerint a legénységi egyén feleségét, (vagy feleségét), szüleit vagy gyermekeit megillető, továbbá a házasságon kívül született gyermeke részére megítélt tartásdíj vagy ilyen tartásdíj megváltása képen járó összeg fejében a csendőr minden fizetésének, ellátási díjának, nyugilletményeinek, vagy más hasonló járandó-

SZÖNYEG mindenfajta ebédlő-, öszekötő-, ágvelő- futószőnyegek. Tekarók, függönyök, bátoriszőnyegek, ágy- és asztalgarnitúrák, szőnyeg- és kárpitok a legmagabiztosabb minőségben, de a legmélányosabb árban, legkedvezőbb áron. **KRAUSZ JENŐ** *évári szőnyegek rakata Budapest, V., Bálvány-utca 15., földm.

Használt **IRÓGÉP** újjaépítve, 100% -ossal készült. A legolcsóbb árban, esetleg könnyített fizetési feltételek mellett. Javítás jótállással Carbonpapírok. Sokszorosított kellekek. Irógépszalagok. **Goldberger Géza** irógépvállalata Budapest, VI., Jókai-utca 11. szám. Telefon: 281-68. Számos közimélet szállítója.

Fényképezési szaküzlet **Hatschek Emil** Használt fényképezőgépek nagy választékban. Andrassy-út 13. Tel. 22-2-59

Tribon r.-1. Budapest, VIII., Üllői-út 14

Kötött mellények, téli alsórúha Selyemáru, ágygarnitúrák Szőnyegáru, esőköpenyek

Nem tetsző árut becsérélünk. Vidéki rendelésnél sincs rizikó

ságainak egyharmad részét igénybe lehet venni. A törvénynek ez a rendelkezése azt jelenti, hogy a megítélt gyermek-tartási díjnak eddig már lejárt-részletei, valamint az eddig felmerült és megítélt perköltségek erejéig az önnök kijáró végkielégítés egyharmadára végrehajtást lehet vezetni s e követeléseket abból ki lehet elégíteni. Alig hisszük, hogy a fizetési ígéretet, — bármilyen komoly legyen is az — elfogadják és ennek ellenében a végkielégítés egyharmadának lefoglalási jogáról lemondjanak.

Hortobágy. Csendőri legénységi egyén özvegyét, — ha a házasság nyugalmányban kötött — a törvény értelmében özvegyi nyugdíj nem illeti meg és az ilyen özvegy kegydíj iránti kérelmének sincs semmi alapja. Elhált férje után megállapított temetési járulék azonban az ilyen özvegyet megilleti. Egy ilyen nyugdíjazott csendőrrel házasságot kötött nő, férje után csak abban a kivételes esetben kaphat özvegyi nyugdíjat, ha a házasság által egy olyan gyermek törvényesített, aki még a férj tényleges szolgálata alatt (tehát házasságon kívül) született.

Ipolyvölgy 12. A Cs—20. Határozványok II. fejezet 3. pontja nem tesz megkülönböztetést az örsön étkező nőlen irodai segéd munkások között a felemelt napibetét fizetése tekintetében. Ezek akár részes tagjai a közzgazdálkodásnak, akár nem, étkezésükért a napibetéten felül még 20%-ot fizetnek. Ebből önként következik, hogy az irodai segéd munkásoknak abban az esetben is, ha a közzgazdálkodásnak részes tagja, 20%-kal felemelt napibetétet kell fizetnie, mert hiszen nem lenne méltányos, hogy az, aki a közzgazdálkodás által nyújtott étkezésben rendszeresen és naponta részt vesz, ugyanannyit fizessen, mint azok a bajtársai, akik külszolgálatuk folytán az étkezések egy nagy részét elmulasztják. Nem helytálló levelében tett összehasonlítása a felemelt napibetét tekintetében egy ilyen állandóan otthon étkező vagyonrészes irodai segéd munkás és az örsön időnként megjelenő és ott étkező idegen járőr tagjai között, mert az utóbbiaknál csupán 1—1 ebédről vagy vacsoráról, esetleg ugyanannyi napi étkezésről lehet szó. Egyébként értesülésünk szerint a készülő új közzgazdálkodási utasítás ugyancsak úgy intézkedik, hogy az irodai segéd munkások, ha a közzgazdálkodás részes tagjai is, szintén felemelt napibetétet kötelesek fizetni éspedig, ha a külszolgálatot teljesítők táskaelemezésben részesülnek, a napibetét 10%-kával, míg ha az örsön nincs táskaelemezés, a napibetét 20%-kával felemelt összeget. Egyelőre azonban a Cs—20 az irányadó.

Óvadék. A tisztai házassági óvadék tőkéje valamely magántartozás biztosítása vagy kielégítése céljából lefoglalható ugyan, de csak azzal a korlátozással, hogy a hitelező a lefoglalást csak akkor érvényesítheti, vagyis a házassági óvadék tőkéjét követelése kielégítésére csak akkor veheti igénybe, ha az a biztosítéki kötelek alól már feloldatott. Ebből a rendelkezésből önként következik, hogy a tisztai házassági óvadék tőkéjét mindaddig, amíg az mint „biztosíték” szerepel, még bírói lefoglalás esetén sem lehet valamely követelés kiegyenlítésére igénybe venni, illetve arra végrehajtást vezetni, hanem csak akkor, ha annak ez a biztosítéki rendeltetése már megszűnt, vagy ha az, akinek érdekében (javára) az óvadékot letették, a tényleges állományból már fogyatékba jutott.

A tisztai házassági óvadék kamatait az adós feleségének és lemenő rokonainak (gyermek, unokák) tartása miatti követelés fejében korlátlanul, teljes összegükben végrehajtás alá lehet vonni. Felmenő rokonok (szülők, nagyszülők) tartása miatt azonban csak a házassági óvadéktőke kamatainak 1200 pengő meghaladó részét, egyéb tartozások fejében pedig a házassági óvadéktőke kamatainak egyharmadát s ezt is csak úgy lehet lefoglalni, hogy a biztosíték kamataiból egy évre 1200 pengő végrehajtás alól mentes maradjon.

KÉZIRATOK.

L. J. th., Pécs. Közölni fogjuk.

T. A. ny. alhdgy., Tata. Kivonatossan közöljük.
Boeska. Kivonatossan közöljük.

Mecsekajla. Kissé átfésülve közölni fogjuk.

H. B. törm., Cinkota. Régi, ismert történet, más vonatkozásban gyakran lehet hallani. Nem közölhető. A másik jönni fog.

G. A. kpvj. örv. Nekünk valók. A nyelvtanulás kérésével ismételtlen foglalkoztunk, a másik nem érdekli a csendőrt, de irodalmi értéke is csekély. Nem közölhető.

Sz. J. th., Csömör. Közöljük.

Aszód 42.950. Az első vers gyenge, a második elég jó ritmusérzékkel van megírva, de azért a mértéket az sem üti meg. A tréfák vérszegények, nem közölhető.

Anonymous. Erőltetett téma, szárazon leírva. Nem közölhető.

Vihar. Napilapba való, laikus olvasóközönség számára. Csendőrségi szaklap nem közölheti, mert a sok, valóban megtörtént eset mellett, amit minden számunkban közölni szoktunk, eltörpül az érdekessége. Amellett valószínűtlen és csendőrségi lehetetlenségek is vannak benne. Nem közölhető.

Szeged. Kivonatossan közöljük.

Bácskai. 1. A tréfák gyengék, nem közölhető. 2. A Szut. 566. pontja értelmében azonos rendfokozatú, de rangban fiatalabb csendőrt csak akkor szabad a rangban idősebb csendőr járőrvezetőjévé tenni, ha az előbbi a járőrvezetői tanfolyamot elvégezte, az utóbbi nem. Csupán az a körülmény tehát, hogy a rangban fiatalabb csendőr jobban van minősítve, vagy hogy őrsparancsnokképző iskola hallgatására alkalmasként van előjegyezve, járőrvezetői megbízatását nem indokolja. Az őrsparancsnokképző iskolába való kiválgatás új rendszere mellett az alkalmasként való előjegyzés különben is másodrangú jelentőségű, mert megtörténik, hogy a képességvizsgálaton az alkalmasnak minősített csendőr nem megy át, a másik pedig, aki nincs előjegyezve, átmegy.

Novella. Nem nekünk való igénytelen kis történet. Az sem segít rajta, hogy Kecsege Kelemen nyugalmazott csendőrtiszthelyettes, mert éppen úgy lehetne nyugdíjas számtanácsos is, sőt úgy talán még valószínűbb lenne. Csak vérbeli csendőrtörténetek fogadnak el az olvasóink, ez pedig nem ilyen. Tessék talán a helyi lapnál megpróbálkozni, ámbár annak meg, azt hisszük, túlhosszú. Nem közölhető.

P. th. K. III. örm., Szomoróc. Nem váltak be.

Kemese. A forradalmi időkből való testületi eseteket nem szívesen közlünk, még ilyen irányút sem, mint a közlemény. Jó azt a szegényteljes korszakot mielőbb elfelejteni. Egyébként is azt a bizonyos parancsot az elnökség elvállalására lehetetlen volna közölni. Személyi kultuszt sem szívesen csinálunk. Egyszóval azt hisszük, sok okunk van rá, hogy inkább ne közöljük. A másiknál is hasonló okaink vannak. Nem ideálunk a csendőr, aki csak azért szolgál, hogy szorgalmasan elkészülhessen a más pályára.

Csallóköz. Közölni fogjuk.

K. H. törm., Nemesszalók. Kivonatossan közöljük.

Ny. J. th., Székesfehérvár. Kivonatossan közöljük.

Dr. Z. S. fhdgy. Szép, tehetséges írás, de a csendőrkérdéklődését nem tudná felkelteni. Nekünkvalót kérünk.

B. J. törm., Jászkarajenő. Nem elég csattanóság. Aztán meg a részeg csendőr sohasem humoros, hanem — szomorú. A nyergelést — más változatban — már közöltük. Nem közölhető.

Magyar szeretet. Mi is hasonló jókat kívánunk nekik, de csak prózában. Maradjon meg Ön is a próza mellett, ha úgy nem fog rajtuk, versben még kevésbé. Nem közölhető.

A. L. törm., Hollóháza. Nem üti meg a mértéket.

Bakony. A pályázatot lezártuk, de ha majd újra hirdetünk hasonlót, pályázhatik ezekkel az eseteivel is.

B. J. th., Somlószőlős. Kivonatossan közölni fogjuk.

Ne kísérletezzünk!

Vásároljunk ott, ahol
ezer más bajtársunk, a

TRIBON-nál

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

Naplóm a világháborúból.

— Harcok a gyönyörű Erdélyért. —

Írta: KÓRIK GÁBOR
tisztalóki földműves, volt népfelkelő
örmester. (4)

Csik vármegye lakói, amerre én ott jártam, legtöbbször római katolikusok. Igazán nem is emlékezem, hogy protestáns templomot csak egyet is láttam volna. Am, Isten látja lelkemet, azért, hogy én református vagyok, és imádom is magyar hitemet, mégsem irigykedem azért, hogy ők római katolikusok. Még ha zsidó vallásuk volna is, szeretném őket; mert láttam, hogy a legjobb magyarok a világon. Izzón szeretik több, mint ezeréves hazájukat. Bár elég erős lennék ahhoz, hogy kellően le tudnám írni nemcsak Csik-ország, hanem az egész Székelyföld népének ősi szokásait, ősi erényeit, romlatlanságát.

A faluk szépek, csinosak, az udvarok rendezettek. A fehérre meszelt épületek tiszták. A lakóház végében, vagy előtte kiskertecske, tele virággal. Vasárnap a székely hajdonok és legények egy-egy szál virággal feldíszítve mennek a templomba. Csillogó tetejű templom minden faluban. Mintha csak intene a messziről jött, fáradt vándornak. — Jöjj közelebb! Kerülj beljebb! Magyaros vendégszeretetre találsz itt, bárholnan jöttél is, idegen vándor! — S há mostoha is a termőföld, szegénység itt nincsen! A dolgozni szerető nép megtalálja maga munkáját az erdőkben és fűrésztelepeken. Vagy marhat, tenyészt. Mindenki dolgozik és nem nélkülöz senki sem, sőt még meg is takarít valamit. Sok helyen a földből természetes savanyúvíz bugyog, mi is olyat ittunk. A Somlyói-hegy tövében van egy forrás, Budapesten milliőkat érne, szénsav sem kellene hozzá!

A tizenkilencedik hegyi dandár pedig a következőleg volt megalakulva: — hat népfelkelő ezredből voltak ott zászlóaljok. Egy-egy ezred csak egy zászlóaljjal volt képviselve. Így ezredparancsnokságok nem voltak, hanem csoportparancsnokságok. Mi például a csoportparancsnok neve után, — a „Márk-csoporthoz” tartoztunk. Márk őrnagy úr volt a csoportparancsnokunk. Ebbe a csoportba tartozott a III/1.

népfelkelő zászlóalj, II/3. népfelkelő zászlóalj és I/4. népfelkelő zászlóalj. A másik csoporthoz a következő zászlóaljok tartoztak: — szabadkai hatosokból egy zászlóalj, székesfehérvári tizenhetesekből egy zászlóalj, a pécsi tizenkilencesekből szintén egy zászlóalj. Ez a két csoport képezte a 19-ik hegyi dandárt. A mi csoportunkhoz tartozó zászlóaljok számaikat úgy viselték, ahogy már leírtam. Az értelme pedig a következő volt, hogy például III/1. ez azt jelentette, hogy az illető a budapesti, a II/3. a debreceni, az I/4. a nagyváradi magyar királyi népfelkelő ezredeknek a „római” számjegyekkel megjelölt zászlóalja. Augusztus 19-én, a mi csoportunkban, a mi zászlóaljunk képezte a balszárnyat, Taplóca északi kijáratától egy kilométerre a csicsói országút jobb oldaláig. Jobbszárnyunk Csikdelnéig ért. Az ellenség a másik csoport volt. Észak felől jött, rajvonalba fejlődve, az Olt partjától Csikszentmiklósig. Rövid volt a harc. Csik-Borzova határában megtörtént az összeütközés. Vakpatronjait kilövdözte a legénység. A tiszteket megbeszélésre hívták és ezután a zászlóaljok kvartélyaikra bevonultak. Mi is bevonultunk s mint rendezes, most is jó ebéd volt. Jó ebéd, mely a harcosok vágyainak netovábbja. Gyakorlat, rajvonalozás gyakorlása a tüzérségi tűzben való előnyomulásnak Karg-módszere szerint a honvéd csatáknak semmi, hanem a jó ebéd, az már valami!... És az ebédre jót inni a góbkék nemzeti italából: a borvízből; — ez is valami!... Délután azért mégis kivonultunk a csomortáni gyepre és gyakoroltuk a tüzérségi tűzben való előnyomulást Karg-szisztéma szerint.

Csikszépvízen.

Csikszépvízet ugyan falunak mondom, de városnak is beillik, csak olyan sok girbe-görbe utcái ne volnának. Nem sokkal kisebb Csikszeredánál. Szépvíz nevű patak folydogál rajta keresztül. Szolgabírói székhelye a hasonnevű járásnak. Sok szép emeletes ház van benne, úgy mondják, hogy ezeket az emeletes házakat régi örmény kereskedők utódai lakják. Ha jól emlékszem, a Zakariás-család a leggazdagabb közöttük. Három szép tornyos temploma is van, az egyik római katolikus, a másik örmény, a harmadik görögkeleti templom.

Meglehetősen rossz kvartélyra lett a századnak. Én az

Szolgálatban álló csendőrpontos óra nélkül el sem képzelhető!

Pontos órát pedig ott vegyen, ahonnan sokszáz bajtársa látta el magát órával kivétel nélkül a legnagyobb megelégedésre: a

„KRONOSZ”

óra- és ékszerkereskedelmi rt.-nál
Budapest, IV., Eskü-út 3. (félemelet)
Telefon 892-14. Flóközlet: Pécs, Irgalmasok-u. 1.

Kérje árjegyzékünket!
Órák, ékszerek, verseny- és emléktárgyak. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező részletre

OPTIKUS LIBÁL és MÁRZ FÉNYKÉPÉSZETI SZAKÜZLET
Tel.: 299-56. Budapest, VI., Teréz-körút 54.

(Nyugati pályaudvarral szemben, Rodmaniczky-utcai sarokházban.) Irszlet alapítva 1846-ban. Ajánlunk: Szemüvegeket. Távcsöveket. Látcsőveket. Nagyító lencsék. Hőmérőket. Ra x-és marószék. Zsebs-Punktát szemencsék. Fotokamarákat és kol ékeket.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező üzletesi feltételek

Újjáépített **ÍRÓGÉPEK** Javítás — Karbantartás
m á r k á s Írógépszalagok. — Carbonpapír stb.

POLGÁR LAJOS Budapest V., Gróf Vigyázó Ferenc-u. 3.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező üzletesi feltételek.

ELŐLEGNÉLKÜLI KÉSZLETFIZETÉSRE
SEZLONOK TANÁROVAL EBDLŐSZÖNYEGEK P 85-161 P 36-161
Fotelágyak, naplanok vasbútorok, futószőnyegek, lehelüeműváznak. ruházóvevek. Lakberendező Vállalat
Budapest, VIII., Baross utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

egyik kocsmában megittam egy üveg sört, csíkszeredai gyártmány volt. Észrevettem azután, hogy az összes tisztet parancsilag a község házához hívják, csupa kíváncsiságból és is felmentem s így rövidesen megtudtam, hogy miről van szó... Felállítják a 12-ik századot és pedig annak a lajstromnak az alapján, amelyen az augusztus 18-iki parádén fennállott már. Mégis bizakodtam, hogy csak tovább a „kilencnél” maradok. Hiszen, ha én tudtam volna, hogy a régi helyemet ott kell hagynom, akkor már ott és akkor segítettem volna megalakítani ezt a századot, amelynek csakugyan én lettem az apja...

A község házában sok dolog volt, a század-írnokok is ott voltak. Baróthy százados úr az alakulandó 12-ik század írnokául Reich Gábor örmestert nevezte ki. Minden századnak felbomlott az állomány-lajstroma. Láttam, hogy nincs rá szükség, azért napszálltakor elhúzódtam, hazamentem a század körletébe. A legénység az utcán volt egy rakáson. Daloltak és pedig igen szépen. Én is közéjük álltam. És az énekelő nóták szárnyain gondolatom elröpült Észak-nyugat felé, — messze, igen messze... Sokáig tartott volna ez az éneklés, késő éjszakáig, — ha nem jött volna Mimikus hadnagy úr... Elébe mentem...

— Jó, hogy itt van, Kórik!

— Miért, hadnagy úr?

(Folytatjuk.)

Pályázat.

Pályázatot hirdetünk ama bajtársaink számára, akik a leggyorsabban tudnak írógépen írni. Feltételeink a következők:

1. Aki a pályázaton részt akar venni, kérje fel két bajtársát, hogy pályázatánál az alábbiak szerint tanuként szerepeljenek.

2. A pályázó a két tanu jelenlétében helyezzen be egy régi nagyságú félív fogalmazópapírt az írógépbe. Az egyik tanu vegye ki a zseboráját és mikor a másodperemutató a 60-as számjegyven van, „Rajta!” szóval adja meg a jelt az írás megkezdésére.

3. A megadott jelre a másik tanu kezdjen el diktálni a Szt. 72. pontjától kezdve olyan ütemben, ahogy a pályázó kívánja, a pályázó pedig írja a diktált szöveget kettes sor-távolsággal, olyan gyorsan, ahogy tudja.

4. Az írás pontosan három percig tartson. Mikor tehát a másodperemutató harmadszor kerül a 60-as számra, az első tanu „Állj!” szóval jelzi az írás befejezését.

5. Az írás befejezése után a tanu a pályázatot elveszi a pályázótól, a legutolsó két szót, amit leírt, tényleg bekeretezik s azután a pályázatot mindhárom aláírják, megjegyezve, hogy ki volt a pályázó és kik a tanuk.

6. A másolásban előforduló helyesírási hibákat hiba-

pontnak számítjuk, a pályázaton tehát utólag semmit sem szabad javítani, hanem azt azonnal borítékba kell tenni és postára kell adni. Írás közben törölni és javítani szabad ugyan, de az ezáltal keletkezett idővesztés a három percnyi időbe beszámít.

7. A helyesírás mellett a gépirás külalakja is számít, a betűknek tehát egyenleteseknek kell lenniök, nem szabad, hogy egyes betűk erősebben legyenek leütve, mint mások. mert ez az írást csunya tarkává teszi. A szép gépirás olyan, mint a nyomtatás: minden betűje egyenletes, az egész írás pedig nyugodt, tetszetős benyomást kelt. A szöveget tisztázott alakban kell írni, s egészen fent, a papír felső szélétől kb 3 cm-nyire kell — címzés nélkül — elkezdni. A bekezdéseket be kell tartani.

Ha a szöveg a következő oldalra áterjed, a papír megfordításával és újra behelyezésével eltöltött idő a három perche szintén beszámít.

Beküldési határidő: március 15. Azt a pályázót, aki három perc alatt a legtöbb szöveget írja le hibátlanul, írógéphez való szép szövegtartóval jutalmazzuk. Az eredményt az április 1-i számunkban közöljük.

Megfejtés.

A folyó évi 1. számunkban közölt következtetési gyakorlatok helyes megfejtése a következő:

1. A helyszínen feltalált és férfítottól eredő 30.5 cm. lábnyomból az azt okozó egyén (tettes) hozzávetőleges testmagasságára lehet következtetni.

Indok: a testmagasság bizonyos arányban áll a lábnyom hosszúságával. Ez az arány cipős lábnyomnál 6:1, mezítlábos lábnyomnál 6¼:1.

A helyszíni lábnyom 30.5 cm. hosszából következtetve a fenti arány szerint a lábnyomot okozó egyén testmagassága

cipős lábnyom esetén kb. 183 cm., míg mezítlábos nyom esetén kb. 190 cm.

2. A dulakodási nyomokból küzdelemre következtetünk. Tettes tehát erős egyén lehetett. A földre leesett és ½23 h időpontot jelző óra, mely nem jár, a dulakodás időpontját valószínűsíti.

Annak megállapítására, hogy az óra a leesés következtében, avagy más szerkezeti okból állt meg, szakértő (órás) véleményre lesz a döntő.

3. A hulla alatt a hó hiánya azt igazolja, hogy a hulla

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tiszta gyapjú használ fel; csak ő tudja, hogy a **szövetben belüli** milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve **árakban is csak az elsőkezből** minden közvetítő dráufításától mentesen, a posztógyártól közvetlenül történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mértékszabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételt **okirat: elismerésben** részesült **állandó szorzódó**ság felruházója. Tekintse meg örsére küldött mintáinkat. Kívánságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt. Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztógyára. Budapest, I., Lenke-út 117. Üzemben 1922 óta 300 munkással.

Pollák Rezső „ALBA” cipőáruháza
Székesfehérvár

Bőr- és lakk-sima zugszipők, csizmák, női és gyermekcipők legjobb beszerzési forrása.

Kedvező fizetési feltételek. — Kérjen képes árjegyzéket.

Bútor leghosszabb részletre

legolcsóbban, legnagyobb választékban **NEMZETI BÚTORHÁZNÁL**

Dohány-utca 46. szám.

A magyar csendőr elsősoiban magyar céget támogasson! A 20 év óta fennálló

Nagy Menyhért egyenruhászabó-sága és felszerelési cikkek, aktára

ajánlja: mérték utáni szabóságát a legkedvezőbb 12 havi részletfizetési kedvezmények mellett.

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9., földemelő.

Telefon: 843-52.

Kirendeltségek:

Pécs: Ferenciek-u. 23.

Nyiregyháza: Zrinyi Ilona-u. 9.

Miskolc: Gizella-u. 15.

ing a hóesés előtt került a helyszínre és így az az utáni havazás a hulla által letakart földterületet nem érthette.

4. A hulla kezében görcsösen szorított sétatobozt az igazolja, hogy az az elhalálozás pillanatában néhányak a kezében volt. De igazolja azt is, hogy már beállott a hullamerevség. Utóbb körülményből pedig a halál beálltának hozzávetőlegesen időpontjára is lehet következtetni, mert a hullamerevség bizonyos törvényszerűséggel (időbeli) fejlődik ki.

A halál beálltának pontos időpontjára vonatkozó szakvéleményt az orvos adja meg.

5. Bűncselekményre kell következtetni. Bár az évek óta betegeskedő öreg gazdának az öngyilkosságra is volt oka, ezt a feltevést megdönti a helyszíni állapot.

A helyszínre oda és az udvaron át az utcára ugyanazok a 30 cm-es cipős lábnyomok vezetnek. Elhalt mezitlábás, a helyszíni lábnyom pedig cipős, így elhalt lábán nem jöhetett a helyszínre.

Az a feltevés, hogy elhalt még a záporos előtt, a saját lábán jött a helyszínre és követte el az öngyilkosságot, ellenkezik azzal a kétségtelen adattal, mely szerint a hulla ruházatán semmiféle elváltozás nincs, az tehát száraz. A ruha szárazsága pedig kétségtelenül azt igazolja, hogy a hulla csak az eső, tehát éjjel után került a fára. Ezt az időpontot bizonyítják még a záporosától felázott talajban talált lábnyomok is, melyek csakis attól az egyéntől származhatnak, aki néhányat a helyszínre vitte. A lábnyomok mély benyomása is tehervitelt bizonyít.

Néhány a kivételkor már nem élhetett, mert élő embert ellenkezés nélkül (dulakodás — lárma) felakasztani nem lehet. Nem vehető kizártnak azonban az, hogy a tettes által a helyszínre kivitt áldozat csak eszméletlen állapotban volt, de legvalószínűbb, hogy előzőleg megfojtás, zsinegelés, mérgezés, avagy más, külvizsgálattal meg nem állapítható behatás történt, aminek tisztázása a törvényszéki boncolás feladata.

A tettes a helyszínen levő 30 cm-es lábnyomból az 1. feladatban foglalt következtetés szerint kb. 180 cm., tehát magas termetű egyén lehetett, akit elsősorban néhány rokonságában kell keresnünk, mert az elkövetett bűncselekmény legvalószínűbb indító oka anyagi érdek.

Az is valószínű, hogy a tettes az a rokon, aki anyagi gondokkal küzd, avagy túlzottan anyagias, lelkileg elvetemült, mert jó rokon ily súlyos bűncselekményre nem vete-medik.

A bosszú mint indító ok, nem valószínű, mert ilyen öreg, beteges egyén embertársainak nem szokott ártani.

6. a) A kerékpártolvaj a gyilkosság kísérletével tér- és időbeli mérlegelések alapján alaposan gyanúsítható.

A kerékpártolvajlás ugyanis 22-én 19 h-kor történt, míg a gyilkosság kísérlete 23-án 7 h-kor. A kerékpárlopás helye a gyilkosság kísérletének helyétől alig 25 km-re fekszik, mely távolságot a rendelkezésre állott idő alatt a tettes nemcsak kerékpáron, hanem gyalog is megtehetette.

A gyilkosság kísérlete után pedig ugyancsak 7 óra állott a tettesnek rendelkezésre a menekülésre. 14 h-kor fogták el Vasvár községben s Vasvár a helyszíntől mindössze 40 km-re fekszik.

b) A kerékpártolvaj nem lehet azonos azzal az egyénnel, aki Acsádtól—Vépig a Kerekes tyukász kocsiján jött, mert a kerékpárlopás időpontja 22-én 19 óra, a kocsin való utazás

ugyancsak 22-én 18—21 h-ig tartott, a két időpont tehát egybeesik. Miután egy ember egy időben csak egy helyen lehet, a kerékpártolvaj sem utazhatott a sértett kocsiján.

c) A kerékpártolvajnak a gyilkosság kísérletével való gyanúsítása még nincs eldöntve. Ez csak indokolt feltevés, amelyet a további nyomozás fog tisztázni. Nevezetesen:

a kerékpártolvajnak a gyilkosság kísérletének időpontjára vonatkozó alibijét a legreáztetesebben kell ellenőrizni. A tyukással felismerés céljából szembeesíteni kell.

A rumi kerékpárlopás is tisztázandó, mert kapcsolatos bűncselekmény.

A gyilkosság kísérletének színhelyén bevezetett helyszínelés során biztosított nyomok (különösen láb- és kerékpárnyomok) és az esetleges más bűnjeltek (töltényhüvely, tettestől származó tárgy) származásának ellenőrzése is terhelő bizonyítékot szolgáltathat.

A csendőr összekötőtisztától a kerékpártolvaj priusát kell kérni előéletének tisztázása végett.

Sértett nyakesisgolyájából eltávolított lövedék szakértői vizsgálata is támpontot nyújt a lövés körülményeire és a fegyver minőségére.

Pontos lesz a cselekmény elkövetésének időpontjától a tettes elfogásáig mindazon helyeknek felkutatása, ahol a tettes megfordult, mert ennek révén a bűnjel-pisztoly előkerítése is remélhető. Tettes azt rendszerint eldobja, eladja, elrejt, elajándékozza azért, hogy a terhelő bűnjeltől szabaduljon.

Az adatgyűjtés s azokból a helyes következtetés a terhelő vagy mentő adatoknak oly hézag nélküli láncolatát eredményezi, mely a tetteség kérdését véglegesen eldönti.

Pályázatunkat igen jól fejtették meg: Szakonyi József th., Németh István II. törm., Pintér István törm., Benedek Lajos th., Magyar Mátyás törm., Hangodi István th., Gerencsér József cs., Bus Mihály cs., Arany István örm., Baka József örm., Marton János örm., Nagy Lajos II. örm., Pálffy István örm., Zima György törm., Füleki József alhdgy., Székely Domokos alhdgy., Végh János th., Dóczy István törm., Tóth M. István örm., Hegedüs Henrik örm., Mészáros Lajos th., Komlós József törm., Fonyadt János örm., Almási László örm. és Bencze György örm. Jól fejtették meg: Zudor János th., Fülöp József törm., Bognár Mihály örm., Hajnal Mihály örm., Szabolcsi István örm., Tóth József örm., Vági Imre örm., Várnagy Vendel örm., Barcza Sándor örm., Horváth Imre örm., László János cs., Rákos János örm., Révész Dénes örm., Soós Lajos örm., Toldi József örm., Szerdahelyi Elek örm., Balogh István örm., Szigeti Antal örm., Balogh Imre örm., Németh József örm., Horváth János II. örm., Mocsár József örm., Dömötör Lajos cs., Véghelyi Ferenc törm. és Kovács Sándor I. örm.

A pályadíj kitűzött művészi, csendőrségi tárgyú bekere-tezett rajzot azok között, akik a pályázatot igen jó eredménnyel fejtették meg, kisorsoltuk. Nyertes: Hegedüs Henrik kerepesi örsbeli örmester, kinek azt egyidejűen elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

KAUFMANN A. ÉS TÁRSAI Budapest, II, Margit-krt. 52. Telefon: 52-5-36.

Csendőr-égi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Az egyik-ét ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és leikülsmeretes kizsgáló-ról cégünk régi jó hírneve kezkesedik.

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-
fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

REFORM

**RUHÁZATI
RT.**

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 5.

MEGBÍZHATÓ CÉG. GARANTÁLT KIVÁLÓ
MINŐSÉGŰ ÁRUK. OLCSÓ ÁRAK. NAGY
VÁLASZTÉK.

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Vidékre árjegyzéket, mintákat, választékot küldünk.